

DOCUMENT

ADVIES TOETSTERMEN WFT-MODULE PENSIOENVERZEKERINGEN

**College Deskundigheid Financiële Dienstverlening
juni 2011, Den Haag**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	pag. 3
2. Opzet en inrichting van Wft-Module Pensioenverzekeringen.....	pag. 5
3. De taken van de pensioenadviseur.....	pag. 13
Bijlage 1. Toetstermen Wft-Module Pensioenverzekeringen.....	pag. 43
Bijlage 2. Toetstermen Wft-Module Levensverzekeringen	pag. 59
Bijlage 3. Toetsmatrijs Wft-Module Levensverzekeringen.....	pag. 78

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 8 december 2010 heeft het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) aan de minister van Financiën een advies uitgebracht inzake de eindtermen van de nieuwe Wft-Module Pensioenverzekeringen. In januari 2011 heeft het ministerie het CDFD bericht, dat het advies van het College zou worden opgevolgd. Op basis van de eindtermen heeft het CDFD toetstermen opgesteld met betrekking tot de Wft-Module Pensioenverzekeringen. Als gevolg van de introductie van de nieuwe pensioenmodule worden de toetstermen van de Wft-Module Levensverzekeringen aangepast. De toetstermen van de Wft-Module Volmacht Leven worden voorsnog niet aangepast. (zie ook 2.10)

In de toetstermen wordt aangegeven wat er dient te worden getoetst. Via de toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen wordt vastgelegd welke kennis, vaardigheden en competenties getoetst dienen te worden om het diploma Wft-Pensioenverzekeringen te verkrijgen. In dit document vindt u de toetstermen en de voorgestelde wijzigingen van de Wft-Module Levensverzekeringen.

1.2 Gewijzigde opzet toetstermen

De opzet van de Wft-Module Pensioenverzekeringen wijkt af van de andere Wft-modulen. De eindtermen zijn ingedeeld in kennis, vaardigheden, competenties en professioneel & integer gedrag. Het CDFD heeft met deze indeling bewust gekozen voor een andere inhoudelijke sturing van de examinering van de deskundigheidseisen. Dit vereist ook een andere inrichting van de toetstermen ten opzichte van de andere Wft-Modulen.

Het CDFD introduceert een nieuwe opzet van het beheersingsniveau, evenals een ordening van de toetstermen via een taakstructuur. In deze structuur zijn de zes taken van de pensioenadviseur opgenomen. De toetstermen zijn volgens deze taakstructuur geordend. Met een gewijzigde inrichting van de beheersingsniveaus en leertaken beoogt het CDFD een duidelijke richting te geven hoe kandidaten moeten worden geëxamineerd.

1.3 Hoe zijn de toetstermen tot stand gekomen?

Op basis van de eindtermen heeft de werkgroep Wft-Pensioenverzekeringen, onder voorzitterschap van de heer P.L van der Linden, invulling gegeven aan de toetstermen. Dat heeft geresulteerd in een:

- opzet van gewijzigde inrichting van toetstermen om vaardigheden en competenties te toetsen;
- opzet door het inbrengen van nieuwe accentpunten in de vorm van 'professioneel & integer gedrag' en 'risicomanagement';
- introductie van leertaken van de pensioenadviseur, waardoor het geïntegreerd toetsen van de eindtermen wordt gefaciliteerd;
- opzet toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen volgens de nieuwe inrichting;
- wijzigingen toetstermen Wft-(deel)Module Leven Algemeen;
- wijzigingen toetsmatrijs Wft (deel)Module Leven Algemeen;

De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in het toetstermendocument.

1.4 Consultatie

Het CDFD heeft de belanghebbenden de gelegenheid gegeven om commentaar te leveren op de leertaken en toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen, evenals op de wijzigingen met betrekking tot de Wft-(deel) Module Leven Algemeen en Wft (deel)-Module Volmacht Levensverzekeringen Algemeen. De consultatietermijn liep van 2 tot 26 april 2011. Er zijn 13 schriftelijke reacties ontvangen. Deze zijn bestudeerd en geanalyseerd en daar waar noodzakelijk verwerkt in de toetstermen. Het College is alle respondenten erkentelijk voor hun bijdrage.

1.5 Leeswijzer

In dit document is een definitief advies opgenomen over de toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen. Tevens zijn de gevolgen voor de toetstermen van de Wft-(deel) Module Leven Algemeen opgenomen.

Het document is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 geeft een toelichting op een aantal uitgangspunten en de nieuwe opzet en inrichting van de Wft-Module Pensioenverzekeringen. In hoofdstuk 3 worden de taken van de pensioenadviseur toegelicht.

In *bijlage 1* is de wettelijke vertaalslag van de toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen opgenomen.

In *bijlage 2* zijn de toetstermen van de Wft-(deel)module Leven Algemeen opgenomen, inclusief de voorgenomen wijzigingen.

In *bijlage 3* is de aangepaste toetsmatrijs met betrekking tot Wft-(deel)module Leven Algemeen opgenomen.

2. Opzet en inrichting van Wft- Module Pensioenverzekeringen

2.1 Andere opzet eindtermen

Eindtermen zijn een specificatie van de onderwerpen, waarvan de Minister van oordeel is dat een examenkandidaat hierover kennis en vaardigheid moet hebben om deskundig geacht te zijn op een bepaald terrein. Eindtermen worden nader uitgewerkt in toetstermen.

De eindtermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen zijn ingedeeld in kennis, vaardigheden, competenties en professioneel & integer gedrag. In vergelijking met de andere Wft-Modulen wordt naast kennis meer nadruk gelegd op vaardigheden, competenties en professioneel & integer gedrag. Het CDFD heeft met deze indeling bewust gekozen voor een andere inhoudelijke sturing van de examinering.

De examinering moet beter aansluiten bij de taken die de pensioenadviseur¹ in de praktijk uitvoert. Daarbij moet de kandidaat niet alleen beoordeeld worden op kennis, maar ook op een professionele en integere houding, goede communicatieve en cognitieve vaardigheden en moet de kandidaat vereiste competenties aan kunnen tonen. De opzet van de toetstermen met behulp van het omschrijven van de leertaken ondersteunt deze beleidsrichting.

2.2 Aansluiting EQF/NLQF

Het CDFD heeft bij de inrichting van de Wft-Module Pensioenverzekeringen aansluiting gezocht bij het European Qualification Framework Life Long Learning (EQF). EQF is een referentiekader voor alle kwalificatieniveaus na het primair onderwijs. Met het EQF kunnen onderwijs- en opleidingskwalificaties van verschillende landen binnen Europa met elkaar vergeleken worden. Het EQF beschrijft 8 niveaus van leerresultaten in termen van kennis, vaardigheden en competenties. Ook Nederland ontwikkelt op dit moment een nationaal kwalificatiekader: het Netherlands Qualification Framework (NLQF).

Het CDFD streeft bij de opzet van de toetstermen om het diploma Wft-Module Pensioenverzekeringen in te passen op het – nog te formaliseren - NLQF-niveau 6. Dit niveau is vergelijkbaar met het niveau bachelor in het HBO-onderwijs. De toetstermen worden dan ingedeeld volgens het nationaal kwalificatiekader (NLQF) kwalificatiesysteem. Invoering van het NLQF wordt verwacht na 2012.

Hiermee wordt het bijvoorbeeld makkelijker voor een werkgever om het werk-en denkniveau van een (buitenlandse) werknemer te herkennen.

Binnen het beoogde NLQF-kwalificatiesysteem zijn de leerresultaten in twee categorieën ingedeeld, te weten: kennis en vaardigheden. Bij de opzet van de eindtermen en de toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen is aangesloten bij deze systematiek. In de eindtermen zijn daarnaast

¹ Met de term pensioenadviseur wordt in dit document de financieel dienstverlener bedoeld, die in tweedepijlerpensioenverzekeringen“aanbiedt, adviseert en/of /bemiddelt (w.o beheren).

kwalificaties opgenomen met betrekking tot professioneel en integer gedrag. In de leertaken zijn deze geïntegreerd en niet als een aparte categorie opgenomen. Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan de centrale rol hiervan bij de taken van pensioenadviseurs.

2.3 Omschrijving Wft-Pensioenadviseur

Bij het vaststellen van de toetstermen is de volgende omschrijving van het beroep van pensioenadviseur het uitgangspunt geweest.

“Een Wft-gediplomeerd pensioenadviseur is een adviseur die kan adviseren en/of bemiddelen in pensioenverzekeringen en die in staat is de werkgever zelfstandig een passend advies te geven over pensioenverzekeringen in actuariële, financiële, juridische en fiscale zin in alle stadia waarin een pensioenverzekering zich bevindt. Dit geldt evenzeer voor de DGA waarbij de pensioenverzekering ook bedoeld is om risico's af te dekken binnen de pensioentoezegging. De adviseur dient te voldoen aan de eindtermen van de module Wft Pensioenverzekering (op EQF-niveau 6).”

Voor alle duidelijkheid: in de Wet financieel toezicht is een definitie van het beroep pensioenadviseur als zodanig niet opgenomen.

De financiële dienstverlener die in de toekomst een Wft-vergunning wenst om te kunnen (blijven) aanbieden, adviseren, bemiddelen en/of portefeuillebeheer te voeren in tweedepijlerpensioenverzekeringen, zal naast de deskundigheid mbt Wft-module Basis en Wft-module Levensverzekeringen, ook de deskundigheid van de Wft-module Pensioenverzekeringen moeten aantonen.

2.4 Belang van geïntegreerd toetsen

Het CDFD vindt het belangrijk dat de theorie zoveel mogelijk vanuit de beroepspraktijk beoordeeld wordt. De introductie van vaardigheden, competenties en professioneel & integer gedrag is een stimulans om de pensioenmaterie geïntegreerd te toetsen.

Daarnaast vindt het College het uiteraard van belang dat op het juiste niveau getoetst wordt. Hiervoor heeft het CDFD een zogenaamde taakstructuur ontwikkeld (zie paragraaf 2.5). De taakstructuur biedt de exameninstututen (en op de achtergrond uiteraard ook de opleiders) een leidraad om de Wft-Module Pensioenverzekeringen op het juiste niveau af nemen. In de taakstructuur worden de taken van de pensioenadviseur benoemd (zie hoofdstuk 3).

De opzet conform de taakstructuur ziet het CDFD als leidend voor de wijze van examinering en toetsing. Bij aanvraag van erkenning voor examinering van de nieuwe Wft-module zal het College hiervoor randvoorwaarden cq uitvoeringsvoorschriften opstellen.

2.5 Taken van de pensioenadviseur

Bij de opzet van de eind-en toetstermen gaat het CDFD uit van een taakstructuur. Hierbij onderscheidt het CDFD de navolgende hoofdtaken van de pensioenadviseur:

- Taak 1: Inventarisatie, analyse en advies t.a.v. de pensioenregeling werkgever en DGA;
- Taak 2: Beheer van bestaande pensioenverzekeringen en omgaan met aanspraken op lopende pensioenregeling;
- Taak 3: Ontwerpen pensioenadvies werkgever (algemeen);
- Taak 4: Ontwerpen pensioenadvies DGA;
- Taak 5: Risicoanalyse uitvoeren;
- Taak 6: Analyse financiële en juridische positie van de opdrachtgever.

Naast de zes hoofdtaken speelt het aandachtsgebied 'professioneel & integer gedrag' een centrale rol bij de taak van de financiële dienstverlener.

Het College merkt op dat, onderwijskundig gezien, integer gedrag onlosmakelijk deel uitmaakt van professioneel gedrag en normaliter niet apart benoemd hoeft te worden. Gelet echter op de recente (negatieve) gebeurtenissen waarmee de financiële markt te maken heeft gehad, hoopt het College door het expliciet benoemen daarvan een positieve bijdrage te leveren aan het herstel van het vertrouwen in de financiële markt.

In hoofdstuk 3 worden de taken verder uitgewerkt en wordt een relatie gelegd met de benodigde kennis, vaardigheden, competenties en professioneel & integer gedrag.

2.6 Nieuwe taxonomiecodes

De toetstermen van de andere Wft-Modulen zijn via de zogenaamde taxonomiecodes vastgesteld op verschillende beheersingsniveaus en vastgelegd in de Regeling vaststelling toetstermen examens financiële dienstverlening (verder de Regeling te noemen).

De regeling onderscheidt op dit moment de volgende vier beheersingsniveaus:

- K (=Kennis); De kandidaat beschikt over theoretische kennis en/of feitenkennis.
- B (=Begrip); De kandidaat heeft inzicht in (begrijpt) de informatie.
- Tp (=Toepassing procedure); De kandidaat is in staat de informatie te gebruiken conform vaststaande procedures, voorschriften en stappen.
- Ti (=Toepassing inzicht); De kandidaat is in staat de informatie te gebruiken in nieuwe situaties.

Met het formuleren van vaardigheden en competenties in de deskundigheidseisen zijn twee aanvullende beheersniveaus noodzakelijk, te weten:

- V (=Vaardigheid); De kandidaat heeft de vermogens om: kennis toe te passen, problemen op te lossen, te leren en zich te ontwikkelen, te communiceren, informatie te verzamelen en te beoordelen.
- C (=Competentie); De kandidaat beschikt over het vermogen om kennis, vaardigheden en persoonlijke, sociale, interculturele en/of methodologische capaciteiten te gebruiken bij werk of studie en voor professionele en persoonlijke ontwikkeling.

Het CDFD adviseert het Ministerie om de nieuwe code's 'V' en 'C', op te nemen in artikel 3 van de Regeling.

In de eindtermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen wordt gebruik gemaakt van de taxonomiecodes Kennis (K), Begrip (B), Vaardigheid (V) en Competentie (C). De taxonomiecodes Toepassing Inzicht (Ti) en Toepassing procedure (Tp) komen in de Module Wft-Pensioenverzekeringen niet voor. De elementen van deze taxonomiecodes zijn ondergebracht in de elementen Vaardigheden en Competenties.

Om optimale aansluiting bij het nationaal kwalificatiekader tot stand te brengen zijn de toetstermen en taxonomiecodes van de module Wft Pensioenverzekeringen zoveel als mogelijk was ingedeeld volgens het NLQF kwalificatiesysteem.

2.7 Nieuw format voor toetstermen

Om de wijze van examinering van de pensioenadviseur handzaam te maken introduceert het CDFD een nieuw format met betrekking tot de omschrijving van toetstermen. Wij lichten dit hier toe.

Toetstermen met betrekking tot kennis

In de omschrijving van de toetstermen geeft het CDFD de gewenste diepgang aan met betrekking tot te examineren kennis van de pensioenadviseur. Daarbij maakt het College gebruik van Kennis (K) en Begrip (B). Deze formuleringen geven uitwerking aan de in de toetstermen opgenomen begrippen van grondige of toegepaste kennis.

Het format voor de toetstermen met betrekking tot 'kennis' ziet er schematisch als volgt uit:

Nummer toetsterm	Uitgewerkte toetstermen	Kennisniveau Kennis (K) of B (Begrip)
Kennis		
Omschrijving uit het eindtermendocument		

Toetstermen vaardigheden

Op basis van het eindtermendocument is bekeken of de vaardigheid nog nader uitgewerkt zou moeten worden of dat de formulering uit het eindtermendocument voldoende bruikbaar was voor examinering of opleidingsdoeleinden. Aan de omschreven vaardigheid zijn twee items toegevoegd, nl. het niveau van beheersing en een toelichting op de inhoud van de vaardigheid. Het niveau van beheersing van de vaardigheid wordt aangegeven met een omschreven norm en/of een aangegeven gewenst resultaat en/of een prestatie-indicator.

De complexiteit van de vaardigheid wordt in de kolom 'toelichting' nader omschreven. Het doel van deze opzet is om het 'geheel meer te laten zijn dan de som van de delen'. De vaardigheid blijft integraal vanuit de beroepspraktijk herkenbaar.

Het format voor 'vaardigheden' ziet er schematisch als volgt uit:

Nummer toetsterm Vaardigheid omschrijving uit het eindtermendocument met eventueel nadere uitwerking	Norm / Resultaat/Prestatie- indicator	(eventuele) Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid
--	---	---

Toetstermen competenties

De competenties uit de eindtermen zijn uitgeschreven in een beperkt aantal reële beroepsactiviteiten. Bij deze beroepsactiviteiten is in de meeste gevallen een context aangegeven waarin de activiteit wordt uitgeoefend. Van deze activiteit en context zijn kritische kenmerken omschreven. Hiermee wordt gedrag van de kandidaat geïdentificeerd dat essentieel is om de beroepsactiviteit uit te voeren. Van de kandidaat wordt vervolgens verwacht dat hij op deze beroepsactiviteit, kan reflecteren en de uitoefening van de taak kan analyseren of evalueren.

Op deze wijze wordt de verbinding gelegd met de gewenste competenties op kwalificatieniveau zes van EQF en het daarvan afgeleide NLQF. Deze gewenste competenties zijn: autonomie, verantwoordelijkheid en leercompetentie.

Het format voor 'competenties' ziet er schematisch als volgt uit:

Toetstermnummer Competentie omschrijving uit het eindtermendocument	in een context	Kenmerken van een kritische situatie	Waardering van de kandidaat: (bijv) Analyseert en/of evalueert en/of waardeert en/of reflecteert op de norm of het te bereiken resultaat of op het procesverloop
--	----------------	---	--

Professioneel & integer gedrag

De eindtermen met betrekking tot professioneel & integer gedrag zijn geoperationaliseerd in kennis, vaardigheden en competenties. De toetstermen m.b.t. kennis en vaardigheid zijn omschreven en geordend binnen de taakgebieden: "Het ontwerpen van het pensioenadvies voor de werkgever" en "het ontwerpen van het advies aan de DGA".

Aspecten die met houding en opvattingen (competenties) te maken hebben, zijn benoemd en geordend in de taken 1 en 2. In deze taken zijn de beroepsactiviteiten opgenomen rondom het directe klantcontact en overige contacten. Vanuit deze taken is het logisch met de kandidaat te spreken of hem te laten schrijven (door uitwerking van bijvoorbeeld een referaat of een betoog), in een examensituatie, over professioneel en integer handelen. In dilemmasituaties kan hij aangeven hoe hij hiermee omgaat.

2.8 Wijze van examinering

Het doel van de nieuwe opzet, taakstructuur en format is om exameninstituten een duidelijke richting te geven waarop zij kandidaten moeten examineren. Het moet exameninstituten voldoende ondersteunen om een goed (valide, betrouwbaar en bruikbaar) examen te maken. Hetzelfde geldt voor PE-instituten om t.z.t. op adequate wijze PE te toetsen. Daarnaast moet de taakstructuur sturing geven aan het opleidingsproces door opleidingen duidelijk te informeren waaraan een Wft-Pensioenadviseur moet voldoen.

Om de toetstermen te examineren is het uitsluitend toetsen van een kandidaat met (eenvoudige) multiple-choice vragen ontoereikend. Voor het integraal toetsen zullen bijvoorbeeld casuïstiek en mondelinge toetssituaties aan een kandidaat moeten worden voorgelegd.

Exameninstituten die hun erkenning willen uitbreiden met de Module Pensioenverzekeringen dienen dan ook t.z.t. in hun verzoek tot uitbreiding aan te tonen dat zij in staat zijn om deze module te examineren binnen de door het College te schetsen kaders. Het College zal bij de aanvraagprocedure met betrekking tot de 'aanvraag uitbreiding erkenning' een aparte toelichting geven over de randvoorwaarden..

Mogelijk wordt ook het bestaande Protocol Externe Kwaliteitsbeoordeling aangepast. Naar verwachting zullen deze documenten ook in de zomer van 2011 gereed zijn.

2.9 Geen toetsmatrijs Wft-Module Pensioenverzekeringen

Het College wil de controle en het toezicht op de examens van de Wft-Module Pensioenverzekeringen op een andere manier regelen dan thans aan de orde is bij de huidige Wft-modulen. Zij adviseert om geen toetsmatrijs op te nemen in de wet. In plaats daarvan worden exameninstituten gevraagd een examenplan te overleggen bij de aanvraag voor de uitbreiding van de erkenning. Hieronder wordt dit toegelicht..

Een toetsmatrijs is een hulpmiddel voor de exameninstituten bij schriftelijke of digitale toetsen: het examen wordt daardoor evenwichtig opgebouwd en dekt de examenstof volledig. Tevens fungeert het als een verantwoordingsmiddel van het examen naar de markt toe. Als er een toetsmatrijs wettelijk verplicht wordt voorgeschreven dan heeft dat als voordeel dat ieder examen precies op dezelfde manier is opgebouwd.

Omdat het College een sterk voorstander is om de Wft-module Pensioenverzekeringen meer op de praktijk te enten heeft het CDFD nieuwe elementen 'vaardigheden', 'competenties' en 'professioneel integer gedrag' geïntroduceerd in het Wft-deskundigheidsbouwwerk. Geïntegreerd toetsen van kennis, begrip en vaardigheden wordt hierdoor gestimuleerd. De eind- en toetstermen van deze module zijn zodanig geformuleerd dat uitsluitend toetsen met een schriftelijke of digitale toets niet meer mogelijk is.

In deze opzet past het minder om de exameninstellingen een toetsmatrijs voor te schrijven. Het zal voor sommige exameninstellingen namelijk moeilijk, zometijds onmogelijk zijn om hun examen volgens een voorgeschreven toetsmatrijs te ontwikkelen. Het principe van het voorschrijven van de weging/opbouw van de onderdelen gaat goed in de situatie dat er alleen sprake is van een schriftelijke of digitale toets. In de situatie bij de Wft-Module Pensioenverzekeringen wil het College juist andere toetsvormen zien, waarbij er geen toetsvorm vooraf als de enige juiste kan worden bestempeld. Daarbij is de indeling moeilijker vooraf middels een toetsmatrijs als bij de andere Wft-Modulen voor te schrijven.

Bij de aanvraagprocedure voor uitbreiding van de erkenning m.b.t. de Wft-Module Pensioenverzekeringen zal het exameninstituut een examenplan aan het College moeten overleggen. De exameninstellingen dienen via dat examenplan aan te geven welke (groepen van) toetsvormen men op welke manier gaat toetsen. Het College zal onder meer beoordelen of het examenplan het toetsvormdocument dekt, het examen op het juiste beheersingsniveau is en representatief is voor de "tweedepijlerpensioenpraktijk".

Het College heeft ter ondersteuning van de exameninstellingen een document genaamd 'Handreiking Examinering Wft Module Pensioenverzekeringen' opgesteld, dat zich thans in de afrondende fase bevindt. De exameninstellingen kunnen m.b.v. dit document hun examenplan inrichten. Zonder een goed examenplan zal de aanvraag tot erkenning of uitbreiding van de erkenning niet worden goedgekeurd. Bij de auditering zal worden gecontroleerd of het examenplan conform opgave is uitgevoerd.

Op zichzelf is deze methodiek niet onbekend in de onderwijswereld. Bijvoorbeeld in het MBO wordt met zgn. kwalificatiedossiers gewerkt en wordt van overheidswege ook geen toetsmatrijs voorgeschreven. De MBO-(examen)instellingen stellen op basis van het kwalificatiedossier hun examenplan en toetsmatrijs op en zijn daar zelf verantwoordelijk voor. De onderwijsinspectie controleert gedurende de rit of het dossier gedekt wordt en overeenkomt met de beroepspraktijk. Bijkomend voordeel van deze methodiek is dat de exameninstellingen al van tevoren inzicht dienen te geven in hun examen/toetsmethodieken om de erkenning te verkrijgen.

2.10 Geen wijzigingen toetsvormen deelmodule Wft-Volmacht Levensverzekeringen

Met de introductie van de Wft-Module Pensioenverzekeringen is aanvankelijk overwogen om de toetsvormen van de Wft-Module Volmacht Leven te wijzigen. Het betreft hier de (sub)deelmodule Wft-Volmacht Levensverzekeringen Algemeen. In het consultatiedocument werd voorgesteld een viertal toetsvormen te schrappen; 6e.13, 6e.17, 6e.18 en 6f.20. Bij nader inzien wil het College thans voorstellen de toetsvormen in de Module te behouden. De toetsvormen zijn dermate abstract dat deze ook voldoende aanknopingspunten hebben met de "derdepijlerpensioenverzekeringen" in de Wft-Module Leven en bovendien dient een financieel dienstverlener ook met betrekking tot de Wft-Module Volmacht Levensverzekeringen over een (basis-)kennis moeten beschikken over een aantal 'tweedepijler' onderwerpen om een klant passend te kunnen adviseren.

Met nadruk wordt hierbij gewezen op het feit dat ter consultatie de versie van Regeling vaststelling toetsvormen vakbekwaamheidseisen is aangeboden zoals deze op 1 april 2011 luidde. Met eventuele latere wijzigingen i.v.m. de implementatie van de nieuwe PE-cyclus is geen rekening gehouden. Het College zal -indien noodzakelijk- z.s.m. het Ministerie een nieuwe versie van de toetsvormen van het

onderdeel Wft-Volmacht Levensverzekeringen Algemeen aanbieden, waarin wel rekening is gehouden met de laatste mutaties.

Tijdens het opmaken van dit document is het College er van uitgegaan dat er geen aparte Wft-Module Pensioenverzekeringen wordt geïntroduceerd. Mocht de Minister deze nieuwe module alsnog introduceren, dan zullen de gevolgen daarvan voor de Wft-Module Volmacht Levensverzekeringen Algemeen worden nagegaan..

3. De taken van de pensioenadviseur

3.1 Toelichting

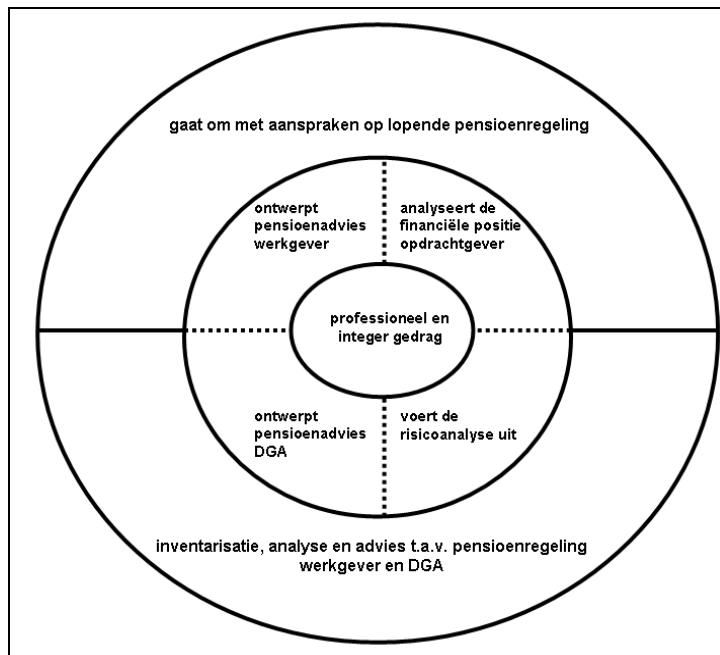
In dit hoofdstuk worden de taken van de pensioenadviseur aan de hand van eerder genoemde taakstructuur uitgewerkt met toetstermen en de daarbij behorende toelichting.

Een uitleg over het toepaste format leest u in paragraaf 2. In bijlage 1 is tenslotte de wettelijke vertaalslag opgenomen van de toetstermen.

Het CDFD onderscheidt de navolgende hoofdtaken van de pensioenadviseur:

- Taak 1: Inventarisatie, analyse en advies t.a.v. de pensioenregeling werkgever en DGA;
- Taak 2: Beheer van bestaande pensioenverzekeringen en omgaan met aanspraken op lopende pensioenregeling;
- Taak 3: Ontwerpen pensioenadvies werkgever (algemeen);
- Taak 4: Ontwerpen pensioenadvies DGA;
- Taak 5: Risicoanalyse uitvoeren;
- Taak 6: Analyse financiële en juridische positie van de opdrachtgever.

In schema ziet de taakstructuur van de pensioenadviseur er als volgt uit:

Figuur 1. Taakstructuur pensioenadviseur

3.2 Taak 1. Inventarisatie, analyse en advies t.a.v. de pensioenregeling werkgever en DGA

De personen zijn in staat om: Eindterm 2a: gesprekken te voeren in de volgende categorieën: gestructureerd interview, slecht nieuws-en adviesgesprek Eindterm 2b: ICT-toepassingen waaronder rekenmodellen bij de advisering te gebruiken Eindterm 4h: dilemma's op het gebied van ethisch en integer handelen in de uitoefening van zijn beroep te analyseren en bespreekbaar te maken alsmede de keuzes af te wegen en te verantwoorden		
Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2a.1 kan bij inventarisatie van de wensen en mogelijkheden van de opdrachtgever m.b.t. de pensioenverzekering verschillende personen gestructureerd en onbevooroordeeld bevragen en dit correct rapporteren.	Adviseert verschillende belanghebbenden bij de pensioenverzekering juist en correct hij neemt onder meer weerstanden weg die bestaan op grond van vooroordelen en onbekendheid van de materie bij belanghebbenden.	Kan in gevallen waarbij de door de belanghebbenden gewenste oplossing, of situatie niet gewenst wordt, de passende boodschap brengen, de emoties die dit teweeg brengt hanteren en acceptatie van de boodschap bewerkstellingen, waarna samen met belanghebbende constructief gezocht wordt naar mogelijkheden die wel passen of kunnen.
2b.1 kan bij het berekenen van aanspraken en lasten van pensioenverzekeringen ICT-toepassingen gebruiken.		
4h.1 De kandidaat brengt de belangen van de verschillende actoren in kaart(bij actoren valt te denken aan o.a.: aanbieders, adviseurs, bemiddelaars, werkgevers, werknemers, DGA, partner DGA) en analyseert de mogelijke dilemma's die kunnen ontstaan omdat er sprake kan zijn van tegengestelde belangen van de actoren."	Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen	Op alle aspecten van het pensioenadvies.

<p>4h.2 De kandidaat weegt de belangen van de verschillende actoren af bij de te maken keuzes tijdens de totstandkoming van het te vervaardigen pensioenadvies, is in staat om gemaakte keuzes te verantwoorden en communiceert deze dilemma's zowel mondeling als schriftelijk met de verschillende actoren te communiceren.</p>	<p>Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen</p>	<p>Op alle aspecten van het pensioenadvies</p>
---	--	--

<p>De personen demonstreren en bewijzen dat: Eindterm 3a: zij het adviestraject met betrekking tot pensioenregelingen voor werkgevers met ondernemingen van diverse omvang en complexiteit ten behoeve van diens werknemers zelfstandig, succesvol en correct uit te kunnen voeren. In dit adviestraject kunnen zich in ieder geval de volgende zaken voordoen met betrekking tot natuurlijke en/of rechtspersonen: 1° start en einde dienstbetrekking; 2° overlijden; 3° arbeidsongeschiktheid; 4° echtscheiding of ontbinding partnerregelingen; 5° pensioendatum; 6° verwachtingen ten aanzien van pensioen; 7° verlenging, wijziging, beëindiging of revisie van een pensioencontract; 8° collectieve waardeoverdracht; 9° prognosticeren van toekomstige pensioenlasten; 10° versoering of uitbreiding van de pensioenregeling; en 11° faillissement of mogelijkheid daartoe. Eindterm 3b: zij de directeur-grootaandeelhouder met betrekking tot zijn eigen pensioenverzekeringen zelfstandig, correct en passend kunnen adviseren in tenminste de volgende situaties: overlijden, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding of ontbinding partnerregeling, pensioendatum, pensioenverwachtingen, faillissement of mogelijkheid daartoe. Eindterm 3c: zij de directeur-grootaandeelhouder kunnen adviseren over de verschillende mogelijkheden om het voor hem benodigde pensioenkapitaal bijeen te brengen, alsmede duidelijkheid verschaffen over het verschil tussen de reële en de fiscale waardering van de pensioenverplichting.</p>			
<p>Competentie</p>	<p>Context</p>	<p>Kritische kenmerken van de situatie</p>	<p>Waardering door de kandidaat</p>

De kandidaat:			
3a.1 kan het adviestraject plannen.	Verwerft opdracht via verschillende kanalen bij een nieuwe relatie.	<p>Creëert acceptatie van aanbiedende organisatie, aanbiedende persoon, werkwijze.</p> <p>Onderkent mogelijke belangenverstrengeling (adviseur versus accountant).</p> <p>Vormt zich een beeld van markt van de opdrachtgever, vormt zich een beeld van de sector waarin de opdrachtgever zijn onderneming heeft.</p> <p>Bestudeert de relevante CAO, gaat de betekenis na van een eventueel aanwezige bedrijfspensioenfondsen voor de opdracht.</p> <p>Overgang naar nieuwe pensioenregeling: werkgever heeft belang bij lagere pensioenlasten en derhalve met het akkoord van werknemers, werknemers hebben belang bij objectieve voorlichting over gevolgen nieuwe regeling, pensioenadviseur heeft belang bij tevreden houden werkgever.</p>	
3a.2 kan de behoeften m.b.t. de te ontwerpen pensioenregeling inventariseren en analyseren.	Bevindt zich in een gespreksituatie met opdrachtgever bij diverse ondernemingen in diverse sectoren met diverse partijen.	<p>Brengt behoefte in kaart zonder toe te werken naar een vooraf gekozen oplossing.</p> <p>Interviewtechniek.</p> <p>Signaleert eventuele dilemma's op het gebied van ethisch en integer handelen.</p> <p>Benoemt welke belangen van welke partijen betrokken zijn bij die dilemma's.</p> <p>Benoemt hoe wordt omgegaan met een gerezen dilemma. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Streefregeling: werknemer heeft belang bij uitkeringsovereenkomst: gevolg werkgever moet bijstorten, werkgever heeft belang bij premieovereenkomst: gevolg werknemer krijgt lager pensioen, pensioenadviseur: wie betaalt voor zijn dienstverlening m.a.w. wiens belangen vertegenwoordigt hij, in hoeverre is dat duidelijk voor de werkgever/werknemer. - Accountant betrekken in advies. Accountant wil geen medewerking verlenen aan de beoordeling over de invloed van de pensioenregeling op de financiële positie van de onderneming. De adviseur dient de juiste informatie van de accountant in opdracht van de werkgever voor deze beoordeling te verkrijgen. De klant heeft belang bij een binnen de financiële positie passende oplossing. - Advisering van een onderneming waarbij de directie verdeeld is over te kiezen pensioenoplossing. 	<p>Analyseert bij knelpunten eigen rol en belangen van partijen.</p> <p>Reflecteert op eigen vaardigheden.</p>
3a.3 kan de	Wordt geconfronteerd met	Interviewtechniek en vraagpunten van het onderzoek zijn goed uitgewerkt en worden	Verantwoordt uitkomsten van het

belanghebbenden (bijv. accountant, ondernemingsraad, opdrachtgever) interviewen.	gevarieerd niveau van kennis van gesprekspartner.	goed uitgevoerd.	onderzoek, waarbij belang-hebbenden zich voldoende herkennen met betrekking tot hun behoeften.
3a.4 kan de ontworpen pensioenregeling aan de werkgever presenteren.	Presenteert aan opdrachtgever, werknemers, partners en ondernemingsraad. Heeft het passende aanbod geselecteerd.	Taalniveau, vertelt complexe materie begrijpelijk, didactische aspecten van de presentatie. Benoemt risico's op basis van de uitgevoerde risicoanalyse. Benoemt financiële, fiscale en juridische implicaties van de regeling. Maakt duidelijk dat het een passend advies is op basis van behoeften analyse. Vult zorgplicht in. Let op mogelijke fraude aspecten (niet informeren werknemers bij wijzigingen).	Evalueert presentatie op effect knelpunten en acceptatie.
3a.5 kan inzake de pensioenverzekering bij fusieprocessen, management buy out, overnames en overgang onderneming adviseren	Heeft te maken met verschillende pensioenregelingen.	Gaat om met complexiteit, belangentegenstellingen. Contractverlenging: productaanbieder en adviseur hebben belang bij voortzetting (afhankelijk van beloningsstructuur), werkgever heeft belang bij goedkoopste oplossing, werknemer heeft belang bij (ongewijzigde) voortzetting pensioenregeling.	Onderkent tijdig tekortkomingen bij zichzelf op het gebied van deskundigheid.
3a.6 kan de regeling implementeren, nazorg verrichten.		Voorlichting aan belanghebbende, lost administratieve knelpunten op.	
3b.1 kan de ontworpen pensioenverzekering aan de DGA presenteren.	Heeft gesprekken met DGA, accountant en eventueel partner.	Taalniveau: begrijpelijk complexe materie vertellen, didactische aspecten van de presentatie. Benoemt risico's op basis van de uitgevoerde risicoanalyse. Benoemt financiële, fiscale en juridische implicaties van de regeling. Maakt duidelijk dat het een passend advies is. Om kunnen gaan met de verschillen tussen eigen beheer en pensioenverzekeringen. Benoemt liquiditeitsaspecten van de regelingen. Aspecten van integer en professioneel handelen. Bijvoorbeeld:	Reflecteert op eigen rol en kennis.

		- Benoemt fiscale en pensioentechnische risico's.	
3c.1 kan de motieven van de DGA met betrekking tot de pensioentoezegging vaststellen en deze analyseren (in hoeverre staat het creëren van liquiditeiten of de mate waarin de dga een zeker inkomen na de pensioendatum wil centraal). De kandidaat wijst daarbij op risico's, gevolgen van verzekeren en eigen beheer.	Adviseert over risico en rendement op pensioenvoorziening eigen beheer in vergelijking met risico en rendement van een verzekerd pensioen, analyseert doelstellingen, kennis en ervaring van de DGA met betrekking tot pensioen. De kandidaat beschrijft de mogelijkheden van DGA voor zijn oude dag, met name de hoogte van het pensioen, lijfrente of lijfrente banksparen en box III.	Een dga geeft aan flexibel te willen zijn ten aanzien van premiebetaling. Af te vragen is of lijfrente of lijfrentesparen dan mogelijk passender is bij het doel van de dga dan pensioen. Een dga geeft aan voor de hoogte van zijn oudedagsvoorziening afhankelijk te zijn van zijn onderneming. Dit doel sluit niet goed aan bij Eigen Beheer. Afhankelijk van andere doelen, risicobereidheid zal dan wellicht een verzekerde pensioenregeling of lijfrente beter bij de dga en zijn besloten vennootschap passen.	Kan goed op basis van een klantgesprek na afloop aangeven welke doelen de dga en zijn bv heeft ten aanzien van een voorziening voor de oudedag of bij overlijden. Is in staat om binnen de wetgeving deze doelen te vertalen naar passende product(onderdelen

3.3 Taak 2. Beheer van bestaande pensioenverzekeringen en omgaan met aanspraken op de lopende pensioenregeling

De personen zijn in staat om:

Eindterm 2a: gesprekken te voeren in de volgende categorieën: gestructureerd interview, slecht nieuws- en adviesgesprek.

Eindterm 2b: ICT-toepassingen, waaronder rekenmodellen bij de advisering te gebruiken.

Eindterm 4h: dilemma's op het gebied van ethisch en integer handelen in de uitoefening van zijn beroep te analyseren en bespreekbaar te maken alsmede de keuzes af te wegen en te verantwoorden

Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2a.1 kan bij inventarisatie van de wensen en mogelijkheden van de opdrachtgever m.b.t. de pensioenverzekering verschillende personen gestructureerd en onbevooroordeeld bevragen en dit correct rapporteren.	Adviseert verschillende belanghebbenden bij de pensioenverzekering juist en correct adviseren, hij neemt onder meer weerstanden weg die bestaan op grond van vooroordelen en onbekendheid van de materie bij belanghebbenden.	Kan in gevallen waarbij de door de belanghebbenden gewenste oplossing, of situatie niet gewenst wordt, de passende boodschap brengen, de emoties die dit teweeg brengt hanteren en acceptatie van de boodschap bewerkstellingen, waarna samen met belanghebbende constructief gezocht wordt naar mogelijkheden die wel passen of kunnen.
2b.1 kan bij het berekenen van aanspraken en lasten van pensioenverzekeringen ICT-toepassingen gebruiken.		
4h.1 De kandidaat brengt de belangen van de verschillende actoren in kaart(bij actoren valt te denken aan o.a.: aanbieders, adviseurs, bemiddelaars, werkgevers, werknemers, DGA, partner DGA) en analyseert de mogelijke dilemma's die kunnen ontstaan omdat er sprake kan zijn van tegengestelde belangen van de actoren."	Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen	Op alle aspecten van het pensioenadvies.
4h.2 De kandidaat weegt de belangen van de verschillende actoren af bij de te maken keuzes tijdens de totstandkoming van het te vervaardigen pensioenadvies, is in staat om gemaakte keuzes te verantwoorden en communiceert deze dilemma's zowel	Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen	Op alle aspecten van het pensioenadvies

mondeling als schriftelijk met de verschillende actoren te communiceren.		
--	--	--

De personen demonstreren en bewijzen dat:

Eindterm 3a: zij het adviestraject met betrekking tot pensioenregelingen voor werkgevers met ondernemingen van diverse omvang en complexiteit ten behoeve van diens werknemers zelfstandig, succesvol en correct uit te kunnen voeren.

In dit adviestraject kunnen zich in ieder geval de volgende zaken voordoen met betrekking tot natuurlijke en/of rechtspersonen:

- 1° start en einde dienstbetrekking;
- 2° overlijden;
- 3° arbeidsongeschiktheid;
- 4° echtscheiding of ontbinding partnerregelingen;
- 5° pensioendatum;
- 6° verwachtingen ten aanzien van pensioen;
- 7° verlenging, wijziging, beëindiging of revisie van een pensioencontract;
- 8° collectieve waardeoverdracht;
- 9° prognosticeren van toekomstige pensioenlasten;
- 10° versoering of uitbreiding van de pensioenregeling; en
- 11° faillissement of mogelijkheid daartoe.

Eindterm 3b: zij de directeur-groootaandeelhouder met betrekking tot zijn eigen pensioenverzekeringen zelfstandig, correct en passend kunnen adviseren in tenminste de volgende situaties: overlijden, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding of ontbinding partnerregeling, pensioendatum, pensioenverwachtingen, faillissement of mogelijkheid daartoe.

Eindterm 3c: zij de directeur-groootaandeelhouder kunnen adviseren over de verschillende mogelijkheden om het voor hem benodigde pensioenkapitaal bijeen te brengen, alsmede duidelijkheid verschaffen over het verschil tussen de reële en de fiscale waardering van de pensioenverplichting.

Competentie	Context	Kritische kenmerken van de situatie	Waardering door de kandidaat
De kandidaat:			
3a.7 kan individuele en of collectieve waardeoverdracht	Heeft hiermee te maken tijdens lopende pensioenverzekering of een	Mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit kunnen leggen van rechten en plichten aan individuele of groepen belanghebbenden. Bespreken van risico's van de pensioensregeling in dit verband.	Analyseert bij knelpunten eigen rol en belangen van partijen. Reflecteert op eigen vaardigheden.

begeleiden.	adviesgesprek.	Voldoet aan zorgplicht en is alert op mogelijke belangentegenstellingen tussen werkgever en werknemer.	
3a.8 kan de pensioenregeling tijdens en/of einde looptijd beoordelen.	Heeft met diverse situaties te maken: einde contractuele looptijd, tegenvallende financiële resultaten van de werkgever, te dure pensioenregeling.	Voldoet aan zorgplicht naar alle belanghebbenden, geeft passend advies. Zorgvuldige inventarisatie knelpunten en afwijkingen van lopend contract. Begrijpelijk uitleggen naar belanghebbenden. Beseft dat einde looptijd contract een compleet nieuw traject start waarbij alle stappen in het adviestraject opnieuw moeten worden gezet.	Verantwoordt uitkomsten van het onderzoek waarbij belanghebbenden zich voldoende herkennen met betrekking tot hun behoeften. Reflecteert op eigen rol en kennis.
3a.9 wordt geconfronteerd met overlijden, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding van deelnemer aan pensioenverzekering.	Hoe gaat de kandidaat in die omstandigheden om met de bestaande pensioenverzekering?	Aanspraken correct berekenen.	
3b.2 wordt geconfronteerd met pensionering en/of overlijden en/ of arbeidsongeschiktheid en/of echtscheiding van de DGA en/of zijn partner.	Belicht voorval vanuit de positie eigen beheer of pensioenverzekeringen of combinatie van producten	Tekortschietende reserveringen, slechte financiële resultaten en positie van de vennootschap die zelfs kunnen leiden tot faillissement van de rechtspersoon. Complexe financieringsvraagstukken onderkennen. Benoemt successievraagstukken. Relatieproblemen hanteren, slechtnieuws gesprekken kunnen voeren. Aspecten van integer en professioneel handelen, echtscheiding: belang van deelnemer versus belang partner.	Analyseert zijn eigen positie en zijn eigen gedrag in dit soort situaties.

3.4 Taak 3 Ontwerpen pensioenadvies werkgever (algemeen)

De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1a: grondige en actuele kennis met betrekking tot relevante wetgeving inzake pensioen en de directeur-groootaandeelhouder-pensioentoezegging.		
Nummer toetsterm	Omschrijving toetsterm	Kennisniveau Kennis (K) of Begrip (B)
	De kandidaat:	
1a.1	kan de relatie tussen Algemene Ouderdomswet (AOW), Algemene nabestaandenwet (ANW) Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en pensioen vanuit de rechtsgronden van de Pensioenwet (PW) en de fiscale wetgeving verklaren.	B
1a.2	kan de relatie tussen ziekte en arbeidsongeschiktheid en pensioenopbouw beschrijven.	K
1a.3	kan uitleggen hoe wetgeving rond gelijke behandeling inwerkt op het pensioen.	B
1a.4	kan uitleggen hoe het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Pensioenwet (PW) inwerken op de arbeidsovereenkomst met betrekking tot pensioen.	B
1a.5	kan de invloed van individuele en collectieve waardeoverdracht op het adviestraject aangeven.	B
1a.6	kan uitleggen welke invloed fiscale wetgeving en de Pensioenwet (PW) hebben op de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot flexibiliseringselementen.	B
1a.7	kan uitleggen hoe de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) inwerkt op pensioen.	B
1a.8	kan benoemen welke gevolgen de Financial Accounting Standards (FAS) en de International Financial Reporting Standards (IFRS) hebben op de bedrijfsvoering bij verschillende pensioenregelingen.	K
1a.9	kan de gevolgen aangeven van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet BPF) en het bestaan van een beroepspensioenfonds of een ondernemingspensioenfonds op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.10	kan de gevolgen aangeven die de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) kan hebben op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.11	kan de relatie aangeven tussen de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) en Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB) op pensioen.	B
De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1b: toegepaste begrippen en procedures inzake actuariael rekenen.		
	De kandidaat:	
1b.1	kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en in voorkomende gevallen toepassen: tranche, U rendement, rente termijnstructuur, garantiepremie,	B

	technisch resultaat, gesepareerd depot, maatschappij winstdeling, rekenrente, bestemmingsreserve, toeslag, dispensatie, life cycle, bepaald en onbepaald partner, gehuwdheids-frequentie, uitrustvoet, bruto- en netto opslag op premie, generatietafel, overlevingstafels en leeftijdverschuiving.	
1b.2	kan de financiering van eind- en middelloonregelingen, toeslagen en salarisverhogingen beschrijven.	K
1b.3	kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen: toetredingsleeftijd, drempelperiode, wachttijd minimale toetredingsleeftijd, premieovereenkomst, kapitaalovereenkomst, uitkeringsovereenkomst, AOW franchise, loonindex, prijsindex, onvoorwaardelijke toeslag, voorwaardelijke toeslag, gewezen deelnemer, verschillende premiestaffels, diensttijd, elementen die diensttijd bepalen, de aanspraken die in stand blijven met levensloop en/of onbetaald verlof, tussentijds ontslag, VUT en prepensioenregeling, spaar Vut, de gevolgen van het verbod op leeftijdsdiscriminatie ook in verband met eigen bijdrage.	B
1b.4	kan het begrip waardeoverdracht omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen, geeft aan welke pensioenregelingen een financieel risico inhouden bij waardeoverdracht, en kan in algemene zin de gevolgen van collectieve waardeoverdracht aangeven.	B
1b.5	kan het effect van een gemiddelde stijging van de leeftijd op de pensioenlasten benoemen.	K
1b.6	kan het effect van in- en uitstroom op de pensioenlasten uitleggen.	B
1b.7	kan met behulp van relevante wet- en regelgeving uitleggen of parttimers mogen worden uitgesloten van deelname aan een pensioenregeling.	B
1b.8	kan uitleggen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn met betrekking tot pensioenopbouw bij bijzondere arbeidscontracten.	B
1b.9	kan uitleggen in welk geval de arbeidsovereenkomst invloed heeft op de pensioenregeling van de werknemer.	B
1b.10	kan beschrijven wanneer ongelijke behandeling is toegestaan .	K
1b.11	kan direct en indirect onderscheid omschrijven en kan beschrijven hoe verzekeraars het verbod op onderscheid tussen man en vrouw in hun verzekeringstarieven verrekenen.	K
1b.12	kan definiëren wat leeftijdsdiscriminatie is binnen een pensioenregeling.	K
1b.13	kan in voorkomende gevallen de effecten van actuele ontwikkelingen en wijzigingen in wet en regelgeving voor de pensioenregeling aangeven.	B
1b.14	kan de informatie die benodigd is voor het maken van een passend pensioenadvies omschrijven en completeren.	K
1b.15	kan verschillende manieren van kostenbepaling aangeven, waaronder percentage vaste kosten.	B
1b.16	kan aspecten rondom start en einde dienstverband, moment van verwerven van de aanspraak door de deelnemer, moment wanneer een werkgever een aanbod moet doen omtrent pensioen, gevolgen van uitdiensttreding, welke risico -afdekking er kan zijn bij overlijden en wat de gevolgen zijn van het overlijden van de deelnemer voor de nabestaanden en de werkgever benoemen en beschrijven.	K
1b.17	kan de werkgever en de werknemer uitleggen wat er gebeurt bij arbeidsongeschiktheid van de werknemer.	B
1b.18	kan de gevolgen van echtscheiding/ontbinding partnerregelingen voor de werknemer met betrekking tot verwachtingen ten aanzien van pensioen beschrijven en berekenen, licht het begrip dekkingsgraad toe, omschrijft afstempelen en de manieren om de dekkingsgraad te beïnvloeden.	K
1b.19	kan de gevolgen van faillissement werkgever met betrekking tot pensioenregeling beschrijven.	K

1b.20	kan de werkgever over de toekomstige pensioenlasten bij verschillende scenario's van de ontwikkeling van de onderneming uitleggen.	B
1b.21	kan in relatie tot andere verzekeraars met andere producten het inlooprisico, het uitlooprisico, de inhoud van het convenant van Leeuwen beschrijven. kan het het begrip 'carenzjaar' omschrijven en kan het belang beschrijven dat werknemers tijdig worden aangemeld.	K
De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1d: grondige en actuele kennis met betrekking tot pensioenverzekeringen als onderdeel van het pakket arbeidsvoorwaarden van een werkgever.		
	De kandidaat	
1d.1	kan de juridische en financiële consequenties van het aangaan van een pensioenovereenkomst beschrijven.	K
1d.2	kan de werkgever de risico's van het afstand doen van pensioen door een deelnemer uitleggen en kan de werkgever adviseren hoe hij hier mee om kan gaan.	B
1d.3	kan de invloed van de Wet op de Medische keuringen (Wmk) op het acceptatieproces verklaren, inclusief in- en uitlooprisico's.	B
1d.4	kan de werking van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid beschrijven.	K
1d.5	kan de verschillende wijzen verklaren waarop nabestaandenpensioen kan worden verzekerd.	B
1d.6	kan de financiering van de verschillende vormen van nabestaanden pensioen uitleggen.	B
1d.7	kan de verschillen uitleggen tussen de verschillende vormen van nabestaandenpensioen.	B
1d.8	kan de aanvullende regelingen die meeverzekerd kunnen worden met de pensioenregeling en de werking daarvan beschrijven.	K
1d.9	kan de financiële gevolgen van het invoeren van een verplichte eigen bijdrage verklaren en kan de wijze waarop de eigen bijdrage vormgegeven kan worden, uitleggen.	B
1d.10	kan de methoden uitleggen hoe bepaald wordt hoeveel binnen een pensioenregeling vrijwillig bijgespaard mag worden en kan in concrete gevallen de hoogte van het bedrag dat bijgespaard mag worden berekenen.	B

De personen zijn in staat:

Eindterm 4a: te beschrijven welke invloed de verrichtingen van een financiële instelling en/of financiële dienstverlener hebben op het maatschappelijk belang en de samenleving alsmede welke gevolgen deze hebben voor de reputatie van de financiële sector.

Eindterm 4b: het verschil tussen zelfregulering en overheidsregulering uit te leggen en te benoemen en te omschrijven welke toezichthoudende instanties en middelen in de financiële sector moeten zorgen voor de handhaving en naleving van beide vormen van regulering.

Eindterm 4c: de gevolgen van niet-naleving van de relevante wet- en regelgeving te kennen en hierover uitleg te geven.

Eindterm 4d: een passend advies te geven, dat wil zeggen uit te leggen op welke wijze in lijn met de met de doelstellingen van de onderneming en met de keuzes die daaruit voortvloeien is gehandeld.

Eindterm 4e: de begrippen integer gedrag en een integere cultuur te omschrijven alsmede de wijze te benoemen waarop integer gedrag, in de zin van verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen, in de bedrijfscultuur van de financiële instelling en/of financiële dienstverlener kan worden verankerd.

Eindterm 4f: voorbeelden van integriteitsrisico's te benoemen alsmede aan te tonen op welke wijze zij tot een aanvaardbaar niveau kan worden teruggebracht. Eindterm 4g: in de dagelijkse adviespraktijk – aan de hand van vier integriteitsassen – de vier belangen die een rol spelen in de financiële dienstverlening te herkennen en bespreekbaar te maken, te weten: 1° het financiële belang van de medewerker (persoonlijke beloning, targets, commerciële doelstellingen en dergelijke); 2° het belang van de medewerker om compliant te zijn, waarbij wordt aangetoond dat de controlefunctie naar behoren wordt uitgevoerd; 3° het belang van de medewerker om zijn professionele verantwoordelijkheid met betrekking tot integriteit te kennen en dienovereenkomstig te handelen; 4° het belang van de medewerker en zijn organisatie om een vertrouwensrelatie te hebben met de klant.		
Nummer toetsterm	Omschrijving toetsterm	Kennisniveau Kennis (K) of Begrip (B)
	De kandidaat:	
4a.1	kan de gevolgen van de situatie uitleggen dat de consument geen vertrouwen meer heeft in de financiële sector (stabiliteit economie komt in gevaar, noodzakelijke risico- en spaarproducten worden niet meer afgesloten, macro-economische gevolgen als onvoldoende spaargeld beschikbaar komt, werkgelegenheid, ook in financiële sector onder druk, vergroting zwart geld circuit, bankrun en betalingsverkeer dreigt te blokkeren).	B
4b.1	kan aangeven welke middelen cliënten hebben als zij geconfronteerd worden met onprofessioneel en niet-integer gedrag (verschil klachtenprocedure, Kifid, Ombudsman Pensioenen, bindende uitspraak, schikkingen, rechterlijke uitspraak). Analyseert recente voorbeelden van uitspraken van Ombudsman Pensioenen.	B
4b.2	kan de voorwaarden om professioneel en integer gedrag af te dwingen via zelfregulering verklaren en benoemen (voorbeelden noemen van zelfregulering op niveau productaanbieders bijv. Van Leeuwen convenant, Gedragscode verwerking persoonsgegevens, Wet op de medische keuringen (WMK), keurmerkorganisaties van financiële dienstverleners zoals: NOPD, RPA, RPC). Kan daarbij het verschil tussen zelfregulering en wet- en regelgeving aangeven.	B
4b.3	kan de gevolgen van uitspraken klachtenprocedures en rechterlijke uitspraken voor het dagelijks handelen beschrijven.	K
4c.1	kan beschrijven in welke wet- en regelgeving de functie en bevoegdheden van de verschillende toezichthoudende organisaties vastliggen: Pensioenwet (Pw), Wet op het financieel toezicht (Wft) en lagere regelgeving.	K
4c.2	kan de relatie tussen de eisen die voortvloeien uit het Burgerlijk Wetboek (BW) over professioneel en integer handelen (zorgplicht: overeenkomst van opdracht Boek 7 art. 400 e.v.) uitleggen en kan de spanningsvelden met Wet op het financieel toezicht (Wft) in concrete recente gevallen analyseren.	B
4c.3	kan aansprakelijkheidsrisico's uitleggen (afdwingen professioneel en integer gedrag door de cliënt) en kan daarbij recente praktijkvoorbeelden noemen.	B
4c.4	kan beschrijven welke beroepsmogelijkheden bestaan bij sancties van De Nederlandsche Bank (DNB)/Autoriteit Financiële Markten (AFM), uitspraken klachteninstituten en rechterlijke uitspraken.	K

4c.5	kan de acties omschrijven die vereist zijn bij het constateren fraude.	K
4d.1	kan in concrete gevallen aangeven welke stappen moeten worden doorlopen om tot een passend advies te komen (inventariseren, analyseren, vier-ogenprincipe, adviseren en archivering). De kandidaat kan daarbij in concrete gevallen tekortkomingen aangeven en geeft voorbeelden van maatregelen ter verbetering.	B
4d.2	kan uitleggen bij welke beslismomenten van de financiële dienstverlening belangen van verschillende partijen moeten worden gewogen.	B
4d.3	kan uitleggen welke afwegingen je moet maken als een cliënt het passend advies niet of niet geheel wil opvolgen (spanningsveld tussen Wet op het financieel toezicht en Burgerlijk Wetboek). Analyseert concrete voorbeelden.	B
4e.1	kan uitleggen welke normen en waarden leiden tot een integere bedrijfscultuur (handelen in belang van de klant, transparant zijn over de inhoud van de dienstverlening en transparant zijn over de kosten en opbrengsten). Geeft recente voorbeelden uit de praktijk aan cliënt. Benoemt de morele aspecten en morele verantwoordelijk van werkprocessen duidelijk en expliciet (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privébelangen en voorwetenschap).	B
4f.1	kan de middelen uitleggen, die kunnen worden ingezet om een integere cultuur en integer handelen in een onderneming te bereiken zoals goede procesbeschrijvingen, gedragscodes, agendapunt in vergaderingen/collegiaal overleg, incidentenregeling, klokkenluidersregeling, vertrouwenspersoon, voorbeeldgedrag.	B
4g.1	kan de morele aspecten en morele verantwoordelijkheid van werkprocessen duidelijk en expliciet uitleggen (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privé belangen en voorwetenschap).	B
4g.2	kan de 4 integriteitsassen voor het functioneren van een medewerker van een financiële dienstverlener benoemen. Kan eigen voorbeelden plaatsen op deze assen. Kan die keuzen verantwoorden. Kan de spanningsvelden en de gevolgen daarvan herkennen en benoemen.	K
4j.1	kan de acties die vereist zijn bij het constateren van fraude beschrijven.	K

De personen zijn in staat om:
Eindterm 2e: adviestrajecten te plannen, te sturen en tot een succes te brengen waaronder wordt verstaan:

- 1° Het kwalitatief en kwantitatief vergelijken van offertes en lopende pensioenverzekeringen en contracten van de werkgever en het verklaren van de verschillen hiertussen;
- 2° Het beoordelen van en adviseren over collectieve waardeoverdracht;
- 3° Het adviseren over winstdelingsystemen;
- 4° Het adviseren over excedentregelingen, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen;
- 5° Het berekenen van lasten en aanspraken;
- 6° Het beheren van een lopend pensioencontract;

7° Het uitleggen van een individuele waardeoverdracht; 8° Het vertalen van alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering; 9° Het geven van een passend advies aan een directeur-grotaandeelhouder over zijn pensioenverzekering; 10° Het interpreteren van effecten van toeslagmodellen; 11° Het vermogen om relevante wetgeving praktisch te kunnen toepassen; 12° Het begeleiden van contractverlenging, -wijziging of -beëindiging van een pensioenverzekering; en 13° Het controleren van relevante documenten.		
Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2e.1 kan offertes van verzekeraars met elkaar vergelijken.	Gaat bij vergelijking van (ook collectieve) pensioenen zoveel mogelijk uit van gelijke en reële uitgangspunten Beoordeelt het eventueel te vormen ondernemingspensioenfonds. Adviseert over het aanvragen van vrijstelling bij een bedrijfstakpensioenfonds.	Houdt rekening met rekentechnische elementen zoals sterfte, kosten en rente en de verschillen in de producten met betrekking tot winst. Bij kosten betreft het zowel kosten in de regeling als de kosten rondom beleggen, zoals provisie, TER, aan- en verkoopkosten, beheer- en administratiekosten, garantiekosten, de exit voorwaarden en PVI en overige kosten. Bij sterfte betreft het de sterfte- tabel en de op- of afslagen hierop. Bij rente kan de kandidaat analyseren op welke wijze de rekenrente van het contract tot stand is gekomen en welke invloed dit heeft op de kosten van de regeling en acceptatie.
2e.2 kan de verschillende offertes vanuit de wensen van de opdrachtgever prioriteren en verklaren.	Verklaart de verschillen in begrijpelijke taal en voorbeelden. Handelt integer en professioneel in verband met eigen positie en klantbelangen. Verzorgt passend advies.	Durft ook mogelijke negatieve gevolgen te benoemen van de gekozen pensioenregeling.
2e.3 kan collectieve waardeoverdracht beoordelen en adviseren.	Analyseert de factoren inkomende en uitgaande waardeoverdracht. verzorgt begrijpelijke mondelinge adviezen alsmede begrijpelijke schriftelijke verslaglegging van het advies. Stelt vast of kosten redelijk zijn in relatie tot Pensioenwet (Pw).	houdt rekening met elementen zoals reserve, (exit)voorwaarden, sterftetafels, opslagen, kosten, kortingen, rente, risico's, PVI, winstdeling, acceptatie, ziekte, tijdspad, arbeidsongeschiktheid . Bij BP betreft het de kosten rondom beleggen, zoals provisie, TER, aan- en verkoopkosten, beheer- en administratiekosten, garantiekosten, PVI en overige

		kosten.
2e.4 kan over winstdelingssystemen en life cycle beleggen adviseren.	Verzorgt een passend advies.	Houdt rekening met het premievolume, de risicobereidheid van de werkgever, de mate van risico- afbouw bij verschillende aanbieders. Beschrijft de risico's en het principe van lifecycle beleggen. Onderkent de positie van de werkgever m.b.t. de wens tot indexatie en de te gebruiken rekenrente. Toont ervaringskennis m.b.t. alle premievolumes risico's en voor- en nadelen van de verschillende winstdelingssystemen
2e.5 kan over excedentregelingen adviseren, ook als aanvulling op ondernemingspensioen fondsen en bedrijfstak-pensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen.	Verzorgt een passend advies, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van de opdrachtgever.	Sluit aan bij de basispensioenregeling, rekening houdend met de fiscale ruimte, basispensioenregeling passend binnen het budget dat de werkgever daarvoor beschikbaar heeft. Houdt rekening met de bestaande regeling, bespaarregelingen, kosten, gewenste soort pensioenovereenkomst en onderbrengingmogelijkheden
2e.6 kan lasten en aanspraken m.b.v. software berekenen.	Maakt foutloze berekeningen. Verzorgt een inzichtelijke en begrijpelijke presentatie voor opdrachtgever en belanghebbenden. Verklaart de wijze van berekenen. Legt de principes achter de berekeningen uit. Schat uitkomsten op juistheid in.	Berekent voor de verschillende soorten pensioenovereenkomsten de aanspraken en kosten aan de hand van de tarieven. De berekening van de aanspraken komt voort uit de volgende situaties: bij indiensttreding, salariswijziging, waardeoverdracht, parttime wijziging, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding, uitdiensttreding en bij toepassing van flexibiliseringselementen. Berekent de lasten aan de hand van de tarieven van de pensioenuitvoerder. Bepaalt welke lasten voor de werkgever de pensioenregeling met zich meebrengt, zowel voor het ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en aanvullende dekkingen. de jaarlijkse aangroei van het pensioen in een eindloonregeling, middelloonregeling, beschikbare premieregeling. Berekent de koopsom voor de inkoop in een jaar; inkooptarief gericht beleggen, het effect van inkooptarief gericht beleggen op de hoogte van het aan te kopen pensioen op pensioendatum; welke kostensoorten er vallen onder de TER; welke kostensoorten er niet vallen onder de TER; het effect is van een TER op het rendement; de effecten van toeslagverlening,

		De wet en regelgeving met betrekking tot toeslagverlening; premiekorting verschillende tariefstructuren .; de effecten van verschillende rekenrentes omvangkorting. De kandidaat heeft inzicht in de effecten van verschillende overlevingstafels; het effect van de factor tijd op een projectie, het rekenkundig gemiddelde. Weet wat het meetkundig en rekenkundig gemiddelde is; berekent de pensioenlast bij wijzigingen in het personeelsbestand.
2e.7 kan alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering vertalen.	Geeft advies met behulp van pensioenleiders van de Autoriteit Financiële Markten. Gaat om met tegenstrijdige prioriteiten/doelstellingen. Deze signaleren, benoemen en terugkoppelen naar de werkgever, om vervolgens tot een passend advies te komen.	Het gaat i.c. om de ingewonnen informatie uit de inventarisatie van de financiële positie, de risicobereidheid, de doelstellingen en kennis en ervaring van de werkgever voor collectieve pensioenregeling. Inzicht in de fiscale en juridische risico's die de werkgever loopt als deze afwijkt van het passend advies. Maakt de werkgever duidelijk wat deze risico's voor hem inhouden.
2e.8 kan effecten van toeslagmodellen interpreteren.	Geeft een passend advies, maakt een correct schriftelijk verslag.	Beoordeelt wat in relatie tot de Pensioenwet (Pw) en in relatie tot de financiële lasten de consequenties zijn van diverse vormen van toeslagverlening en adviseert de werkgever over de best passende vorm van toeslagverlening.
2e.9 kan wijziging van de pensioenverzekering begeleiden.	Verstrekt mondeling en schriftelijk begrijpelijke en juiste informatie naar belanghebbenden.	Brengt In relatie tot de Pensioenwet (PW), de WOR en de fiscale wetgeving een wijziging van de pensioenregeling tot een succes. Beoordelen wat de financiële consequenties zijn voor de werkgever van de wijziging.
2e.10 kan relevante documenten controleren.	Spoort eventuele fouten, onjuistheden of onvolkomenheden op. Communiqueert hierover mondeling en schriftelijk op correcte en effectieve wijze met aanbieder. Zorgt voor correcte documenten.	Beoordeelt of de juridische en financiële stukken zoals de uitvoeringsovereenkomst, pensioenovereenkomst, startbrief, polis, rekening courant, pensioenreglement, die vanuit de regels van de Pensioenwet (Pw) of Burgerlijk Wetboek (BW) moeten worden opgeleverd voldoen aan de wet, consistent zijn en overeenstemmen met de gemaakte afspraken met de werkgever.

De personen zijn in staat:

Eindterm 4i: om adviezen zodanig te communiceren dat deze aansluiten bij het opleidings-, kennis- en ervaringsniveau van de betrokken klant.		
Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
4i.1 kan mondeling en schriftelijk pensioenadviezen communiceren.	Communiqueert zodanig dat de klant/doelgroep het advies begrijpt.	<p>Demonstreert hoe een advies en toelichting begrijpelijk wordt gemaakt voor de klant. Past in concrete gevallen taalgebruik aan, vermijdt gebruik van vaktermen, gebruikt tekeningen/grafische voorstellingen, presenteert argumenten en conclusies logisch. Zorgt ervoor dat de documenten een heldere structuur en goede opbouw hebben.</p> <p>Demonstreert hoe hij de communicatie aanpast naar de verschillende belanghebbenden binnen een onderneming (directie/ondernemingsraad/pensioencommissie/individuele werknemers/andere adviseurs en juridisch/bedrijfseconomisch- riskmanager).</p>

3.5 Taak 4 Ontwerpen pensioenadvies DGA

De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1a: grondige en actuele kennis met betrekking tot relevante wetgeving inzake pensioen en de directeur-groootaandeelhouder-pensioentoezegging.		
Nummer toetsterm	Omschrijving toetsterm	Kennisniveau Kennis (K) begrip (B)
	De kandidaat:	
1a.12	kan bij echtscheiding ten aanzien van zijn pensioenadvies de volgende wet- en regelgeving toepassen en legt de gevolgen uit: Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wet VPS) en Pensioenverrekening volgens het arrest Boon van Loon (HR 27 november 1981 , NJ 1982, 503). Legt verband tussen huwelijkse voorwaarden en pensioenregeling. Kan ten aanzien van zijn advies over een pensioenverzekering omgaan met huwelijkse voorwaarden en/of echtscheidingsconvenant, jurisprudentie rond verevening pensioenrechten bij scheiding en de eis van de partner om deze te verzekeren bij een pensioenverzekeraar.	B
1a.13	kan de juiste inhoud van de pensioenbrief ingeval gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer beschrijven.	K
1a.14	kan de inhoud van de bestaande pensioenbrief uit bij volledig eigen beheer uitleggen.	B
1a.15	kan de impact beschrijven van de inhoud van een pensioenbrief waarin een deel wordt herverzekerd ten opzichte van twee losse pensioenbrieven .	K
1a.16	kan de gevolgen beschrijven van prijsgeven, belenen, afkopen beschrijven en kan hiervan voorbeelden geven. Kan daarbij het begrip 'voor zover voor verwezenlijking vatbaar' beschrijven.	K
1a.17	kan de fiscale aspecten van pensioen in eigen beheer en verzekeren, basiskennis winstbepalingen (artikel 3:25 e.v. wet IB), omschrijven en heeft daarbij grondige kennis van de bepalingen Wet op de loonbelasting 1964 (art 18 e.v. Wet LB) basiskennis zakelijkheidbepalingen Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Vpb) inclusief artikel 8 lid 6 (leeftijd terugstellingen) en de collectieve gangbaarheidstoets.	K
1a.18	kan het verschil aangeven tussen een dekkingspolis en een polis met een loonbelastingclausule en legt uit welke polis voor een specifieke DGA de beste keuze is.	B
1a.19	kan aspecten verklaren van de werking van de pensioenvoorziening in de uitkeringsfase bij eigen beheer (bijvoorbeeld verliesverdamping, gevolg winstreserve en langlevensrisico).	B
1a.20	kan aspecten verklaren van de werking van de uitkeringsfase bij een verzekerde regeling (verschil tussen pensioenuitkering van verzekeraar als gevolg van afstorting ten opzichte van eigen beheer en gevolgen voor indexering).	B
1a.21	kan de belangrijke aspecten bij het maken van een pensioenbrief bij gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer beschrijven.	K

1a.22	kan begrippen 'bepaald deel verzekerd' en 'onbepaald deel verzekerd' uitleggen.	B
1a.23	kan de invloed uitleggen van een bestaande pensioenregeling, (gedeeltelijk) verzekerd dan wel in eigen beheer, op verkoop van de werkgever-bv en de invloed op een bestaande pensioenregeling bij liquidatie en faillissement van de werkgever uitleggen.	B
1a.24	kan de gevolgen beschrijven van het aangaan van en aanpassingen op een pensioenverzekering tijdens looptijd. Houdt daarbij rekening met de polisredactie, analyseert de indexatietoezegging en past dit toe op de hoogte van het te adviseren verzekeringsproduct.	K
1a.25	kan het begrip 'open indexatie' beschrijven. Kan de gevolgen overgangsrecht Witteveen, en Levensloop (Wet VPL) en Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet (IPW) (de gevolgen indien lopend DGA - pensioen onder de Pensioenwet (Pw) valt door overgangsrecht) signaleren. Kan daarbij situaties beschrijven wanneer waardeoverdracht kan worden toegepast op de DGA –pensioenverzekering.	K
1a.26	kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap bij arbeidsongeschiktheid uitleggen.	B
1a.27	kan de civiel- juridische aspecten van pensioen aan een DGA uitleggen met name arbeidsrecht, overige bepalingen Burgerlijk Wetboek (BW) en de Wet op de medische keuringen (WMK).	B
1a.28	kan met betrekking tot partnerpensioen het verschil tussen opbouwpartnerpensioen en risicopartnerpensioen beschrijven en kan dit omschrijven in de pensioenbrief (erfrente, risicokapitaal). Kan de bepalingen rond restbegünstiging beschrijven in de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB). Kan daarbij de gevolgen van de dekking van het partnerpensioen bij wijziging van de pensioengrondslag omschrijven. Kan daarbij alternatieven van partnerpensioen (bijvoorbeeld geen partnerpensioen toezeggen maar een losse risicodekking al dan niet met lijfrenteclausule) beschrijven. Kan de eventuele gevolgen (o.a. fiscale) van het onvoldoende verzekeren van een toegezegd partnerpensioen benoemen. Kan daarbij de globale gevolgen benoemen met betrekking tot erfbelasting bij het vrijvallen van pensioenverplichtingen of dekkingspolis met restitutie.	K
1a.29	kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap met betrekking tot overlijden van de DGA beschrijven ten behoeve van partner en nabestaanden wanneer er tevens sprake is van een pensioenverplichting. Kan dit tevens toepassen in situaties als: liquidatie, faillissement, onvoldoende middelen en onderverzekering.	B
1a.30	kan de bv-structuur, vanuit financiële, juridische invalshoeken in verband met de pensioenregeling (dienstverband, historie opbouw pensioen en enkelvoudige geconsolideerde balans) analyseren. Kan een verplicht gestelde deelname aan een bedrijfspensioenfonds of een bpr signaleren. Kan huidige en toekomstige liquiditeitspositie en financiële draagkracht van de betrokken vennootschappen met betrekking tot pensioenvoorziening onderzoeken ingeval eigen beheer en geheel of gedeeltelijk verzekeren. Kan de begrippen intern- en extern eigen beheer uitleggen alsmede de invloed van de hoogte van de pensioenverplichting bij intern eigen beheer versus extern eigen beheer.	B
1a.31	kan de fiscale kaders voor de loonbelasting en de gevolgen van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting beschrijven en uitlegen. Kan omgaan vanuit fiscale optiek, met optimalisatie naar laagste belastingdruk en kan de behoefte met betrekking tot maximeren van pensioengevend loon aangeven.	B
1a.32	kan bij afstorting van het pensioen naar een verzekeraar de civiel- juridische, fiscale, boekhoudkundige en verzekeringstechnische aspecten van de	B

	afstorting aangeven. De kandidaat kan in het bijzonder de gevolgen aangeven van het resultaat en de liquiditeitspositie van het eigen beheerlichaam wanneer een voorwaardelijk ouderdomspensioen of een geconverteerde pensioenaanspraak wordt overgedragen aan een professionele verzekeraar, alsmede de mate waarin de pensioenlast in mindering kan worden gebracht op het resultaat bij het geheel of gedeeltelijk afstorten naar een verzekeraar. De kandidaat legt de verschillen tussen de commerciële en de fiscale pensioenvoorziening uit en geeft de achtergrond hiervan aan.	
--	--	--

<p>De personen zijn in staat om:</p> <p>Eindterm 2c: mondeling correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus binnen de onderneming van de werkgever, waaronder haar directie controllers, accountants, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers.</p> <p>Eindterm 2d: schriftelijk correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus (directie, controller, accountant, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemer).</p> <p>Eindterm 2^e. adviestrajecten te plannen, te sturen en tot een succes te brengen waaronder wordt verstaan:</p> <p>1° Het kwalitatief en kwantitatief vergelijken van offertes en lopende pensioenverzekeringen en contracten van de werkgever en het verklaren van de verschillen hiertussen;</p> <p>2° Het beoordelen van en adviseren over collectieve waardeoverdracht;</p> <p>3° Het adviseren over winstdelingssystemen;</p> <p>4° Het adviseren over excedentregelingen, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen;</p> <p>5° Het berekenen van lasten en aanspraken;</p> <p>6° Het beheren van een lopend pensioencontract;</p> <p>7° Het uitleggen van een individuele waardeoverdracht;</p> <p>8° Het vertalen van alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering;</p> <p>9° Het geven van een passend advies aan een directeur-groootaandeelhouder over zijn pensioenverzekering;</p> <p>10° Het interpreteren van effecten van toeslagmodellen;</p> <p>11° Het vermogen om relevante wetgeving praktisch te kunnen toepassen;</p> <p>12° Het begeleiden van contractverlenging, -wijziging of -beëindiging van een pensioenverzekering; en</p> <p>13° Het controleren van relevante documenten.</p>		
Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2c.3 kan de behoefte met betrekking tot de	Leidt het gesprek, stelt open vragen, luistert en verplaatst zich	De gespreksituatie kenmerkt zich door veel andere motieven en belangen van

pensioenvoorziening van de DGA inventariseren.	in de situatie van de DGA, vat het gesprek herkenbaar samen.	de gesprekspartner. De rollen van privé persoon en de rol van werkgever worden gecombineerd. Je gaat mogelijk met je partner anders om dan met je werknemers. Hij moet op basis hiervan onder andere de doelstellingen en risicobereidheid van de DGA kunnen duiden ten aanzien van zijn financiering van de oude dag en de financiering van zijn nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidsvoorziening.
2c.4 kan de aansluitingsverschillen op lossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling.	Vertaalt (mondeling) deze pensioentoezegging naar risico's voor de bv. Legt (mondeling) de financieringsovereenkomst uit. Bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. Toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	In de praktijk sluiten de producten redelijk slecht aan op de toezegging. Zo wordt meestal een kapitaalproduct aangeboden door verzekeraars. Dergelijke producten sluiten niet aan bij de rentetoezegging en staan onder grote druk. Bovendien is het afgestorte deel niet in mindering te brengen op het resultaat voor zover er een indexatiecomponent in het afgestorte deel zit. Dit betekent dat er vaak een risico is dat de fiscus het product niet 100% passend vindt, groot is terwijl de adviseur daar feitelijk niet veel aan kan doen omdat de exact passende producten bij de toezegging tijdens de opbouwfase niet worden aangeboden.
2d.1 kan een pensioenbrief op stellen voor wat betreft het verzekerde deel en kan daarbij een door de verzekeraar verstrekte pensioenbrief controleren.	Stelt een pensioenbrief op die pensioentechnisch, civieljuridisch en fiscaal juist is. De pensioenbrief is tevens correct en begrijpelijk geformuleerd.	Houdt rekening met de totale pensioenpositie (dus eventuele eigen beheersituatie) en de doelstellingen van de DGA.
2d.3 kan de aansluitingsverschillen oplossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling.	Vertaalt (schriftelijk) deze pensioentoezegging naar risico's voor de bv. Legt (schriftelijk) de financieringsovereenkomst uit. Bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. Toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	In de praktijk sluiten de producten redelijk slecht aan op de toezegging. Zo wordt meestal een kapitaalproduct aangeboden door verzekeraars. Dergelijke producten sluiten niet aan bij de rentetoezegging en staan onder grote druk. Bovendien is het afgestorte deel niet in mindering te brengen op het resultaat voor zover er een indexatiecomponent in het afgestorte deel zit. Dit betekent dat er vaak een risico is dat de fiscus het product niet 100% passend vindt, groot is terwijl de adviseur daar feitelijk niet veel aan kan doen omdat de exact passende producten bij de toezegging tijdens de opbouwfase niet worden aangeboden.
2e.11 kan lasten en aanspraken, specifiek met betrekking tot de dga situatie, met	Kan correcte pensioen berekeningen maken. Schat uitkomsten van berekeningen.	Het met behulp van software kunnen berekenen van de commerciële waarde en de fiscale waarde van de pensioenaanspraken. Kunnen bepalen van de hoogte

behelp van software berekenen.		van een risicokapitaal gegeven een partnerpensioentoezegging een conversie kunnen berekenen ten gevolg van echtscheiding. Inbouw van (her)verzekerd pensioen in de pensioenverplichting kunnen berekenen en de systematiek begrijpen (beleggingspolis wordt anders ingebouwd dan een verzekerd kapitaal).
--------------------------------	--	---

3.6 Taak 5 Risicoanalyse uitvoeren

De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1h: kennis met betrekking tot de basisprincipes, hoofdlijnen en actuele ontwikkelingen van risicomanagement. De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op.		
Nummer toetsterm	Omschrijving toetsterm	Kennisniveau Kennis (K) begrip (B)
	De kandidaat:	
1h.1	kan omschrijven wat onder het begrip 'risicomanagement' wordt verstaan.	K
1h.2	kan uitleggen wat onder risicobewustzijn wordt verstaan.	B
1h.3	kan omschrijven wat er onder het begrip 'ondernemingsrisicomanagement' (Enterprise Risk Management) wordt verstaan, waarbij sprake is van onderscheid tussen: <ul style="list-style-type: none"> - strategisch risicomanagement (SRM); - financieel risicomanagement (FRM); - operationeel risicomanagement (ORM); - compliance. 	K
1h.4	kan de voordelen en kansen van een goede risicomanagementaanpak op het terrein van pensioenregeling benoemen.	K
1h.5	kan voorbeelden geven in potentiële risico's die betrekking hebben op het onderwerp pensioenregeling en kan deze risico's in de volgende risicosoorten verdelen: persoonlijke risico's, technische risico's, organisatorische risico's, juridische risico's, financieel en economische risico's, maatschappelijke risico's en natuurrisico's.	B
1h.6	kan uitleggen wat onder het begrip 'risicoacceptatiegraad' (risk appetite) wordt verstaan.	B
1h.7	kan uitleggen wat onder het begrip 'risicotolerantie' (risk tolerance) wordt verstaan.	B
1h.8	kan het doel en belang van een systematische aanpak van risicomanagement benoemen.	K
1h.9	kan de fasen (afkomstig uit het risicomanagement model COSO II) die binnen een professioneel uitgevoerd risicomanagement traject moeten worden doorlopen, beschrijven. Het betreft achtereenvolgens de volgende fasen: <ul style="list-style-type: none"> - Fase 1: Risico - oriëntatiefase waarbij de mate van risicobewustzijn en cultuur op het terrein van risicomanagement binnen een organisatie in kaart wordt gebracht. Het toelichten van het belang van adequaat risicomanagement. - Fase 2: Het formuleren van doelstellingen en te bereiken resultaten van een organisatie (p.s. deze fase heeft betrekking op artikel 4:23 Wft). - Fase 3: Het inventariseren van risico's die de te bereiken doelstellingen of de te behalen resultaten kunnen bedreigen, of kansen biedt zodat 	K

	beoogde doelstellingen en resultaten worden behaald. - Fase 4: Het beoordelen van risico's door het uitvoeren van een risicoanalyse. - Fase 5: Het bepalen op welke wijze risicomanagement moet plaatsvinden door risico's te vermijden, te accepteren, te verminderen en/of over te dragen. In deze fase wordt mede op basis van kosten en baten afgewogen wat de beste balans voor de beheersing van de te lopen risico's is. - Fase 6: Het implementeren van risicobeperkende maatregelen waardoor effectief risicomanagement wordt gewaarborgd - Fase 7: Het communiceren en informeren op welke wijze risicomanagement dient plaats te vinden en te bepalen wie er verantwoordelijk is voor welke acties. - Fase 8: Het monitoren van het risicomanagement proces met een vooraf afgestemde frequentie.	
1h.10	kan voorbeelden geven van het proces: 'Plan, Do, Check, Act' in een pensioentraject.	K
1h.11	Kan de risico's die verbonden zijn aan het partnerpensioen uitleggen.	B

De personen zijn in staat om:

Eindterm 2f: het risicomanagement met betrekking tot een pensioenverzekering in een aantal fasen op procesmatige wijze te plannen, uit te voeren en te beheren en daarbij op hoofdlijnen gebruik te maken van een risicomodel waarmee een risicoprofiel van een organisatie kan worden aangegeven.

Eindterm 2g: mondeling op heldere wijze uitleg te geven over de doelstellingen en resultaten van een organisatie, welke risico's vanuit de situatie van de pensioenverzekering een bedreiging vormen of een kans bieden en op welke wijze deze risico's op adequate wijze kunnen worden beheerd zodat de risico's tot een voor de organisatie acceptabel risiconiveau kunnen worden ingevuld; en

Eindterm 2h: met het oog op de pensioenverzekering de risicobereidheid en het risicoprofiel van de onderneming op heldere wijze in kaart te brengen en vast te leggen.

Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2f.1 kan het pensioenadviestraject fasegewijs op procesmatige wijze uitvoeren en dit vastleggen, zodat hij een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie verkrijgt. Hij communiceert hierover helder en vormt zijn eigen oordeel over welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is.	Heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. De kandidaat communiceert hierover duidelijk en vormt een eigen oordeel welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is.	Creëert draagvlak voor de modelmatige benadering van risicomanagement bij de opdrachtgever. Het resultaat is herkenbaar voor de opdrachtgever

<p>2f.2 kan een risicomodel hanteren op basis van Enterprises Riskmanagement (ERM) om de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van de organisatie op een overzichtelijke wijze in kaart te brengen m.b.v. een van de volgende risico managementmodellen: COSO II en ISO 31000.</p> <p>2g.1 kan communiceren en beoordelen met betrekking tot de pensioenregeling, de interne en externe omgeving, ondernemingsrisico's, procesrisico's, in kaart gebrachte kritische succesfactoren, risico's vanuit een breed en divers perspectief</p>	<p>Brengt de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van een organisatie, op een overzichtelijke wijze in kaart.</p> <p>De kern is het fasegewijs werken bij risico analyse.</p>	<p>Verschillende bedrijven en sectoren, verschillende situaties m.b.t. de aanwezigheid van bewust risicomanagement, het "klein bedrijf" kan deze benadering "overdone" vinden. Het groot bedrijf kan deze benadering als overbodig zien, dit betekent dat de pensioenadviseur vertrekkend vanuit het staande beleid m.b.t. risicomanagement moet vertrekken voor de risico analyse van het pensioenadvies.</p>
<p>2f.3 kan de kritische punten vaststellen in het pensioencontract bij adviseren, beheren en bemiddelen van dit pensioencontract op basis van de modellen en het hanteren van Enterprise Risk Management (ERM). Kan daarbij de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder controleren (nota's rekening courant).</p>	<p>Zorgt ervoor dat de kritische punten worden herkend en onderschreven door de opdrachtgever.</p>	<p>Verschillende pensioencontracten in verschillende bedrijven en sectoren.</p>
<p>2f.4 kan met betrekking tot pensioenregeling, de te bereiken doelstellingen, strategie en activiteiten van de onderneming analyseren. Kan daarbij de risicoanalyse met betrekking</p>	<p>Heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. Communiceert hierover duidelijk en vormt een eigen oordeel welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is. Creëert draagvlak voor de modelmatige benadering van risicomanagement bij de</p>	<p>Verschillende bedrijven en sectoren, verschillende situaties met betrekking tot de aanwezigheid van bewust risicomanagement, het "klein bedrijf" kan deze benadering "overdreven" vinden. Het groot bedrijf kan deze benadering als overbodig zien, dit betekent dat de pensioenadviseur vertrekkend vanuit het staande beleid met betrekking tot risicomanagement moet vertrekken voor de</p>

tot het pensioenadvies traject fasegewijs op procesmatige wijze ui voeren en vastleggen.	opdrachtgever creëren. Zorgt voor een herkenbaar resultaat voor de opdrachtgever	risico analyse van het pensioenadvies.
2h.1 kan informatie die nodig is om risico's in kaart te brengen, die zich kunnen voordoen bij een tweedepijler pensioensituatie verzamelen, bewerken, beoordelen en documenteren Op basis van de verzamelde informatie kan de kandidaat inschatten hoe groot de kans is dat een betreffend risico zich zal voordoen en kan de mogelijke gevolgen aangeven als een betreffend risico zich daadwerkelijk voordoet.	Geeft de verzekeringnemer een goed inzicht van de risico's die hij zelf wel of niet kan of wil dragen. Zorgt ervoor dat de risicoanalyse traceerbaar en herleidbaar is.	Verschillende sectoren, verschillende beroepen. Past de kennis toe van systematische risicoanalyse.
2h.2 kan met de verzekeringnemer over de risico's die zich kunnen voordoen bij een tweedepijler pensioensituatie communiceren.	Gebruikt duidelijke en begrijpelijke taal. Geeft voorbeelden, stelt vragen om te toetsen of de verzekeringnemer een en ander begrepen heeft. Controleert of de verzekeringnemer in eigen woorden kan vertellen welke risico's gedekt zijn.	Verschillende opleiding- en kennis niveaus van klanten.

3.7 Taak 6 Analyse financiële en juridische positie van de opdrachtgever

De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1c: toegepaste juridische kennis met betrekking tot rechtspersonen en ondernemingsstructuren.		
Nummer toetsterm	Omschrijving toetsterm	Kennisniveau Kennis (K) begrip (B)
	De kandidaat:	
1c.1	kan de juridische structuur, bevoegdheden, organen en kenmerken van een eenmanszaak, vennootschap onder firma, maatschap, commanditaire vennootschap, stichting, vereniging, besloten vennootschap en naamloze vennootschap omschrijven.	K
1c.2	kan in concrete gevallen de vertegenwoordigingsbevoegdheid met betrekking tot pensioenregeling aangeven en kan daarbij de gegevens Kamer van Koophandel (KvK) raadplegen.	B
1c.3	kan aangeven wie de beslissers zijn, zoals bedoeld in 2c.2 en kan aangeven wat de verschillen zijn tussen vertegenwoordigingbevoegdheid en beslisbevoegdheid, ook in geval van een internationaal bedrijf.	B
1c.4	kan in concrete situaties de aansprakelijkheid van(rechts)personen benoemen.	K
1c.5	kan de rechtsverhoudingen binnen de structuur van een onderneming met meerdere ondernemingen omschrijven.	K
1c.6	kan de verschillende fusievormen uitleggen alsmede de consequenties voor de pensioenregelingen bij fusies en overnames (overgangsbepalingen, etcetera).	B
1c.7	kan de betekenis van een overgang van onderneming beschrijven, alsmede de uitzonderingsregel daarbij en kan benoemen welke rechten en er bij een overgang van onderneming overgaan.	K
1c.8	kan opsommen aan welke regels de Nederlandse vestiging van een internationaal bedrijf met een hoofdzetel in het buitenland is gehouden.	K
De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekeringen op: Eindterm 1e: toegepaste kennis met betrekking tot de relevante bedrijfseconomische vraagstukken (zoals groei, stabilisatie, krimp) en financiële verslaglegging van een onderneming. Eindterm 1f: toegepaste risicoanalyse van de financiële draagkracht van de betreffende werkgever. Eindterm 1g: toegepaste kennis met betrekking tot de wijze van van investeren of beleggen van vermogen.		
1e.1	kan ten behoeve van het pensioenadvies de diverse balansposten, posten op de resultatenrekening, enkelvoudige en geconsolideerde balansen analyseren. Kan daarbij de gevolgen van seizoenpatronen herkennen en verwerken.	B
1e.2	kan financiële kengetallen (RTV, REV, current ratio, quick ratio, solvabiliteitsratio) interpreteren.	B

1e.3	kan het netto werkkapitaal beoordelen en kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames) van de onderneming voor de pensioenlasten in kaart brengen.	B
1e.4	kan globaal de inhoud van boekhoudregels omschrijven., ook van de internationale.	K
1f.1	kan de waardering van activa interpreteren en kan deze waardering beoordelen voor de financiële gevolgen van het pensioenadvies (bedrijfseconomisch en fiscale balansen).	B
1f.2	kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames, leeftijdsopbouw pensioen) van de onderneming voor de pensioenlasten aangeven.	B
1f.3	kan de trends ten aanzien van de ontwikkeling van de financiële kengetallen aangeven alsmede de gevolgen daarvan voor het pensioenadvies.	B
1f.4	kan het gevolg aangeven van trendmatige ontwikkelingen voor de meerjarige ontwikkeling van de pensioenlasten.	B
1f.5	kan de situaties waarbij de inhoud van boekhoudregels een rol spelen voor het pensioensysteem beschrijven	K
1f.6	kan de informatie uit de jaarrekening van de onderneming toepassen, uit diverse sectoren en internationale contexten voor zover relevant voor het pensioenadvies	B
1g.1	kan de risico's en het principe van lifecycle beleggen beschrijven en legt de verschillen tussen lifecyclefondsen op het gebied van kosten, rebalancing, samenstelling en risico's uit	B
1g.2	kan de gevolgen en risico's voor een verzekeraar en de werkgever bij het investeren van de pensioenpremie bij een salarisdiensttijdregeling versus een zuivere beschikbare premieregeling beschrijven.	K

De personen zijn in staat om:
Eindterm 2c: mondeling correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus binnen de onderneming van de werkgever, waaronder haar directie controllers, accountants, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers:
Eindterm 2d: schriftelijk correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus (directie, controller, accountant, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers).

Vaardigheid	Norm / resultaat / prestatie-indicator	Toelichting op vaktechnische of communicatieve aspecten van de vaardigheid of omstandigheid rond de vaardigheid
De kandidaat:		
2c.1 kan op een verantwoord kritische manier de financiële informatie van de onderneming verzamelen en analyseren.	Brengt een goed pensioenadvies uit. Na de analyse krijgt men een goed beeld van de financiële positie van de onderneming.	Vraagt door in onbekende financiële situaties, bijvoorbeeld ontwikkeling rekening-courant verhoudingen met directie en dochterondernemingen. Gesprekspartners zijn: accountant, directie controller, vertegenwoordigend

kan tevens die financiële informatie bespreken.		overleg organisatie en belangen behartigers.
2c.2 kan de ontworpen pensioenregeling, in samenhang met onder meer de verkregen financiële gegevens van de onderneming bespreken.	Geeft passend advies. Wijst op lastenontwikkeling en betaalbaarheid. Verwerkt de financiële gegevens in het advies.	Durft ook mogelijke negatieve gevolgen te benoemen van de gekozen pensioenregeling.
2d.2 kan de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder (nota's rekening courant) controleren.	Is alert op fouten en onvolkomenheden; is precies.	De "operational excellence" is in de praktijk niet 100 %

Bijlage 1. Toetstermen Wft-Module Pensioenverzekeringen

Toelichting

De toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen zijn gebaseerd op het advies van het College inzake de eindtermen d.d. 8 december 2010. Het ministerie van Financiën heeft aangekondigd dat zij het advies van het College inzake de eindtermen overneemt. Ten tijde van het opstellen van dit consultatiedocument was er nog geen wettelijke bekrachtiging van de eindtermen.²

In deze bijlage vindt u de wettelijke de wettelijke vertaalslag van de eind-en toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen, zoals opgenomen in hoofdstuk 3. In de toetstermen van de Wft-Module Pensioenverzekeringen is gebruik gemaakt van nieuwe taxonomiecodes

N.B. De toetstermen met betrekking tot competenties zijn indien noodzakelijk voorzien van de relevante context. Bij de toetstermen met betrekking tot vaardigheden is de norm nader omschreven. In sommige gevallen is dat achterwege gebleven omdat de omschrijving van de toetsterm zelf voldoende duidelijk is.

Relatie met de taken van de pensioenadviseur

In hoofdstuk drie zijn de taken van de pensioenadviseur benoemd. Deze vormen het uitgangspunt voor de toetstermen. De taken bestaan soms uit kennis, vaardigheden of competenties, maar vaker uit een mengvorm ervan. De opzet conform de taakstructuur ziet het CDFD als leidend voor de wijze van examinering en toetsing bij diplomering en permanente educatie

De separate toetstermen met betrekking tot kennis, vaardigheden en competenties van die taken zijn ondergebracht in het 'oude' stramien toetstermendocument, zoals u dat hieronder aantreft. Daarbij is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de inmiddels al vaststaande eindtermen.

Toetstermen Wft-Module Pensioenverzekeringen

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1a. grondige en actuele kennis met betrekking tot relevante wetgeving inzake pensioen en directeur-groootaandeelhouder-pensioentoezegging.	
1a.1	De kandidaat kan de relatie tussen Algemene Ouderdomswet (AOW), Algemene nabestaandenwet (ANW) Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en pensioen vanuit de rechtsgronden van de Pensioenwet (PW) en de fiscale wetgeving verklaren.	B
1a.2	De kandidaat kan de relatie tussen ziekte en arbeidsongeschiktheid en pensioenopbouw beschrijven.	K
1a.3	De kandidaat kan uitleggen hoe wetgeving rond gelijke behandeling inwerkt op het pensioen.	B

² Tekstueel kunnen de eindtermen nog aangepast worden.

1a.4	De kandidaat kan uitleggen hoe het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Pensioenwet (PW) inwerkt op de arbeidsovereenkomst met betrekking tot pensioen.	B
1a.5	De kandidaat kan de invloed van individuele en collectieve waardeoverdracht op het adviestraject aangeven.	B
1a.6	De kandidaat kan uitleggen welke invloed fiscale wetgeving en de Pensioenwet (PW) hebben op de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot flexibiliseringselementen.	B
1a.7	De kandidaat kan uitleggen hoe de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) inwerkt op pensioen.	B
1a.8	De kandidaat kan benoemen welke gevolgen de Financial Accounting Standards (FAS) en de International Financial Reporting Standards (IFRS) hebben op de bedrijfsvoering bij de verschillende pensioenregelingen.	K
1a.9	De kandidaat kan de gevolgen aangeven van Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet BPF) en het bestaan van een beroepspensioenfonds of een ondernemingspensioenfonds op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.10	De kandidaat kan de gevolgen aangeven die de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) kan hebben op de pensioenregeling van de werkgever.	B
1a.11	De kandidaat kan de relatie aangeven tussen de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) en Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB) op pensioen.	B
1a.12	De kandidaat kan bij echtscheiding ten aanzien van zijn pensioenadvies de volgende wet- en regelgeving toepassen en de gevolgen uitleggen: Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wet VPS) en pensioenverrekening volgens het arrest Boon van Loon (<i>HR 27 november 1981</i> , NJ 1982, 503). De kandidaat kan verbanden leggen tussen huwelijkse voorwaarden en pensioenregeling. De kandidaat kan ten aanzien van zijn advies over een pensioenverzekering omgaan met huwelijkse voorwaarden en of echtscheidingsconvenant, jurisprudentie rond verevening pensioenrechten bij scheiding en deling van de partner om deze te verzekeren bij pensioenverzekeraar.	B
1a.13	De kandidaat kan de juiste inhoud beschrijven van de pensioenbrief ingeval van gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer.	K
1a.14	De kandidaat kan de inhoud uitleggen van de bestaande pensioenbrief bij volledig eigen beheer.	B
1a.15	De kandidaat kan de impact beschrijven van de inhoud van een pensioenbrief waarin een deel wordt herverzekerd ten opzichte van twee losse pensioenbrieven.	K
1a.16	De kandidaat kan de gevolgen beschrijven van prijsgeven, belenen, afkopen en kan hiervan voorbeelden geven. De kandidaat kan het begrip 'voor zover voor verwezenlijking vatbaar' beschrijven.	K
1a.17	De kandidaat kan de fiscale aspecten beschrijven van pensioen in eigen beheer en verzekeren, basiskennis winstbepalingen (artikel 3:25 e.v. Wet IB), grondige kennis bepalingen Wet op de loonbelasting 1964 (art 18 e.v. Wet LB) basiskennis zakelijkheidbepalingen Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Vpb) inclusief artikel 8 lid 6 (leeftijd terugstellingen) en de collectieve gangbaarheidstoets.	K
1a.18	De kandidaat kan het verschil aan geven tussen een dekkingspolis en een polis met een loonbelastingclausule en kan uitleggen welke polis voor een specifieke DGA de beste keuze is.	B
1a.19	De kandidaat kan de aspecten verklaren van de werking van de pensioenvoorziening in de uitkeringsfase bij eigen beheer (bijvoorbeeld verliesverdamping, gevolg winstreserve en langlevensrisico).	B
1a.20	De kandidaat kan de aspecten verklaren van de werking van de uitkeringsfase bij een verzekerde regeling (verschil tussen pensioenuitkering van verzekeraar als gevolg van afstorting ten opzichte van eigen beheer en gevolgen voor indexering).	B

1a.21	De kandidaat kan de belangrijke aspecten beschrijven bij het maken van een pensioenbrief bij gedeeltelijk verzekeren en gedeeltelijk eigen beheer.	K
1a.22	De kandidaat kan de begrippen 'bepaald deel verzekerd' en 'onbepaald deel verzekerd' uitleggen.	B
1a.23	De kandidaat kan de invloed uitleggen van een bestaande pensioenregeling, (gedeeltelijk) verzekerd dan wel in eigen beheer, op verkoop van de werkgever-bv en de invloed op een bestaande pensioenregeling bij liquidatie en faillissement van de werkgever.	B
1a.24	De kandidaat kan de gevolgen beschrijven van het aangaan van en aanpassingen op een pensioenverzekering tijdens looptijd. De kandidaat houdt daarbij rekening met de polisredactie, kan de indexatietoezegging analyseren en kan dit toepassen op de hoogte van het te adviseren verzekeringsproduct.	B
1a.25	De kandidaat kan het begrip 'open indexatie' beschrijven. De kandidaat kan gevolgen Overgangsrecht Witteveen, Wet VUT, Pensioen en Levensloop (Wet VPL) en Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet (IPW) (de gevolgen indien lopend DGA - pensioen onder de Pensioenwet valt door overgangsrecht) signaleren en kan daarbij situaties beschrijven wanneer waardeoverdracht kan worden toegepast naar de DGA –pensioenverzekering.	K
1a.26	De kandidaat kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap bij arbeidsongeschiktheid uitleggen.	B
	De kandidaat kan de civiel juridische aspecten uitleggen van pensioen aan een DGA (met name arbeidsrecht, overige bepalingen Burgerlijk Wetboek (BW) en de Wet op de medische keuringen (Wmk)).	B
1a.28	De kandidaat kan, met betrekking tot partnerpensioen het verschil tussen opbouwpartnerpensioen en risicopartnerpensioen beschrijven en kan daarbij beschrijven hoe dit in de pensioenbrief (erfrente, risicokapitaal) er uit ziet.. De kandidaat kan de bepalingen rond restbegünstiging in de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) beschrijven. De kandidaat kan daarbij de gevolgen van de dekking van het partnerpensioen bij wijziging van de pensioengrondslag beschrijven.. De kandidaat kan de alternatieven van partnerpensioen beschrijven (bijvoorbeeld geen partnerpensioen toezeggen maar een losse risicodekking al dan niet met lijfrenteclausule). De kandidaat kan de eventuele gevolgen benoemen (o.a. fiscale) van het onvoldoende verzekeren van een toegezegd partnerpensioen. Kan de globale gevolgen benoemen met betrekking tot erfbelasting bij het vrijvallen van pensioenverplichtingen of dekkingspolis met restitutie.	K
1a.29	De kandidaat kan de risico's van de DGA en zijn besloten vennootschap beschrijven met betrekking tot overlijden van de DGA ten behoeve van partner en nabestaanden wanneer er tevens sprake is van een pensioenverplichting. Kandidaat kan dit tevens toepassen in situaties als: liquidatie, faillissement, onvoldoende middelen en onderverzekering.	B
1a.30	De kandidaat kan de bv-structuur vanuit financiële, juridische invalshoeken analyseren in verband met de pensioenregeling (dienstverband, historie opbouw pensioen, enkelvoudige geconsolideerde balans). De kandidaat kan een verplicht gestelde deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds of een bedrijfspensioenregeling signaleren. De kandidaat kan huidige en toekomstige liquiditeitspositie en financiële draagkracht van de betrokken vennootschappen onderzoeken met betrekking tot pensioenvoorziening ingeval eigen beheer en geheel of gedeeltelijk verzekeren. De kandidaat kan de begrippen intern- en extern eigen beheer uitleggen alsmede de invloed van de hoogte van de pensioenverplichting bij intern eigen beheer versus extern eigen beheer.	B
1a.31	De kandidaat kan de fiscale kaders voor de loonbelasting en de gevolgen van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting beschrijven en uitleggen. De kandidaat kan omgaan vanuit fiscale optiek met optimalisatie naar laagste belastingdruk, en kan behoefte met betrekking tot maximeren van pensioengevend loon aangeven.	B

1a.32	De kandidaat kan bij afstorting van het pensioen naar een verzekeraar de civiel- juridische, fiscale, boekhoudkundige en verzekeringstechnische aspecten van de afstorting aangeven. De kandidaat kan in het bijzonder de gevolgen aangeven van het resultaat en de liquiditeitspositie van het eigen beheerlichaam wanneer een voorwaardelijk ouderdomspensioen of een geconverteerde pensioenaanspraak wordt overgedragen aan een professionele verzekeraar, alsmede de mate waarin de pensioenlast in mindering kan worden gebracht op het resultaat bij het geheel of gedeeltelijk afstorten naar een verzekeraar. De kandidaat legt de verschillen tussen de commerciële en de fiscale pensioenvoorziening uit en geeft de achtergrond hiervan aan.	B
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1b. toegepaste begrippen en procedures inzake actuariel rekenen.	
1b.1	De kandidaat kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen: tranche, U rendement, rente termijnstructuur, garantiepremie, technisch resultaat, gesepareerd depot, maatschappij winstdeling, rekenrente, bestemmingsreserve, toeslag, dispensatie, life cycle, bepaald en onbepaald partner, gehuwdheids-frequentie, uitruilvoet, bruto- en netto opslag op premie, generatietafel, overlevingstafels, leeftijdverschuiving.	B
1b.2	De kandidaat kan de financiering van eind- en middelloonregelingen, toeslagen en salarisverhogingen beschrijven.	K
1b.3	De kandidaat kan de volgende pensioenbegrippen omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen: toetredingsleeftijd, drempelperiode, wachttijd, minimale toetredingsleeftijd, premieovereenkomst, kapitaalovereenkomst, uitkeringsovereenkomst, AOW franchise, loonindex, prijsindex, onvoorwaardelijke toeslag, voorwaardelijke toeslag, gewezen deelnemer, verschillende premiestaffels, diensttijd, elementen die diensttijd bepalen, de aanspraken die in stand blijven met levensloop en/of onbetaald verlof, tussentijds ontslag, VUT en prepensioenregeling, spaar Vut, de gevolgen van het verbod op leeftijdsdiscriminatie ook in verband met eigen bijdrage.	B
1b.4	De kandidaat kan het begrip waardeoverdracht omschrijven en kan deze in voorkomende gevallen toepassen, geeft aan, welke pensioenregelingen een financieel risico inhouden bij waardeoverdracht en kan in algemene zin de gevolgen van collectieve waardeoverdracht aangeven.	B
1b.5	De kandidaat kan het effect van een gemiddelde stijging van de leeftijd op de pensioenlasten benoemen.	K
1b.6	De kandidaat kan het effect van in- en uitstroom op de pensioenlasten uitleggen.	B
1b.7	De kandidaat kan met behulp van relevante wet- en regelgeving uitleggen of parttimers mogen worden uitgesloten van deelname aan een pensioenregeling.	B
1b.8	De kandidaat kan uitleggen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn met betrekking tot pensioenopbouw bij bijzondere arbeidscontracten.	B
1b.9	De kandidaat kan uitleggen in welk geval de arbeidsovereenkomst invloed heeft op de pensioenregeling van de werknemer.	B
1b.10	De kandidaat kan beschrijven wanneer ongelijke behandeling is toegestaan.	K
1b.11	De kandidaat kan 'direct en indirect onderscheid' omschrijven en kan beschrijven hoe verzekeraars het verbod op onderscheid tussen man en vrouw in hun verzekeringstarieven verrekenen.	K
1b.12	De kandidaat kan definiëren wat leeftijdsdiscriminatie is binnen een pensioenregeling.	K
1b.13	De kandidaat kan in voorkomende gevallen de effecten van actuele ontwikkelingen en wijzigingen in wet en regelgeving voor de pensioenregeling aangeven.	B

1b.14	De kandidaat kan de informatie die benodigd is voor het maken van een passend pensioenadvies omschrijven en completeren.	K
1b.15	De kandidaat kan verschillende manieren van kostenbepaling aangeven, waaronder percentage vaste kosten.	B
1b.16	De kandidaat kan aspecten rondom start en einde dienstverband, moment van verwerven van de aanspraak door de deelnemer, moment wanneer een werkgever een aanbod moet doen omtrent pensioen, gevolgen van uitdiensttreding, welke risicoafdekking er kan zijn bij overlijden en wat de gevolgen zijn van het overlijden van de deelnemer voor de nabestaanden en de werkgever benoemen en beschrijven.	K
1b.17	De kandidaat kan de werkgever en de werknemer uitleggen wat er gebeurt bij arbeidsongeschiktheid van de werknemer.	B
1b.18	De kandidaat kan de gevolgen van echtscheiding/ontbinding partnerregelingen voor de werknemer met betrekking tot de verwachtingen ten aanzien van pensioen beschrijven en berekenen, licht het begrip 'dekkingsgraad' toe, omschrijft afstempelen en manieren om de dekkingsgraad te beïnvloeden.	B
1b.19	De kandidaat kan de gevolgen van faillissement van de werkgever met betrekking tot pensioenregeling beschrijven.	K
1b.20	De kandidaat kan de werkgever over de toekomstige pensioenlasten bij verschillende scenario's van de ontwikkeling van de onderneming uitleggen	B
1b.21	De kandidaat kan in relatie tot andere verzekeraars met andere producten het inlooprisico, het uitlooprisico, de inhoud van het convenant Van Leeuwen beschrijven; kan het begrip 'carenzjaar' omschrijven en het belang beschrijven dat werknemers tijdig worden aangemeld.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1c. toegepaste juridische kennis met betrekking tot rechtspersonen en ondernemingsstructuren.	
1c.1	De kandidaat kan de juridische structuur, bevoegdheden, organen en kenmerken van een eenmanszaak, vennootschap onder firma, maatschap, commanditaire vennootschap, vereniging, stichting, besloten vennootschap en naamloze vennootschap omschrijven.	K
1c.2	De kandidaat kan in concrete gevallen de vertegenwoordigingsbevoegdheid met betrekking tot pensioenregeling aangeven en kan daarbij de gegevens Kamer van Koophandel (KvK) raadplegen.	B
1c.3	De kandidaat kan aangeven wie de beslissers zijn bij de gevallen van 2c.2 en kan aangeven wat de verschillen zijn tussen vertegenwoordigingbevoegdheid en beslisbevoegdheid, ook binnen een internationaal bedrijf.	B
1c.4	De kandidaat kan in concrete situaties de aansprakelijkheid van(rechts)personen benoemen.	K
1c.5	De kandidaat kan de rechtsverhoudingen binnen de structuur van een onderneming met meerdere ondernemingen omschrijven.	K
1c.6	De kandidaat kan de verschillende fusievormen uitleggen alsmede de consequenties voor de pensioenregelingen bij fusies en overnames (overgangsbepalingen, etcetera) .	B
1c.7	De kandidaat kan de betekenis van een overgang van onderneming alsmede de uitzonderingsregel beschrijven en kan benoemen welke rechten er bij een overgang van onderneming overgaan.	K
1c.8	De kandidaat kan opsommen aan welke regels een Nederlandse vestiging van een internationaal bedrijf met een hoofdzetel in het buitenland is gehouden.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1d. grondige en actuele kennis met betrekking tot pensioenverzekeringen als onderdeel van het pakket van arbeidsvoorwaarden van een werkgever.	

1d.1	De kandidaat kan de juridische en financiële consequenties van het aangaan van een pensioenovereenkomst beschrijven.	K
1d.2	De kandidaat kan de werkgever de risico's van het afstand doen van pensioen door een deelnemer uitleggen en kan de werkgever adviseren hoe hij hier mee om kan gaan.	B
1d.3	De kandidaat kan de invloed van de Wet op de medische keuringen (Wmk) op het acceptatieproces verklaren, inclusief in- en uitlooprisico's.	B
1d.4	De kandidaat kan de werking van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid beschrijven.	K
1d.5	De kandidaat kan de verschillende wijzen verklaren waarop nabestaandenpensioen kan worden verzekerd.	B
1d.6	De kandidaat kan de financiering van de verschillende vormen van nabestaandenpensioen uitleggen.	B
1d.7	De kandidaat kan de verschillen uitleggen tussen verschillende vormen van nabestaandenpensioen.	B
1d.8	De kandidaat kan de aanvullende regelingen die meeverzekerd kunnen worden met de pensioenregeling en de werking daarvan beschrijven.	K
1d.9	De kandidaat kan de financiële gevolgen van het invoeren van een verplichte eigen bijdrage verklaren en kan de wijze waarop de eigen bijdrage vormgegeven kan worden, uitleggen.	B
1d.10	De kandidaat kan de methoden uitleggen hoe bepaald wordt hoeveel binnen een pensioenregeling vrijwillig bijgespaard mag worden en kan in concrete gevallen de hoogte van het bedrag dat bijgespaard mag worden, berekenen.	B
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1^e. toegepaste kennis met betrekking tot de relevante bedrijfseconomische vraagstukken (zoals groei, stabilisatie, krimp) en financiële verslaglegging van een onderneming.	
1 ^e .1	De kandidaat kan ten behoeve van het pensioenadvies de diverse balansposten, posten op de resultatenrekening, enkelvoudige en geconsolideerde balansen analyseren. Kan de gevolgen van seizoenpatronen herkennen en verwerken.	B
1 ^e .2	De kandidaat kan de financiële kengetallen (RTV, REV, current ratio, quick ratio, solvabiliteitsratio) interpreteren.	B
1 ^e .3	De kandidaat kan het netto werkkapitaal beoordelen en kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames) van de onderneming voor de pensioenlasten in kaart brengen.	B
1 ^e .4	De kandidaat kan globaal de inhoud van boekhoudregels omschrijven, ook van de internationale.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1f: toegepaste risicoanalyse van de financiële draagkracht van de betreffende werkgever;	
1f.1	De kandidaat kan de waardering van activa interpreteren en kan deze waardering voor de financiële gevolgen van het pensioenadvies (bedrijfseconomisch en fiscale balansen) beoordelen.	B
1f.2	De kandidaat kan de gevolgen van toekomstplannen, (groei, krimp, fusie, overnames, leeftijdsopbouw pensioen) van de onderneming voor de pensioenlasten aangeven.	B
1f.3	De kandidaat kan de trends ten aanzien van de ontwikkeling van de financiële kengetallen aangeven alsmede de gevolgen van deze trends voor het pensioenadvies.	B
1f.4	De kandidaat kan het gevolg aangeven van trendmatige ontwikkelingen voor de meerjarige ontwikkeling van de pensioenlasten.	B
1f.5	De kandidaat kan de situaties waarbij de inhoud van boekhoudregels een rol spelen voor het pensioensysteem beschrijven.	K

1f.6	De kandidaat kan informatie uit de jaarrekening van de onderneming toepassen, uit diverse sectoren en internationale contexten voor zover relevant voor het pensioenadvies.	B
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1g. toegepaste kennis met betrekking tot de wijze van van investeren of beleggen van vermogen	
1g.1	De kandidaat kan de risico's en het principe van lifecycle beleggen beschrijven en kan de verschillen tussen lifecyclefondsen op het gebied van kosten, rebalancing, samenstelling en risico's uitleggen.	B
1g.2	De kandidaat kan de gevolgen en risico's voor een verzekeraar en de werkgever bij het investeren van de pensioenpremie bij een salarisdiensttijdregeling versus een zuivere beschikbare premieregeling beschrijven.	K
Eindterm	De personen baseren hun advisering met betrekking tot pensioenverzekering op: 1h. kennis met betrekking tot de basisprincipes, hoofdlijnen en actuele ontwikkelingen van risicomanagement	
1h.1	De kandidaat kan omschrijven wat onder het begrip 'risicomanagement' wordt verstaan.	K
1h.2	De kandidaat kan uitleggen wat onder risicobewustzijn wordt verstaan.	B
1h.3	De kandidaat kan omschrijven wat er onder het begrip 'ondernemingsrisicomanagement' (Enterprise Risk Management) wordt verstaan, waarbij sprake is van onderscheid tussen: - strategisch risicomanagement (SRM); - financieel risicomanagement (FRM); - operationeel risicomanagement (ORM); - compliance.	K
1h.4	De kandidaat kan de voordelen en kansen benoemen van een goede risicomanagementaanpak op het terrein van pensioenregeling.	K
1h.5	De kandidaat kan voorbeelden geven van potentiële risico's die betrekking hebben op het onderwerp pensioenregeling en kan deze risico's in de volgende risicosoorten verdelen: persoonlijke risico's, technische risico's, organisatorische risico's, juridische risico's, financieel en economische risico's, maatschappelijke risico's en natuurrisico's.	B
1h.6	De kandidaat kan uitleggen wat onder het begrip 'risicoacceptatiegraad' (risk appetite) wordt verstaan.	B
1h.7	De kandidaat kan uitleggen wat onder het begrip 'risicotolerantie' (risk tolerance) wordt verstaan.	B
1h.8	De kandidaat kan het doel en belang van een systematische aanpak van risicomanagement benoemen.	K
1h.9	De kandidaat kan de fasen (afkomstig uit het risicomanagement model COSO II) beschrijven die binnen een professioneel uitgevoerd risicomanagement traject moeten worden doorlopen. Het betreft achtereenvolgens de volgende fasen: Fase 1: Risico - oriëntatiefase waarbij de mate van risicobewustzijn en cultuur op het terrein van risicomanagement binnen een organisatie in kaart wordt gebracht. Het toelichten van het belang van adequaat risicomanagement. Fase 2: Het formuleren van doelstellingen en te bereiken resultaten van een organisatie (p.s. deze fase heeft betrekking op artikel 4:23 Wft). Fase 3: Het inventariseren van risico's die de te bereiken doelstellingen of de te behalen resultaten kunnen bedreigen, of kansen biedt zodat beoogde doelstellingen en resultaten worden behaald. Fase 4: Het beoordelen van risico's door het uitvoeren van een risicoanalyse.	K

	<p>Fase 5: Het bepalen op welke wijze risicomanagement moet plaatsvinden door risico's te vermijden, te accepteren, te verminderen en/of risico's over te dragen. In deze fase wordt mede op basis van kosten en baten afgewogen wat de beste balans voor de beheersing van de te lopen risico's is.</p> <p>Fase 6: Het implementeren van risicobeperkende maatregelen waardoor effectief risicomanagement wordt gewaarborgd.</p> <p>Fase 7: Het communiceren en informeren op welke wijze risicomanagement dient plaats te vinden en te bepalen wie er verantwoordelijk is voor welke acties.</p> <p>Fase 8: Het monitoren van het risicomanagement proces met een vooraf afgestemde frequentie.</p>	
1h.10	De kandidaat kan voorbeelden geven aan het proces 'Plan, Do, Check, Act' in een pensioentraject.	K
1h.11	De kandidaat kan de risico's die verbonden zijn aan het partnerpensioen uitleggen.	B
Eindterm	De personen zijn in staat om:	
	2a. gesprekken te voeren in de volgende categorieën: gestructureerd interview, slecht nieuws- en adviesgesprek	
2a.1	<p>De kandidaat kan bij inventarisatie van de wensen en mogelijkheden van de opdrachtgever m.b.t. de pensioenverzekering verschillende personen gestructureerd en onbevooroordeeld bevragen en dit correct rapporteren</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat adviseert verschillende belanghebbenden bij de pensioenverzekering juist en correct, hij neemt onder meer weerstanden weg die bestaan op grond van vooroordelen en onbekendheid van de materie bij belanghebbenden</p>	V
Eindterm	De personen zijn in staat om:	
	2b. ICT-toepassingen, waaronder rekenmodellen bij de advisering te gebruiken.	
2b.1	De kandidaat kan bij het berekenen van aanspraken en lasten van pensioenverzekeringen ICT- toepassingen gebruiken.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om:	
	2c. Mondeling correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus binnen de onderneming van de werkgever, waaronder haar directie controllers, accountants, vertegenwoordigende overlegorganen en individuele werknemers	
2c.1	<p>De kandidaat kan op een verantwoorde kritische manier de financiële informatie van de onderneming verzamelen en analyseren alsmede de financiële informatie bespreken.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i></p> <p>De kandidaat brengt een goed pensioenadvies uit. Na de analyse heeft de kandidaat een goed beeld van de financiële positie van de onderneming</p>	V
2c.2	<p>De kandidaat kan de ontworpen pensioenregeling in samenhang met o.m. de verkregen financiële gegevens van de onderneming bespreken.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i></p> <p>De kandidaat geeft passend advies, waarbij hij wijst op lastenontwikkeling en betaalbaarheid, en kan de financiële gegevens in zijn advies verwerken.</p>	V
2c.3	<p>De kandidaat kan de behoefte m.b.t. de pensioenvoorziening van de DGA inventariseren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat leidt het gesprek, stelt open vragen, kan luisteren en zich in de situatie van de DGA verplaatsen, vat het gesprek herkenbaar samen..</p>	V
2c.4	<p>De kandidaat kan de aansluitingsverschillen oplossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat vertaalt deze pensioentoezegging (mondeling) naar risico's voor de besloten</p>	V

	vennootschap. De kandidaat legtde financieringsovereenkomst (mondeling) uit. De kandidaat bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. De kandidaat toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	
Eindterm	2d. De personen beschikken over het vermogen om schriftelijk correct en begrijpelijk te communiceren op verschillende persoonlijke en organisatorische niveaus (directie, controller, accountant, vertegenwoordigende overlegorganen, individuele werknemers).	
2d.1	De kandidaat kan een pensioenbrief opstellen wat betreft het verzekerde deel en kan de door de verzekeraar verstrekte pensioenbrief controleren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> De kandidaat stelt een pensioenbrief op die zowel pensioentechnisch, civieljuridisch als fiscaal juist is, alsmede correct en begrijpelijk geformuleerd.	V
2d.2	De kandidaat kan de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder (nota's rekening courant) controleren. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat is precies en alert op onvolkomenheden.	V
2d.3	De kandidaat kan de aansluitingsverschillen oplossen tussen pensioentoezegging in eigen beheer en verzekerde regeling. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> De kandidaat vertaalt deze pensioentoezegging (schriftelijk) naar risico's voor de besloten vennootschap. De kandidaat kan (schriftelijk) de financieringsovereenkomst uitleggen. De kandidaat bepaalt welke verzekeringsoplossing past bij de civielrechtelijke pensioentoezegging van de DGA. De kandidaat toetst of de eventuele wens om de pensioendatum te vervroegen of te verlaten past bij de reeds bestaande verzekerde oplossing en past dientengevolge actief, indien nodig, het product aan.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2° adiestrajecten te plannen, te sturen en tot een succes te brengen waaronder wordt verstaan: 1° Het kwalitatief en kwantitatief vergelijken van offertes en lopende pensioenverzekeringen en contracten van de werkgever en het verklaren van de verschillen hiertussen; 2° Het beoordelen van en adviseren over collectieve waardeoverdracht; 3° Het adviseren over winstdelingssystemen; 4° Het adviseren over excedentregelingen, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen; 5° Het berekenen van lasten en aanspraken; 6° Het beheren van een lopend pensioencontract; 7° Het uitleggen van een individuele waardeoverdracht; 8° Het vertalen van alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering; 9° Het geven van een passend advies aan een directeur-grotaandeelhouder over zijn pensioenverzekering; 10° Het interpreteren van effecten van toeslagmodellen; 11° Het vermogen om relevante wetgeving praktisch te kunnen toepassen; 12° Het begeleiden van contractverlenging, -wijziging of -beëindiging van een pensioenverzekering; en 13° Het controleren van relevante documenten.	
2° .1	De kandidaat kan offertes van verzekeraars met elkaar vergelijken.	V

	<p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat gaat bij vergelijking van (ook collectieve) pensioenen zoveel mogelijk uit van gelijke en reële uitgangspunten. De kandidaat beoordeelt het eventueel te vormen ondernemingspensioenfondsen. De kandidaat adviseert over het aanvragen van vrijstelling bij een bedrijfstakpensioenfonds.</p>	
2 ^o .2	<p>De kandidaat kan de verschillende offertes vanuit de wensen van de opdrachtgever prioriteren en verklaren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat verklaart de verschillen in begrijpelijke taal en voorbeelden. De kandidaat handelt integer en professioneel in verband met eigen positie en klantbelangen. De kandidaat verzorgt een passend advies.</p>	V
2 ^o .3	<p>De kandidaat kan collectieve waardeoverdracht beoordelen en hierover adviseren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat analyseert de factoren inkomende en uitgaande waardeoverdracht. De kandidaat verzorgt begrijpelijke mondelinge adviezen alsmede begrijpelijke schriftelijke verslaglegging van het advies. De kandidaat stelt vast of de kosten redelijk zijn in relatie tot Pensioenwet (Pw).</p>	V
2 ^o .4	<p>De kandidaat kan over winstdelingssystemen en life cycle beleggen adviseren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat verzorgt een passend advies.</p>	V
2 ^o .5	<p>De kandidaat kan over excedentregelingen adviseren, ook als aanvulling op ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen in combinatie met verzekerde regelingen.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat verzorgt een passend advies, waarbij aangesloten wordt bij behoefte van de opdrachtgever.</p>	V
2 ^o .6	<p>De kandidaat kan lasten en aanspraken met behulp van software berekenen.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i></p> <p>De kandidaat maakt foutloze berekeningen, verzorgt een inzichtelijk en begrijpelijke presentatie voor opdrachtgever en belanghebbenden. De kandidaat verklaart de wijze van berekenen en legt de principes achter de berekeningen uit. De kandidaat schat de uitkomsten op juistheid in.</p>	V
2 ^o .7	<p>De kandidaat kan alle over de werkgever ingewonnen informatie naar een passende pensioenverzekering vertalen.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat geeft advies met behulp van pensioenleidraden van de AFM. De kandidaat kan omgaan met tegenstrijdige prioriteiten/doelstellingen. De kandidaat signaleert en benoemt deze en koppelt dat terug naar de werkgever, om vervolgens tot een passend advies te komen.</p>	V
2 ^o .8	<p>De kandidaat kan de effecten van toeslagmodellen interpreteren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat geeft een passend advies geven en maakt een correct schriftelijk verslag.</p>	V
2 ^o .9	<p>De kandidaat kan de wijziging van de pensioenverzekering begeleiden.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat verstrekt mondeling en schriftelijk begrijpelijke en juiste informatie aan belanghebbenden..</p>	V
2 ^o .10	<p>De kandidaat kan relevante documenten controleren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat spoort eventuele fouten, onjuistheden onvolkomenheden op. De kandidaat</p>	V

	communiceert hierover mondeling en schriftelijk op correcte en effectieve wijze met de aanbieder. De kandidaat zorgt voor correcte documenten.	
2 ^e .11	De kandidaat kan lasten en aanspraken specifiek t.a.v. de dga situatie met behulp van software berekenen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat maakt correcte pensioen berekeningent.a.v. de dga situatie en schat de uitkomsten van berekeningen goed in.	v
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2f. het risicomanagement met betrekking tot een pensioenverzekering in een aantal fasen op procesmatige wijze te plannen, uit te voeren en te beheren en daarbij op hoofdlijnen gebruik te maken van een risicomodel waarmee een risicoprofiel van een organisatie kan worden aangegeven	
2f.1	De kandidaat kan het pensioenadviestraject fasegewijs op procesmatige wijze uitvoeren en kan dit vastleggen, zodat hij een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie verkrijgt. Hij kan hierover helder communiceren en vormt zijn eigen oordeel over welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator:</i> De kandidaat heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. Hij communiceert hierover helder en vormt zijn eigen oordeel over welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is.	V
2f.2	De kandidaat kan een risicomodel op basis van Enterprise Risk Management (ERM) hanteren om de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van de organisatie op een overzichtelijke wijze in kaart te brengen en hierbij één van de volgende risicomodellen te gebruiken: COSO II of ISO 31000. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> De kandidaat brengt de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van een organisatie, op een overzichtelijke wijze in kaart. De kern is het fasegewijs werken bij risicoanalyse.	V
2f.3	De kandidaat kan de kritische punten in het pensioencontract vaststellen bij adviseren, beheren en bemiddelen van dit pensioencontract op basis van de modellen en het hanteren van Enterprise Risk Management (ERM) Kan daarbij de financiële informatiestromen tussen werkgever en pensioenuitvoerder controleren (nota's rekening courant) <i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> De kandidaat zorgt ervoor dat kritische punten worden herkend en onderschreven door de opdrachtgever.	V
2f.4	De kandidaat kan met betrekking tot pensioenregeling, de te bereiken doelstellingen, strategie en activiteiten van de onderneming analyseren. De kandidaat kan de risicoanalyse met betrekking tot het pensioenadvies traject fasegewijs op procesmatige wijze uitvoeren en kan dit vastleggen. <i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> De kandidaat heeft een goed inzicht in de risico's van de pensioenregeling voor een organisatie. De kandidaat communiceert hierover duidelijk en vormt een eigen oordeel welke advieskeuze voor de betreffende organisatie passend is. De kandidaat creëert draagvlak voor de modelmatige benadering van risicomanagement bij de opdrachtgever creëren en zorgt voor een herkenbaar resultaat voor de opdrachtgever.	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2g. mondeling op heldere wijze uitleg te geven over de doelstellingen en resultaten van een organisatie, welke risico's vanuit de situatie van de pensioenverzekering een bedreiging voor de onderneming van de werkgever vormen of een kans bieden en op welke wijze deze risico's	

	op adequate wijze kunnen worden beheerd zodat de risico's tot een voor de organisatie acceptabel risiconiveau kunnen worden ingevuld.	
2g.1	<p>De kandidaat kan communiceren over en beoordelen met betrekking tot de pensioenregeling, de interne en externe omgeving, ondernemingsrisico's, procesrisico's, in kaart gebrachte kritische succesfactoren risico's vanuit een breed en divers perspectief.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat brengt de risico's die betrekking hebben op de pensioenregeling van een organisatie op een overzichtelijke wijze in kaart brengen. De kern is het fasegewijze werken bij risicoanalyse.</p>	V
Eindterm	De personen zijn in staat om: 2h. met het oog op de pensioenverzekering de risicobereidheid en het risicoprofiel van de onderneming op heldere wijze in kaart te brengen en vast te leggen.	
2h.1	<p>De kandidaat kan informatie die nodig is om de risico's in kaart te brengen, die zich kunnen voordoen bij een tweedepijler pensioensituatie, verzamelen, bewerken, beoordelen en documenteren. De kandidaat kan op basis van de verzamelde informatie inschatten hoe groot de kans is dat een betreffend risico zich zal voordoen en kan de mogelijke gevolgen aangeven als een betreffend risico zich daadwerkelijk voordoet.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat geeft de verzekeringnemer een goed inzicht van de risico's die hij zelf wel of niet kan of wil dragen. De kandidaat zorgt ervoor dat de risicoanalyse traceerbaar en herleidbaar is.</p>	V
2h.2	<p>De kandidaat kan met de verzekeringnemer over de risico's die zich kunnen voordoen bij een tweedepijlerpensioensituatie communiceren.</p> <p><i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i></p> <p>De kandidaat gebruikt duidelijke en begrijpelijke taal. De kandidaat geeft voorbeelden, stelt vragen om te toetsen of de verzekeringnemer een en ander begrepen heeft. De kandidaat controleert of de verzekeringnemer in eigen woorden kan vertellen welke risico's gedekt zijn.</p>	V
Eindterm	De personen demonstreren en bewijzen dat: 3a. zij het adviestraject met betrekking tot pensioenregelingen voor werkgevers met ondernemingen van diverse omvang en complexiteit ten behoeve van diens werknemers zelfstandig, succesvol en correct uit te kunnen voeren waarbij. In dit adviestraject kunnen zich in ieder geval de volgende zaken voordoen met betrekking tot natuurlijke en/of rechtspersonen:	
	<ul style="list-style-type: none"> 1° start en einde dienstbetrekking 2° overlijden 3° arbeidsongeschiktheid 4° echtscheiding of ontbinding partnerregelingen 5° pensioendatum 6° verwachtingen ten aanzien van het pensioen 7° verlenging, wijziging, beëindiging of revisie van een pensioencontract 8° collectieve waardeoverdracht 9° prognosticeren van toekomstige pensioenlasten 10° versobering of uitbreiding van de pensioenregeling; en 11° faillissement of mogelijkheid daartoe. 	
3a.1	<p>De kandidaat kan het adviestraject plannen.</p> <p><i>Context: De kandidaat verwerft de opdracht via verschillende kanalen bij een nieuwe relatie.</i></p>	C
3a.2	<p>De kandidaat kan de behoeften met betrekking tot de te ontwerpen pensioenregeling inventariseren en analyseren.</p> <p><i>Context: De kandidaat bevindt zich in een gespreksituatie met opdrachtgever bij diverse</i></p>	C

	<i>ondernemingen in diverse sectoren met diverse partijen.</i>	
3a.3	De kandidaat kan de belanghebbenden (bijv. accountant, ondernemingsraad en opdrachtgever) interviewen. <i>Context: De kandidaat wordt geconfronteerd met een gevarieerd niveau van kennis van de gesprekspartners.</i>	C
3a.4	De kandidaat kan de ontworpen pensioenregeling aan de werkgever presenteren. <i>Context: De kandidaat presenteert aan de opdrachtgever, de werknemers, de partners en de ondernemingsraad. Hij heeft daarbij het passende aanbod geselecteerd.</i>	C
3a.5	De kandidaat kan inzake de pensioenverzekering bij fusieprocessen, management buy out, overnames, overgang onderneming adviseren. <i>Context: De kandidaat heeft te maken met verschillende pensioenregelingen.</i>	C
3a.6	De kandidaat kan de regeling impementeren en daarbij de nodige nazorg verrichten.	C
3a.7	De kandidaat kan individuele en/of collectieve waardeoverdracht begeleiden. <i>Context: De kandidaat heeft hiermee te maken in lopende pensioenverzekeringen of in een adviesgesprek.</i>	C
3a.8	De kandidaat kan de pensioenregeling tijdens en/of einde looptijd beoordelen. <i>Context: De kandidaat heeft met diverse situaties te maken: einde contractuele looptijd, tegenvallende financiële resultaten van de werkgever en te dure pensioenregeling.</i>	C
3a.9	De kandidaat wordt geconfronteerd met overlijden, arbeidsongeschiktheid en echtscheiding van deelnemer aan pensioenverzekering. <i>Context: Hoe gaat de kandidaat om met de bestaande pensioenverzekering?</i>	C
Eindterm	De personen demonstreren en bewijzen dat: 3b. zij de directeur-groootaandeelhouder met betrekking tot zijn eigen pensioenverzekeringen zelfstandig, correct en passend kunnen adviseren in tenminste de volgende situaties: overlijden, arbeidsongeschiktheid, echtscheiding of ontbinding partnerregeling, pensioendatum, pensioenverwachtingen, faillissement of mogelijkheid daartoe.	
3b.1	De kandidaat kan de ontworpen pensioenverzekering aan de DGA presenteren. <i>Context: De kandidaat heeft een gesprek met DGA, accountant en eventueel partner.</i>	C
3b.2	De kandidaat wordt geconfronteerd met uitdiensttreding, pensionering en/of overlijden en/of arbeidsongeschiktheid en/of echtscheiding van de DGA en/of zijn partner. <i>Context: De kandidaat belicht het voorval vanuit positie eigen beheer of pensioenverzekeringen of combinatie van producten.</i>	C
Eindterm	De personen demonstreren en bewijzen dat: 3c. zij de directeur-groootaandeelhouder kunnen adviseren over de verschillende mogelijkheden om het voor hem benodigde pensioenkapitaal bijeen te brengen, alsmede duidelijkheid verschaffen over het verschil tussen de reële en de fiscale waardering van de pensioenverplichting.	
3c.1	De kandidaat kan de motieven van de DGA met betrekking tot de pensioentoezegging vaststellen en deze analyseren, (in hoeverre staat het creëren van liquiditeiten of de mate waarin de dga een zeker inkomen na de pensioendatum wil centraal).). De kandidaat wijst daarbij op risico's, gevolgen van verzekeren en eigen beheer. <i>Context: De kandidaat adviseert over risico en rendement op pensioenvoorziening eigen beheer in vergelijking met risico en rendement van een verzekerd pensioen, analyseert doelstellingen, kennis en ervaring van de DGA met betrekking tot pensioen. De kandidaat beschrijft de mogelijkheden van DGA voor zijn oude dag, met name de hoogte van het pensioen, lijfrente of lijfrente banksparen en box III.</i>	C
Eindterm	De personen zijn in staat: 4a. te beschrijven welke invloed de verrichtingen van een financiële instelling en/of financiële dienstverlener hebben op het maatschappelijk belang en de samenleving alsmede welke	

gevolgendeze hebben voor de reputatie van de financiële sector		
4a.1	De kandidaat kan de gevolgen van de situatie uitleggen dat de consument geen vertrouwen meer heeft in de financiële sector (stabiliteit economie komt in gevaar, noodzakelijke risico- en spaarproducten worden niet meer afgesloten, macro-economische gevolgen als onvoldoende spaargeld beschikbaar komt, werkgelegenheid, ook in financiële sector onder druk, vergroting zwart geld circuit, bankrun en betalingsverkeer dreigt te blokkeren).	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4b. het verschil tussen tussen zelfregulering en overheidsregulering uit te leggen en te benoemen en te omschrijven welke toezichthoudende instanties en middelen in de financiële sector moeten zorgen voor de handhaving en naleving van beide vormen van regulering.	
4b.1	De kandidaat kan aangeven welke middelen cliënten hebben als zij geconfronteerd worden met onprofessioneel en niet-integer gedrag (verschil klachtenprocedure, Kifid, Ombudsman Pensioenen, bindende uitspraak, schikkingen, rechterlijke uitspraak). Kandidaat kan recente voorbeelden van uitspraken van de Ombudsman pensioenen analyseren.	B
4b.2	De kandidaat kan de voorwaarden om professioneel en integer gedrag af te dwingen via zelfregulering verklaren en benoemen (voorbeelden noemen van zelfregulering op niveau productaanbieders bijv. Van Leeuwen convenant, Gedragscode verwerking persoonsgegevens, Wet op de medische keuringen (WMK), keurmerkorganisaties van financiële dienstverleners zoals: NOPD, RPA, RPC). Kandidaat kan daarbij het verschil tussen zelfregulering en wet- en regelgeving aangeven.	B
4b.3	De kandidaat kan de gevolgen van uitspraken klachtenprocedures en rechterlijke uitspraken voor het dagelijks handelen beschrijven.	K
Eindterm	De personen zijn in staat: 4c. de gevolgen van niet-naleving van de relevante wet- en regelgeving te kennen en hierover uitleg te geven.	
4c.1	De kandidaat kan beschrijven in welke wet- en regelgeving de functie en bevoegdheden van de toezichthoudende organisaties vastliggen: Pensioenwet (Pw), Wet op het financieel toezicht (Wft) en lagere regelgeving.	K
4c.2	De kandidaat kan de relatie tussen de eisen die voortvloeien uit het Burgerlijk Wetboek (BW) over professioneel en integer handelen (zorgplicht: overeenkomst van opdracht Boek 7 art. 400 e.v.) uitleggen en kan de spanningsvelden met Wet op het financieel toezicht (Wft) in concrete recente gevallen analyseren.	B
4c.3	De kandidaat kan aansprakelijkheidsrisico's uitleggen (afdwingen professioneel en integer gedrag door de cliënt) en kan daarbij recente praktijkvoorbeelden noemen.	B
4c.4	De kandidaat kan beschrijven welke beroepsmogelijkheden bestaan bij sancties van De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM), uitspraken klachteninstututen en rechterlijke uitspraken.	K
4c.5	De kandidaat kan de acties omschrijven die vereist zijn bij het constateren van fraude.	K
Eindterm	De personen zijn in staat: 4d. een passend advies te geven, dat wil zeggen uit te leggen op welke wijze in lijn met de met de doelstellingen van de onderneming en met de keuzes die daaruit voortvloeien is gehandeld	
4d.1	De kandidaat kan in concrete gevallen aangeven welke stappen moeten worden doorlopen om tot een passend advies te komen (inventariseren, analyseren, vier-ogenprincipe, adviseren, archivering). De kandidaat kan in concrete gevallen tekortkomingen aangeven en geeft voorbeelden van maatregelen ter verbetering.	B
4d.2	De kandidaat kan uitleggen bij welke beslismomenten van de financiële dienstverlening belangen van verschillende partijen moeten worden gewogen.	B
4d.3	De kandidaat kan uitleggen welke afwegingen je moet maken als een cliënt het passend advies niet of niet geheel wil opvolgen (spanningsveld tussen Wet op het financieel toezicht	B

	(Wft) en Burgerlijk Wetboek (BW)). Analyseert concrete voorbeelden .	
Eindterm	De personen zijn in staat: 4e. de begrippen integer gedrag en een integere cultuur te omschrijven alsmede de wijze te benoemen waarop integer gedrag, in de zin van verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen, in de bedrijfscultuur van de financiële instelling en/of financiële dienstverlener kan worden verankerd	
4e.1	De kandidaat kan uitleggen welke normen en waarden leiden tot een integere bedrijfscultuur (handelen in belang van de klant, transparant zijn over de inhoud van de dienstverlening en transparant zijn over de kosten en opbrengsten). De kandidaat kan recente voorbeelden uit de praktijk aan cliënt geven. De kandidaat benoemt de morele aspecten en morele verantwoordelijk van werkprocessen duidelijk en expliciet (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privébelangen en voorwetenschap).	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4f. voorbeelden van integriteitsrisico's te benoemen alsmede aan te tonen op welke wijze zij tot een aanvaardbaar niveau kan worden teruggebracht.	
4f.1	De kandidaat kan de middelen uitleggen, die kunnen worden ingezet om een integere cultuur en integer handelen in een onderneming te bereiken zoals goede procesbeschrijvingen, gedragscodes, agendapunt in vergaderingen/collegiaal overleg, incidentenregeling, klokkenluidersregeling, vertrouwenspersoon, voorbeeldgedrag.	B
Eindterm	De personen zijn in staat: 4g. in de dagelijkse adviespraktijk – aan de hand van vier integriteitsassen – de vier belangen die een rol spelen in de financiële dienstverlening te herkennen en bespreekbaar te maken, te weten: 1° het financiële belang van de medewerker (persoonlijke beloning, targets, commerciële doelstellingen en dergelijke); 2° het belang van de medewerker om compliant te zijn, waarbij wordt aangetoond dat de controlefunctie naar behoren wordt uitgevoerd; 3° het belang van de medewerker om zijn professionele verantwoordelijkheid met betrekking tot integriteit te kennen en dienovereenkomstig te handelen; 4° het belang van de medewerker en zijn organisatie om een vertrouwensrelatie te hebben met de klant.	
4g.1	De kandidaat kan de morele aspecten en morele verantwoordelijkheid van werkprocessen duidelijk en expliciet uitleggen (kostenloading, verdienmodel, voor- en nadelen van product of advies onderkennen, alternatieve producten of adviezen meewegen, belangenafweging werkgever/werknemers, relatiegeschenken, incentives, targets, commerciële doelstellingen, verstrengeling privé belangen en voorwetenschap).	B
4g.2	De kandidaat kan de 4 integriteitsassen voor het functioneren van een medewerker van een financiële dienstverlener benoemen. De kandidaat kan daarbij eigen voorbeelden plaatsen op deze assen. De kandidaat kan die keuzen verantwoorden. De kandidaat kan de spanningsvelden en de gevolgen daarvan herkennen en benoemen.	K
Eindterm	De personen zijn in staat: 4h. dilemma's op het gebied van ethisch en integer handelen in de uitoefening van zijn beroep te analyseren en bespreekbaar te maken alsmede de keuzes af te wegen en te verantwoorden.	
4h.1	De kandidaat brengt de belangen van de verschillende actoren in kaart(bij actoren valt te denken aan o.a.: aanbieders, adviseurs, bemiddelaars, werkgevers, werknemers, DGA, partner DGA) en analyseert de mogelijke dilemma's die kunnen ontstaan omdat er sprake kan zijn van tegengestelde belangen van de actoren	v

	<i>Norm/resultaat/prestatieindicator</i> Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen	
4h.2	De kandidaat weegt de belangen van de verschillende actoren af bij de te maken keuzes tijdens de totstandkoming van het te vervaardigen pensioenadvies, is in staat om gemaakte keuzes te verantwoorden en communiceert deze dilemma's zowel mondeling als schriftelijk met de verschillende actoren te communiceren <i>Norm/resultaat/prestatie-indicator</i> Juridisch correct, keuzes worden getoetst aan de professionele normen,	V
Eindterm	De personen zijn in staat: 4i. om adviezen zodanig te communiceren dat deze aansluiten bij het opleidings-, kennis- en ervaringsniveau van de betrokken klant.	
4i.1	De kandidaat kan mondeling en schriftelijk over pensioenadviezen communiceren. <i>Norm/resultaat/prestatie-indicator</i> De kandidaat communiceert zodanig dat de klant/doelgroep het advies begrijpt.	V
Eindterm	De personen zijn in staat: 4j. fraudesignalen te onderkennen en hieraan op adequate wijze opvolging te geven.	
4j.1	De kandidaat kan de acties die vereist zijn bij het constateren van fraude omschrijven.	K

Bijlage 2. Toetstermen Wft-Module Levensverzekeringen

Toelichting

Met de introductie van de Wft-Module Pensioenverzekeringen worden de toetstermen van de Wft-Module Levensverzekeringen gewijzigd. Het betreft hier de deelmodule Wft-Leven Algemeen. Een deel van de 'tweedepijler' pensioenonderwerpen wordt overgeheveld naar de Wft-Module Pensioenverzekeringen. Dit betekent echter niet dat *alle* toetstermen met betrekking tot tweedepijler pensioenverzekeringen worden geschrapt. Ook met betrekking tot de Wft-Module Levensverzekeringen zal een financieel dienstverlener over een (basis-)kennis moeten beschikken over een aantal 'tweedepijler' onderwerpen om een klant passend te kunnen adviseren.

Met nadruk wordt hierbij gewezen op het feit dat ter consultatie de versie van Regeling vaststelling toetstermen vakbekwaamheidseisen is aangeboden zoals deze op 1 april 2011 luiden. Met eventuele latere wijzigingen i.v.m. de implementatie van de nieuwe PE-cyclus is geen rekening gehouden. Het College zal z.s.m. het Ministerie een nieuwe versie van de toetstermen van het onderdeel Wft-Leven Algemeen aanbieden, waarin wel rekening is gehouden met de laatste mutaties. Naar verwachting zal dit niet leiden tot grote aanpassingen in de toetsmatrijs.

Wijzigingen

In de Wft-(deel)Module Leven zijn de volgende toetstermen geschrapt (rood) of worden gewijzigd (groen):

- Rood gearceerd:** toetstermen die uitsluitend van toepassing zijn op de Wft-Module Pensioenverzekeringen en toetstermen, die in feite doublures zijn en daarom worden geschrapt uit de toetstermen van de Wft-(deel-)Module Leven Algemeen.
NB Bij het verwijderen van die doublures is er op gelet dat de onderwerpen voldoende zijn afgedekt in de nog resterende toetstermen.
- Groen gearceerd:** toetstermen die tekstueel zijn aangepast (groen gearceerd) zodat de toetsterm uitsluitend betrekking heeft op de 'derdepijler' pensioenen.

Toetstermen

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	2a. De personen zijn in staat de behoefte, risico's en (toekomstige) aanspraken op het gebied van levensverzekeringen te inventariseren en interpreteren	
2a.1	De kandidaat kan een eenvoudige nalatenschap berekenen met daarin een vererfde levensverzekering.	Tp
2a.2	De kandidaat kan in een casus beoordelen of successierecht verschuldigd is.	Tp
2a.3	De kandidaat kan uitleggen waarom het recht van de begunstigde op een uitkering van een levensverzekering niet kan worden aangetast door de erfgenamen van de verzekerde.	B
2a.4	De kandidaat kan globaal het verschil voor de positie van de laatstlevende aangeven van een situatie met en zonder partnerverklaring.	B

2a.5	De kandidaat kan beargumenteren waarom de financiering van de AOW een bedreiging is voor de continuïteit van deze voorziening in de toekomst.	Ti
2a.6	De kandidaat kan in een praktijksituatie beoordelen of er sprake is van een AOW-/ANW-hiaat.	Tp
2a.7	De kandidaat kan de gevolgen aangeven van de financieringswijze van de AOW voor de houdbaarheid van deze voorziening is een vergrijzende samenleving.	B
2a.8	De kandidaat kan uitleggen wat er in 2015 wijzigt ten aanzien van AOW-rechten.	B
2a.9	De kandidaat kan beschrijven hoe de AOW en ANW worden gefinancierd.	K
2a.10	De kandidaat kan beschrijven wat de hoogte van de AOW/ANW is.	K
2a.11	De kandidaat kan de verschillende soorten AOW- en ANW-uitkeringen benoemen en beschrijven wie hiervoor verzekerd zijn .	K
2a.12	De kandidaat kan benoemen welke instantie de AOW-uitkering verzorgt.	K
2a.13	De kandidaat kan omschrijven wie gerechtigd zijn tot een AOW- of ANW-uitkering.	K
2a.14	De kandidaat kan de samenhang tussen de drie pijlers van het Nederlandse stelsel van ouderdagsvoorzieningen schetsen.	Ti
2a.15	De kandidaat kan een grafische voorstelling met ouderdoms- en nabestaandenpensioen interpreteren.	Ti
2a.16	De kandidaat kan beargumenteren dat het recht op tijdsevenredig pensioen een pensioentekort vermindert.	Ti
2a.17	De kandidaat kan beargumenteren waarom waardeoverdracht pensioenbreuk vermindert.	Ti
2a.18	De kandidaat kan de wettelijke systematiek van waardeoverdracht cijfermatig illustreren.	Ti
2a.19	De kandidaat kan aan de hand van een berekening aantonen dat inkoop van dienstjaren een pensioentekort vermindert.	Tp
2a.20	De kandidaat kan de rol uitleggen die de verschillende uitvoerders van pensioenvoorzieningen in de 2 ^e pijler spelen.	B
2a.21	De kandidaat kan uitleggen waarom de juiste waarde van een pensioentoezegging op basis van waardevastheid of welvaartsvastheid niet vooraf kan worden berekend.	B
2a.22	De kandidaat kan uitleggen welke richtlijnen gelden voor de maximale opbouw van de toegestane pensioenvormen.	B
2a.23	De kandidaat kan uitleggen wat de PW resp. de WVPS bepaalt ten aanzien van de pensioenrechten bij echtscheiding.	B
2a.24	De kandidaat kan omschrijven in welke situatie de zelfstandig ondernemer (zgn. IB-ondernemer) te maken heeft met verplichte deelneming aan een pensioenregeling en daarvan enkele voorbeelden geven.	B
2a.25	vervallen	B
2a.26	De kandidaat kan de oorzaken noemen waardoor een pensioenvoorziening achterblijft bij het plaatje van een 'ideaal' pensioen.	B
2a.27	De kandidaat kan de begrippen 'collectieve' en 'individuele' waardeoverdracht verklaren.	B
2a.28	De kandidaat kan de voor- en nadelen van conversie uitleggen.	B

2a.29	De kandidaat kan een tweetal voorbeelden noemen van een groep van vrije beroepsbeoefenaars die aangesloten zijn bij beroepspensioenfondsen.	K
2a.30	De kandidaat kan omschrijven hoe enerzijds VUT-regelingen en anderzijds pré-pensioenregelingen worden gefinancierd.	K
2a.31	De kandidaat kan omschrijven in welke uitkeringssoorten pensioenen worden onderscheiden.	K
2a.32	De kandidaat kan omschrijven wat het begrip 'nominaal' in het kader van een pensioenuitkering inhoudt.	K
2a.33	De kandidaat kan omschrijven wat het begrip 'waardevast' in het kader van een pensioenuitkering inhoudt.	K
2a.34	De kandidaat kan omschrijven wat het begrip 'welvaartsvast' in het kader van een pensioenuitkering inhoudt.	K
2a.35	De kandidaat kan een tweetal voorbeelden noemen van een groep van vrije beroepsbeoefenaars die aangesloten zijn bij beroepspensioenfondsen.	K
2a.36	De kandidaat kan de begrippen 'nominaal', 'waardevast' en 'welvaartsvast' omschrijven.	K
2a.37	De kandidaat kan het tweeverdienerssysteem beschrijven.	K
2a.38	De kandidaat kan opsommen onder welke voorwaarden waardeoverdracht naar een buitenlandse pensioenuitvoerder mogelijk is.	K
2a.39	De kandidaat kan de positie van de echtgenote van de DGA met betrekking tot diens pensioen schetsen.	Ti
2a.40	De kandidaat kan in een gegeven casus beoordelen of de normen die gelden voor de opbouw van het DGA-pensioen worden overschreden.	Tp
2a.41	De kandidaat kan het effect van de wijze waarop het DGA-pensioen is of wordt opgebouwd op de jaarrekening van de bv berekenen.	Tp
2a.42	De kandidaat kan het financiële gevolg berekenen van overgang van eigen beheer naar een pensioenverzekering.	Tp
2a.43	De kandidaat kan beschrijven in hoeverre de fiscale pensioenmogelijkheden voor een DGA afwijken van die voor een 'gewone' werknemer.	B
2a.44	De kandidaat kan de consequenties uitleggen van de keuze voor opbouw van het DGA-pensioen in eigen beheer.	B
2a.45	De kandidaat kan de wettelijke definitie 'DGA' omschrijven.	K
2a.46	De kandidaat kan de gevolgen van deelname aan een bedrijfsspaarregeling voor het uitkeringsniveau van sociale verzekeringen beargumenteren.	Ti
2a.47	De kandidaat kan beoordelen of spaarloontegoden binnen de vermogensrendementsheffing vallen.	Tp
2a.48	De kandidaat kan de extra heffingen bij ontslagvergoedingen berekenen.	Tp
2a.49	De kandidaat kan de kwalitatieve en kwantitatieve toets uitleggen.	B
2a.50	De kandidaat kan globaal hoe levensloopregelingen werken en wie mogen deelnemen.	B
2a.51	De kandidaat kan de verplichtingen van de werkgever ten aanzien van de levensloopregeling uitleggen.	B
2a.52	De kandidaat kan uitleggen hoe gelden van de levensloopregeling kunnen worden ontspaard.	B

2a.53	De kandidaat kan de onderlinge verschillen tussen de levenslange oudedagslijfrente, de tijdelijke oudedagslijfrenten en de overbruggingslijfrente aangeven.	B
2a.54	De kandidaat kan uitleggen wanneer een gouden handdruk van toepassing is.	K
2a.55	De kandidaat kan de fiscale mogelijkheden van gouden handdruk omschrijven.	K
2a.56	De kandidaat kan omschrijven wanneer extra belastingheffing van toepassing is.	K
2a.57	De kandidaat kan in eigen woorden het begrip oudedagsreserve uitleggen.	B
2a.58	De kandidaat kan omschrijven in welke situatie de zelfstandig ondernemer (zgn IB ondernemer) te maken heeft met verplichte deelneming aan een pensioenregelingen daarvan enkele voorbeelden geven.	B
2a.59	De kandidaat kan de benodigde verzekeringsgegevens van een ondernemer inventariseren.	B
2a.60	De kandidaat kan de lijfrentemogelijkheden in de opbouwfase voor een ondernemer benoemen.	K
2a.61	De kandidaat kan de stakingswinstvrijstellingen benoemen.	K
2a.62	De kandidaat kan aan de hand van een berekening demonstreren wat een doorwerkbonus of uitstel van de AOW voor financiële consequenties heeft en aangeven welke consequenties het meebetalen aan de AOW heeft op het pensioeninkomen.	
Eindterm	2b. De personen zijn in staat de (toekomstige) financiële positie van de cliënt te inventariseren.	
2b.1	De kandidaat kan motiveren waarom in het belastingsstelsel een boxensysteem is ingevoerd.	Ti
2b.2	De kandidaat kan in een berekening het schijventarief van box 1 toepassen.	Tp
2b.3	De kandidaat kan een concrete situatie de verschuldigde belasting in box 3 berekenen.	Tp
2b.4	De kandidaat kan het verschil aangeven tussen de wijze van belastingheffing in box 1 en in box 3.	B
2b.5	De kandidaat kan omschrijven op welke wijze heffing van inkomstenbelasting over de waarde van een gewone kapitaalverzekering plaatsvindt.	B
2b.6	De kandidaat kan opsommen welke belastingwetten invloed hebben op levensverzekering, premie en uitkering.	K
2b.7	De kandidaat kan inschatten of verkrijgingen die in principe heffing met successie- of schenkingsrecht onderhevig zijn de vrijstellingen overschrijden.	Ti
2b.8	De kandidaat kan het successierecht na toepassing van een vrijstelling berekenen.	Tp
2b.9	De kandidaat kan uitleggen wat imputatie en de invloed daarvan op vrijstellingen inhoudt.	B
2b.10	De kandidaat kan beschrijven over welke verkrijgingen successierecht is verschuldigd.	K
2b.11	De kandidaat kan de verschillende vrijstellingen ter zake van successie- en schenkingsrecht globaal benoemen.	K
2b.12	De kandidaat kan in een casus de AOW-/ANW-rechten van een consument uitwerken.	Ti

2b.13	De kandidaat kan de kennis ter zake van de wijze waarop AOW en ANW worden gefinancierd in een praktijksituatie toepassen.	Tp
2b.14	De kandidaat kan de gevolgen voor de hoogte van de AOW/ANW berekenen van 'buitenlandse jaren'.	Tp
2b.15	De kandidaat kan in verschillende situaties de AOW-uitkering berekenen, rekening houdend met leeftijd en met inkomen van de partner.	Tp
2b.16	De kandidaat kan inkomenstekorten in verband met het overlijden van de partner berekenen.	Tp
2b.17	De kandidaat kan in een praktijksituatie beoordelen voor welke soorten AOW/ANW-uitkering een cliënt in aanmerking komt.	Tp
2b.18	De kandidaat kan een AOW- of ANW-recht toepassen in een inkomensopstelling.	Tp
2b.19	De kandidaat kan korting op AOW- of ANW-uitkering toepassen in een inkomensopstelling.	Tp
2b.20	De kandidaat kan het tweeverdienerschaat berekenen.	Tp
2b.21	De kandidaat kan uitleggen in welke gevallen AOW of ANW wordt gekort wegens eigen inkomsten.	B
2b.22	De kandidaat kan op basis van de persoonlijke omstandigheden van een cliënt beoordelen in welke mate recht op een AOW-/ANW-uitkering bestaat.	B
2b.23	De kandidaat kan beargumenteren waarom vervroegen van het pensioen met actuariële herrekening een verlaging van het pensioenbedrag tot gevolg heeft.	Ti
2b.24	De kandidaat kan in een praktijksituatie het pensioenvooruitzicht van een cliënt berekenen.	Tp
2b.25	De kandidaat kan de tijdsevenredige pensioenaanspraken in een concrete casus berekenen.	Tp
2b.26	De kandidaat kan in een concrete situatie de verdeling van rechten bij echtscheiding berekenen.	Tp
2b.27	De kandidaat kan berekenen hoeveel pensioenjaren door waardeoverdracht kunnen worden ingekocht.	Tp
2b.28	De kandidaat kan een pensioenberekening maken in een gegeven opbouwsysteem.	Tp
2b.29	De kandidaat kan berekenen hoeveel pensioenjaren door waardeoverdracht kunnen worden ingekocht.	Tp
2b.30	De kandidaat kan uitleggen hoe bij het berekenen van het ouderdomspensioen rekening wordt gehouden met de basisuitkering van de AOW.	B
2b.31	De kandidaat kan de gevolgen aangeven van de solidariteit tussen gehuwden en alleenstaanden in het kader van een pensioenregeling.	B
2b.32	De kandidaat kan uitleggen of waardeoverdracht al dan niet bijdraagt aan een beperking van de pensioenbreuk.	B
2b.33	De kandidaat kan uitleggen hoe bij het berekenen van het ouderdomspensioen rekening wordt gehouden met de basisuitkering van de AOW.	B
2b.34	De kandidaat kan globaal aangeven welke inhoudingen de verzekeraar verplicht in mindering brengt op uit te keren pensioenen.	K
2b.35	De kandidaat kan opnoemen welke soorten pensioen in een fiscaal erkende pensioenregeling kunnen voorkomen en wat de toegestane ingangs- en einddatum zijn.	K
2b.36	De kandidaat kan de consequenties voor de pensioenrechten van de DGA aangeven van ontslag, echtscheiding of ontbinding van het partnerschap van de DGA.	B

2b.37	De kandidaat kan de maximale inleg voor de levensloopregeling berekenen.	Tp
2b.38	De kandidaat kan het totale levenslooptegoed beoordelen.	Tp
2b.39	De kandidaat kan de levensloopkorting berekenen.	Tp
2b.40	De kandidaat kan de ouderschapsverlofkorting berekenen.	Tp
2b.41	De kandidaat kan uitleggen wat het (fiscale) voordeel voor de werknemer is van deelname aan de levensloopregeling.	B
2b.42	De kandidaat kan de belaste stakingswinst berekenen, met toepassing van de stakingsaftrek.	Tp
2b.43	De kandidaat kan de fiscale regels met betrekking tot lijfrente en stakingswinst toepassen.	Tp
2b.44	De kandidaat kan de regels van de WIA omschrijven,	B
Eindterm	2c. De personen zijn in staat alternatieve oplossingen te inventariseren voor het realiseren van de zekerheidsbehoefte.	
2c.1	De kandidaat kan de essentie aangeven van de rechten van de verzekeringnemer bij levensverzekeringen.	B
2c.2	De kandidaat kan beargumenteren in welke gevallen een levensverzekeraar gezondheidswaarborgen zal verlangen.	Ti
2c.3	De kandidaat kan beoordelen welke gezondheidswaarborgen een levenverzekeraar zal verlangen bij het aanvragen van een nieuwe levensverzekering en bij mutatie of conversie van een bestaande levensverzekering.	Tp
2c.4	De kandidaat kan de betekenis aangeven van de Wet op de Medische Keuringen (WMK) voor de acceptatie van verzekeringen gerelateerd aan een loondienstverband.	B
2c.5	De kandidaat kan motiveren waarom een Kapitaalverzekering Eigen Woning wordt verkozen boven een verzekering in box 3.	Ti
2c.6	De kandidaat kan de functie van een Kapitaalverzekering Eigen Woning uitleggen.	B
2c.7	De kandidaat kan adviseren hoe een ouder door middel van levensverzekering zodanig aan een kind schenkt, dat hierbij geen of zo weinig mogelijk schenkingsrecht is verschuldigd.	Ti
2c.8	De kandidaat kan de regels ten aanzien van het schenkingsrecht in een praktijksituatie toepassen.	Tp
2c.9	De kandidaat kan uitleggen hoe, na het overlijden van de verzekerde, de zgn. 'partnerverklaring' de positie van overblijvende echtgenoten/partners beschermt in geval van een in verband met een hypothecaire lening verpande polis.	B
2c.10	De kandidaat kan de rol uitleggen van de levensverzekering in een huwelijksgemeenschap en/of een nalatenschap.	K
2c.11	De kandidaat kan globaal beschrijven wat de functie van een partnerverklaring is.	K
2c.12	De kandidaat kan inschatten in welke situaties afwijking van het wettelijke systeem aan de orde kan zijn.	Ti
2c.13	De kandidaat kan het overgangsrecht VUT/prepensioen in een gegeven casus toepassen.	Ti
2c.14	De kandidaat kan in een concrete situatie beoordelen op welke onderdelen een	Tp

	pensioenregeling door middel van een excedentregeling kan worden geoptimaliseerd.	
2c.15	De kandidaat kan uitleggen over welke vormen van verlof pensioenaanspraken mogen worden opgebouwd.	B
2c.16	De kandidaat kan omschrijven wat onder het 40-deelnemingsjarenpensioen wordt verstaan.	B
2c.17	De kandidaat kan uitleggen hoe gelijke behandeling tussen voltijders en deeltijders in het kader van een pensioenregeling wordt gewaarborgd.	B
2c.18	De kandidaat kan uitleggen onder welke voorwaarden de fiscale regelgeving de mogelijkheid biedt om extra pensioen in te kopen.	B
2c.19	De kandidaat kan uitleggen op welke wijze een pensioentoezegging tot stand komt.	B
2c.20	De kandidaat kan de verschillende vormen van pensioen noemen en hun onderlinge verband aangeven.	B
2c.21	De kandidaat kan de verschillende pensioensystemen rangschikken op volgorde van de hoogte van de kosten die hiermee samenhangen.	B
2c.22	De kandidaat kan opsommen welke bestanddelen van het loon en welke perioden van diensttijd fiscaal in aanmerking mogen worden genomen.	K
2c.23	De kandidaat kan de uitgangspunten m.b.t. het pensioengevend salaris benoemen.	K
2c.24	De kandidaat kan opnoemen welke regels er op grond van de PW gelden voor pensioentoezeggingen ten behoeve van parttimers.	K
2c.25	De kandidaat kan de kosten- en winstcorrectie op het doelvermogen bij eigen beheer motiveren.	Ti
2c.26	De kandidaat kan in een gegeven situatie het doelvermogen berekenen dat benodigd is voor de dekking van de pensioentoezegging aan de DGA, zowel bij eigen beheer als bij verzekering.	Tp
2c.27	De kandidaat kan de uitvoeringsmogelijkheden voor pensioen van de DGA toepassen.	Tp
2c.28	De kandidaat kan de voordelen en nadelen van opbouwen van het DGA-pensioen in eigen beheer toepassen in een praktijksituatie.	Tp
2c.29	De kandidaat kan beschrijven in hoeverre de pensioenmogelijkheden voor een DGA met eigen beheer afwijken van het verzekerde DGA-pensioen.	B
2c.30	De kandidaat kan de voor- en nadelen aangeven van pensioenopbouw in eigen beheer.	B
2c.31	De kandidaat kan het verband aangeven tussen het 'doelvermogen' bij eigen beheer en het tarief voor een pensioenverzekering.	B
2c.32	De kandidaat kan de verschillen tussen eigen beheer en verzekeren in eigen woorden aangeven.	B
2c.33	De kandidaat kan uitleggen op welke wijzen het DGA-pensioen kan worden opgebouwd.	B
2c.34	De kandidaat kan beschrijven hoe het doelvermogen voor het DGA-pensioen in eigen beheer wordt opgebouwd.	K
2c.35	De kandidaat kan de begrippen 'lineaire opbouw' en 'actuariële opbouw' beschrijven.	K
2c.36	De kandidaat kan de uitvoeringsmogelijkheden voor het DGA-pensioen omschrijven.	K
2c.37	De kandidaat kan het dubbele fiscale voordeel van lijfrentepremieaftrek in combinatie met deelname aan spaarloon uitwerken.	Ti

2c.38	De kandidaat kan de verschillen tussen spaarloon- en levensloopregeling motiveren.	Ti
2c.39	De kandidaat kan de maximale lijfrentepremieaftrek berekenen aan de hand van de jaarruimte en de reserveringsruimte.	Tp
2c.40	De kandidaat kan omschrijven hoe bedrijfsspaarregelingen werken en wie mogen deelnemen.	B
2c.41	De kandidaat kan in eigen woorden het begrip spaarloonregeling uitleggen.	B
2c.42	De kandidaat kan de deblokkeringsmogelijkheden benoemen.	K
2c.43	De kandidaat kan de aanwendingsmogelijkheden van geblokkeerde spaartegoeden benoemen.	K
2c.44	De kandidaat kan de rechten en plichten binnen een spaarreglement benoemen.	K
2c.45	De kandidaat kan de soorten fiscaal toegestane lijfrenten opsommen en omschrijven.	K
2c.46	De kandidaat kan in eigen woorden het begrip uitgestelde en direct ingaande lijfrente weergeven.	K
2c.47	De kandidaat kan aan de hand van concrete gegevens omtrent de aflossingsvorm of rente constructie van een hypothecair krediet berekeningen maken (van bijvoorbeeld het rentepercentage, de verzekeringspremies, beleggingsbedrag of de spaartermijn)	Ti
2c.48	De kandidaat kan aan de hand van concrete gegevens omtrent beschikbaar inkomen, fiscale faciliteiten en gewenste oudedags- of nabestaandenuitkeringen berekeningen maken (van bijvoorbeeld de verzekeringspremies, beleggingsbedragen of de spaarbedragen).	Ti
2c.49	De kandidaat kan aan de hand van concrete gegevens de klant uitleggen, wat de voor en nadelen zijn van een spaarrekening of een beleggingsrekening in vergelijking tot elkaar en tot een levensverzekeringsoplossing.	Ti
Eindterm	2d: De personen zijn in staat de meest geschikte verzekeringsvoorwaarden te selecteren en te vergelijken.	
2d.1	De kandidaat kan in een praktijksituatie beargumenteren aan welke soort levensverzekering de voorkeur gegeven zou moeten worden.	Ti
2d.2	De kandidaat kan de meest voorkomende polisuitsluitingen of uitkeringsbeperkende bepalingen (zoals bijv. oorlog, zelfdoding, wanbetaling, schending mededelingsplicht) in een geschetste situatie toepassen.	Tp
2d.3	De kandidaat kan globaal het verschil tussen een traditionele verzekering en een unit-linked/universal life verzekering uitleggen ten aanzien van belening, premievrijmaking en afkoop.	B
2d.4	De kandidaat kan een aantal verschillen aangeven tussen traditionele winstdelende verzekeringen enerzijds en unit-linked en universal-life-verzekeringen anderzijds.	B
2d.5	De kandidaat kan in een omschrijving de meest voorkomende vormen van levensverzekering herkennen.	B
2d.6	De kandidaat kan de begrippen 'unit-linked' en 'universal-life' omschrijven en/of in een gegeven context herkennen.	K
2d.7	De kandidaat kan de klant inzicht geven in de kostenstructuur van de polis waardoor de afsluit-, continuatie of andere provisie, alsmede de financiële bijsluiter toepassen.	Ti
Eindterm	2^e. De personen zijn in staat provisie- en vergoedingsregels uit te leggen aan de consument en de cliëntovereenkomst correct toe te passen	
2 ^e .1	De kandidaat kan de regel benoemen met betrekking tot afsluit- en continuatieprovisie	Tp

	(Bgfo) en deze toepassen	
2 ^e .2	De kandidaat kan de regels benoemen met betrekking tot het dienstverleningsdocument (Bgfo) en deze toepassen.	Tp
2 ^e .3	De kandidaat kan de regels benoemen met betrekking tot bonusprovisie (Bgfo) en deze toepassen.	Tp
2 ^e .4	De kandidaat kan de regels benoemen en verstrekte informatie toelichten met betrekking tot kostentransparantie (Bgfo).	B
2 ^e .5	De kandidaat kan de regels benoemen m.b.t. de cliëntovereenkomst (Mifid) en deze toepassen.	Tp
Eindterm	3a. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen een (aanvullende) levensverzekering te adviseren, om te komen tot een gerichte keuze en aanvraag.	
3a.1	De kandidaat kan illustreren hoe een gegeven of een gewenste situatie in het algemeen in de levensverzekeringsovereenkomst is geregeld.	Ti
3a.2	De kandidaat kan in praktijksituaties verzekeringsoplossingen uitwerken met behulp van de verschillende soorten levensverzekering, vormen van levensverzekering en mogelijke aanvullende dekkingen bij levensverzekeringen.	Ti
3a.3	De kandidaat kan in een praktijksituatie beoordelen welke soort levensverzekering aansluit bij de persoonlijke situatie van een consument.	Tp
3a.4	De kandidaat kan de verschillende levensverzekeringsvormen en aanvullende dekkingen gebruiken bij het voorzien in de geïnterpreteerde verzekeringsbehoefte van een consument.	Tp
3a.5	De kandidaat kan in een gegeven situatie beoordelen of het gekozen product en het ingevulde aanvraagformulier niet strijdig zijn met het opgestelde klantprofiel.	Tp
3a.6	De kandidaat kan een polisopmaak met premiesplitsing ter vermijding van successierecht adviseren.	Ti
3a.7	De kandidaat kan een verzekeringsoplossing adviseren voor het tweeverdienersshiaat.	Ti
3a.8	De kandidaat kan een verzekeringsoplossing geven voor pensionering voor 65-jarige leeftijd.	Ti
3a.9	De kandidaat kan adviseren hoe een pensioen flexibel kan worden vormgegeven.	Ti
3a.10	De kandidaat kan aan de hand van het verschil tussen een beschikbare premie regeling t.o.v. een ander stelsel het voordeel voor de werkgever beargumenteren.	Ti
3a.11	De kandidaat kan in een gegeven context het nut van een collectieve pensioenregeling beargumenteren.	Ti
3a.12	De kandidaat kan met de van toepassing zijnde uitkeringsgegevens een advies opstellen voor aanvulling op de AOW in de vorm van een pensioenverzekering.	Ti
3a.13	De kandidaat kan beargumenteren welke uitvoeringswijze voor een vrijwillige aanvullende pensioenregeling adequaat is.	Ti
3a.14	De kandidaat kan een excedentregeling ontwerpen ter optimalisering van het pensioen.	Ti
3a.15	De kandidaat kan het tweeverdienersshiaat berekenen en een verzekeringsoplossing adviseren.	Ti
3a.16	De kandidaat kan met de van toepassing zijnde uitkeringsgegevens een advies opstellen voor aanvulling op de AOW in de vorm van een pensioenverzekering.	Ti
3a.17	De kandidaat kan de bepalingen aangaande de hoogte, de opbouwperiode en de pensioenleeftijd in een praktijksituatie toepassen.	Tp

3a.18	De kandidaat kan bepalen of een pensioenregeling fiscaal zuiver is of niet.	Tp
3a.19	De kandidaat kan de bepalingen aangaande hoogte, opbouwperiode en pensioenleeftijd in een casus toepassen.	Tp
3a.20	De kandidaat kan het nut van een excedentregeling in een gegeven casus aantonen.	Tp
3a.21	De kandidaat kan een pensioenbreuk aantonen aan de hand van een berekening en een oplossing d.m.v. verzekering voorstellen.	Tp
3a.22	De kandidaat kan in een concrete situatie beoordelen op welke onderdelen een pensioenregeling door middel van een excedentregeling kan worden geoptimaliseerd.	Tp
3a.23	De kandidaat kan beargumenteren of in een concrete situatie verzekeren dan wel eigen beheer behoort te worden geadviseerd.	Ti
3a.24	De kandidaat kan het te verzekeren bedrag van een door een rechtspersoon ten behoeve van zichzelf te sluiten overlijdensverzekering berekenen, uitgaande van een benodigde netto-uitkering.	Tp
3a.25	De kandidaat kan de verzekeringsmogelijkheden van een gouden handdruk adviseren.	Ti
3a.26	De kandidaat kan de levensloopregeling toepassen in het kader van een plan voor eerdere pensionering.	Ti
3a.27	De kandidaat kan met de van toepassing zijnde uitkeringsgegevens een advies opstellen voor aanvulling op de AOW in de vorm van een lijfrenteverzekering.	Ti
3a.28	De kandidaat kan verzekeringsoplossingen uitwerken met behulp van de verschillende vormen van lijfrenteverzekeringen.	Ti
3a.29	De kandidaat kan de extra mogelijkheden voor lijfrentepremieaftrek voor de IB-ondernemer in een praktijksituatie uitwerken.	Ti
3a.30	De kandidaat kan een verzekeringsvoorstel uitwerken met optimale gebruikmaking van deelneming aan de Oudedagsreserve (OR).	Ti
3a.31	De kandidaat kan de stakingswinst en stakingswinstvrijstellingen uitwerken in combinatie met de mogelijkheden voor lijfrentepremieaftrek.	Ti
3a.32	De kandidaat kan een adequate oudedags- en nabestaandenvoorziening adviseren voor een zelfstandig ondernemer.	Ti
3a.33	De kandidaat kan de maximale lijfrentepremieaftrek berekenen voor de IB-ondernemer, met inachtneming van de fiscale regels met betrekking tot stakingswinst en Oudedagsreserve (OR).	Tp
3a.34	De kandidaat kan de fiscale regels met betrekking tot lijfrente en Oudedagsreserve (OR) toepassen.	Tp
3a.35	De kandidaat kan de kennis ter zake van fiscale regels en verzekeringsvormen toepassen bij het ontwerpen van een verzekeringsoplossing voor de afdekking van inkomstenkortingen als gevolg van overlijden of langlevens van de IB-ondernemer.	Tp
3a.36	De kandidaat kan uitleggen hoe met gebruikmaking van de fiscale mogelijkheden met betrekking tot stakingswinst en lijfrente een oudedagsvoorziening kan worden gerealiseerd.	B
3a.37	De kandidaat kan behoeften met betrekking tot een oudedagsvoorziening voor een zelfstandig ondernemer combineren met de verzekeringsmogelijkheden.	B
Eindterm	3b. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de mogelijke vormen en wettelijke (fiscale) gevolgen op het gebied van pensioen- of levensverzekeringen te verduidelijken, ten behoeve van de advisering van de cliënt.	
3b.1	De kandidaat kan in een praktijksituatie een verzekeringsvoorstel uitwerken voor de	Ti

	verschillende soorten van levensverzekering.	
3b.2	De kandidaat kan de systematiek van premieonttrekking voor de verschillende verzekeringsdekkingen bij universal-life verzekeringen in een casus toepassen.	Tp
3b.3	De kandidaat kan uitleggen hoe de grondslagen waarop overeenkomsten van levensverzekeringen zijn gebaseerd van invloed zijn bij de verschillende vormen en soorten van levensverzekering.	B
3b.4	De kandidaat kan de werking van de verschillende vormen van levensverzekering uitleggen.	B
3b.5	De kandidaat kan de door een levenverzekeraar verlangde gezondheidswaarborgen interpreteren en de noodzaak van die waarborgen motiveren aan de consument.	Ti
3b.6	De kandidaat kan opsommen aan welke voorwaarden een Kapitaalverzekering Eigen Woning moet voldoen.	K
3b.7	De kandidaat kan voorbeelden geven van situaties waarbij men bij levensverzekeringen te maken krijgt met schenkingsrecht.	B
3b.8	De kandidaat kan de onaantastbaarheidsleer en de functie van artikel 13 SW uitleggen.	B
3b.9	De kandidaat kan uitleggen op welke wijze pensioen- en lijfrente-uitkeringen van invloed zijn op de hoogte van het verschuldigde successierecht.	B
3b.10	De kandidaat kan herkennen in welke situatie schenkingsrecht verschuldigd is.	K
3b.11	De kandidaat kan de voor- en nadelen van ruilen van pensioenen beargumenteren.	Ti
3b.12	De kandidaat kan de opbouwsystemen o.b.v. salaris en diensttijd uitleggen aan de hand van een grafische weergave en daarin de begrippen 'backservice' en 'comingservice' illustreren.	Ti
3b.13	De kandidaat kan de fiscale consequenties die optreden als de pensioenregeling niet aan de fiscale eisen voldoet in de praktijk toepassen.	Tp
3b.14	De kandidaat kan de uitzonderingen op de onderbrengingsplicht in een praktijksituatie toepassen.	Tp
3b.15	De kandidaat kan in een concrete casus beoordelen op sprake is van discriminatie naar geslacht, burgerlijke staat, leeftijd, parttime dienstverband.	Tp
3b.16	De kandidaat kan de systematiek van de loonbelasting en de uitzonderingspositie voor pensioenaanspraken en -premies ('omkeerregel') uitleggen.	B
3b.17	De kandidaat kan uitleggen welke gevolgen zijn verbonden aan het overschrijden van het maximum dat geldt voor de opbouw van de toegestane pensioenvormen.	B
3b.18	De kandidaat kan uitleggen wat de 'Witteveen'-maatregelen inhouden.	B
3b.19	De kandidaat kan de begrippen 'evenredige opbouw' en 'evenredige financiering' uitleggen.	B
3b.20	De kandidaat kan uitleggen wat 'ruilen van pensioen' inhoudt en onder welke voorwaarden dat kan plaatsvinden.	B
3b.21	De kandidaat kan globaal de wettelijke grondslag beschrijven van het verbod op discriminatie van deelnemers in een pensioenregeling.	B
3b.22	De kandidaat kan uitleggen onder welke omstandigheden discriminatie naar leeftijd niettemin geoorloofd kan zijn.	B
3b.23	De kandidaat kan uitleggen wat het begrip 'seksneutraliteit' inhoudt en hoe dit een rol speelt bij het ruilen van pensioen.	B

3b.24	De kandidaat kan het verschil uitleggen in fiscale behandeling van individuele pensioenvoorzieningen en aanvullende pensioenvoorzieningen.	B
3b.25	De kandidaat kan de gevolgen aangeven van meerdere keuzemomenten voor uitruil in het kader van de pensioentoezegging.	B
3b.26	vervallen	B
3b.27	De kandidaat kan het beschikbare premie systeem uitleggen en het verband aangeven tussen de staffels en het uiteindelijke resultaat.	B
3b.28	De kandidaat kan een grafische voorstelling van de begrippen ouderdoms- en nabestaandenpensioen in eigen woorden uitleggen.	B
3b.29	De kandidaat kan d.m.v. grafische voorstellingen de resultaten van de verschillende pensioensystemen verklaren.	B
3b.30	De kandidaat kan uitleggen wat voor de werknemer en voor de werkgever het voordeel/nadeel is van deelname in een collectieve pensioenverzekering voor werknemers.	B
3b.31	De kandidaat kan uitleggen welke maatregelen in de PSW zijn genomen om pensioenbreuk tegen te gaan.	B
3b.32	De kandidaat kan omschrijven in welke gevallen het ouderdomspensioen meer mag bedragen dan 100% van het laatstverdiende salaris.	K
3b.33	De kandidaat kan het doel van de PW beschrijven.	K
3b.34	De kandidaat kan opsommen op welke wijze een pensioentoezegging tot uitvoering kan worden gebracht en welke uitvoerders mogelijk zijn.	K
3b.35	De kandidaat kan omschrijven onder welke voorwaarden pensioen kan worden ondergebracht bij een buitenlandse pensioenuitvoerder.	K
3b.36	De kandidaat kan globaal de kernpunten uit de Pensioenwet aangeven.	K
3b.37	De kandidaat kan globaal aangeven in hoeverre de zorgplicht van de pensioenuitvoerder is uitgebreid in de nieuwe Pensioenwet.	K
3b.38	De kandidaat kan globaal de kernpunten uit de nieuwe Pensioenwet aangeven	K
3b.39	De kandidaat kan de begrippen 'pensioengevend salaris', 'pensioengrondslag', 'diensttijd' en 'franchise' omschrijven en meest gehanteerde franchises benoemen.	K
3b.40	De kandidaat kan de begrippen 'collectieve' en 'individuele' pensioenverzekering beschrijven.	K
3b.41	De kandidaat kan beargumenteren waarom voor DGA's andere normen voor de opbouw van een oudedagsvoorziening gelden dan voor gewone werknemers.	Ti
3b.42	De kandidaat kan de begrippen 'backservice' en 'comingservice' in een grafische weergave van opbouw illustreren.	Ti
3b.43	De kandidaat kan beoordelen of in een gegeven situatie is voldaan aan de voorwaarden waaronder een DGA mag afwijken van het waarborgingsvoorschrift van de PW.	Tp
3b.44	De kandidaat kan in een gegeven situatie beoordelen of een levensloopregeling in overeenstemming met de wettelijke vereisten is uitgevoerd.	Tp
3b.45	De kandidaat kan de verschillende mogelijkheden voor uitvoering van de levensloopregeling uitleggen.	B
3b.46	De kandidaat kan het begrip Gouden Handdruk omschrijven.	K
3b.47	De kandidaat kan aangeven of deelname aan de levensloopregeling al dan niet mag samengaan met de deelname aan andere spaarregelingen.	K

3b.48	De kandidaat kan omschrijven wanneer deelname aan de levensloopregeling eindigt.	K
3b.49	De kandidaat kan aangeven welke maxima gelden ten aanzien van de jaarlijkse deelname aan de levensloopregeling.	K
3b.50	De kandidaat kan de mogelijkheden benoemen voor deelname aan de levensloopregeling door de DGA.	K
3b.51	De kandidaat kan de mogelijkheden van waardeoverdracht in het kader van de levensloopregeling omschrijven.	K
3b.52	De kandidaat kan het verband aangeven tussen de extra lijfrentepremieaftrek voor de IB-ondernemer en de mogelijkheden voor pensioenopbouw voor de DGA.	B
3b.53	De kandidaat kan de fiscale regels met betrekking tot de Oudedagsreserve (OR) beschrijven.	K
Eindterm	3c. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de mogelijke voorwaarden en risico's van deze verzekeringen te verduidelijken.	
3c.1	De kandidaat kan het ontbreken van de premiebetalingsplicht van de verzekeringnemer bij overeenkomsten van levensverzekering verklaren.	B
3c.2	De kandidaat kan het verschil tussen een traditionele verzekering en een unit-linked/universal-life verzekering uitleggen ten aanzien van de premievaststelling en de elementen van de premie.	B
3c.3	De kandidaat kan uitleggen op welke rekenrente levensverzekeraars hun verplichtingen dienen te baseren.	K
3c.4	De kandidaat kan de grondslagen waarop premies van levensverzekeringen zijn gebaseerd opsommen.	K
3c.5	De kandidaat kan de rechten van de verzekeringnemer bij levensverzekeringen opsommen.	K
3c.6	De kandidaat kan de werking van aanvullende dekkingen bij levensverzekeringen (zoals bijv. verzorgersclausule en arbeidsongeschiktheidsdekkingen) omschrijven.	K
3c.7	De kandidaat kan globaal de werking uitleggen van de verschillende winstdelingssystemen bij individuele en collectieve pensioenverzekering.	B
3c.8	De kandidaat kan het verschil uitleggen tussen een pensioenverzekering op kapitaalbasis en op rentebasis.	B
3c.9	De kandidaat kan de begrippen 'kapitaaldekking', 'rentedekking', 'doelkapitaal' benoemen.	K
3c.10	De kandidaat kan opsommen welke zaken in het pensioenreglement resp. de verzekeringsovereenkomst worden vastgelegd.	K
3c.11	De kandidaat kan de in een gebruikelijke pensioenregeling opgenomen pensioenvormen benoemen.	K
Eindterm	3d. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de mogelijkheden op een (aanvullende) levensverzekeringen te verduidelijken in geval van een minder goede gezondheid.	
3d.1	De kandidaat kan de alternatieve mogelijkheden inventariseren in het geval dat een aangevraagde levensverzekering niet zonder meer door de verzekeraar wordt geaccepteerd.	Ti
3d.2	De kandidaat kan de doelgroep aangeven van Levensverzekeringsmaatschappij De Hoop .	B
Eindterm	3^e. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de premie of koopsom voor een (aanvullende) verzekering te	

berekenen en te verduidelijken met behulp van de beschikbare informatie.		
3 ^e .1	De kandidaat kan premies voor levensverzekeringen berekenen aan de hand van tarieftabellen.	Tp
3 ^e .2	De kandidaat kan de premie voor een collectieve pensioenverzekering berekenen, rekening houdend met kortingen en toeslagen.	Tp
3 ^e .3	De kandidaat kan de verschillende pensioensystemen rangschikken op volgorde van de hoogte van de kosten die hiermee samenhangen.	B
3 ^e .4	De kandidaat kan uitleggen uit welke componenten de premie voor een pensioenregeling bestaat en wat het onderlinge verband is.	B
3 ^e .5	De kandidaat kan verklaren waarom premies voor collectieve pensioenverzekeringen lager zijn dan voor individuele pensioenverzekeringen.	B
3 ^e .6	De kandidaat kan uitleggen waarom bij collectieve pensioenverzekeringen omvangskortingen kunnen worden verleend.	B
Eindterm		
3f. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen met de cliënt op correcte wijze een aanvraagformulier inclusief overige bescheiden voor een (aanvullende) verzekering in te vullen.		
3f.1	De kandidaat kan inschatten hoe de van een consument verkregen informatie in het kader van de gezondheidswaarborgen op het aanvraagformulier aan de levensverzekeraar moet worden vermeld.	Ti
3f.2	De kandidaat kan de bepalingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) op juiste wijze interpreteren.	Ti
3f.3	De kandidaat kan demonstreren op welke wijze genoegzaam aan de bepalingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) kan worden voldaan.	Ti
3f.4	De kandidaat kan de bepalingen uit de Wet medische keuringen in een praktijksituatie toepassen.	Tp
3f.5	De kandidaat kan beoordelen in welke gevallen een melding op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) noodzakelijk is.	Tp
3f.6	De kandidaat kan de verplichtingen die uit hoofde van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) aan financiële dienstverleners zijn opgelegd toepassen.	Tp
3f.7	De kandidaat kan uitleggen wanneer ter voldoening aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) met een zgn. afgeleide identificatie kan worden volstaan en wanneer niet.	B
3f.8	De kandidaat kan uitleggen in welke gevallen de meldingsplicht uit hoofde van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) geldt in verband met levensverzekeringen.	B
3f.9	De kandidaat kan noemen in welke gevallen identificatie vóór het afsluiten van levensverzekeringen noodzakelijk is uit hoofde van de Wwft	K
3f.10	De kandidaat kan opsommen voor welke levensverzekeringen de Wwft niet van toepassing is.	K
3f.11	De kandidaat kan noemen bij welke instantie(s) meldingen uit hoofde van de Wwft moeten worden ingediend.	K
Eindterm		
3g. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen een ingevuld aanvraagformulier inclusief overige bescheiden op juistheid te controleren		
3g.1	De kandidaat kan in een gegeven situatie beoordelen of een aanvraagformulier met het oog op het acceptatieproces van de verzekeraar volledig (genoeg) is ingevuld.	Tp

3g.2	De kandidaat kan in een gegeven situatie beoordelen of een aanvraagformulier in overeenstemming met de aan het gekozen product ten grondslag liggende offerte is ingevuld.	Tp
Eindterm	3h. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen op correcte wijze een aanvraag inclusief overige bescheiden te verzenden.	
3h.1	De kandidaat kan uitleggen hoe hij het ingevulde aanvraagformulier en overige relevante bescheiden op correcte wijze aan de verzekeraar kan inzenden.	B
Eindterm	3i. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de cliënt te informeren over de mogelijkheid dat een aanvraag voor een (aanvullende) verzekering niet (zonder beperkingen) zal worden geaccepteerd.	
3i.1	De kandidaat kan in een gegeven situatie vooraf een globale inschatting maken of een aangevraagde verzekering zonder meer zal worden geaccepteerd door de verzekeraar.	Ti
Eindterm	3j. De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de betekenis van het arbeidsongeschiktheidsrisico uit te leggen en het risico te vertalen in een correct advies over de aan levensverzekering gekoppelde arbeidsongeschiktheidsverzekering.	
3j.1	De kandidaat kan in een praktijksituatie een verzekeringsvoorstel uitwerken voor de verschillende vormen en aanvullende dekkingen van levensverzekering.	Ti
3j.2	De kandidaat kan de verzekeringsdekkingen voor de verschillende verzekeringsvormen een aanvullende dekkingen bij levensverzekeringen schetsen.	Ti
3j.3	De kandidaat kan de verschillende aanvullende dekkingen (zoals bijv. verzorgersclausule en arbeidsongeschiktheidsdekkingen) gebruiken bij het voorzien in de geïventariseerde verzekeringsbehoefte van een consument.	Tp
3j.4	De kandidaat kan een adequate dekking voor een arbeidsongeschiktheidspensioen adviseren.	Ti
3j.5	De kandidaat kan uitleggen wat de consequenties voor de pensioenopbouw zijn wanneer een pensioendeelnemer arbeidsongeschikt wordt.	K
Eindterm	4a. De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen de cliënt tijdig te informeren over de acceptatiebeslissing voor een (aanvullende) levensverzekering en deze en overige informatie vast te leggen.	
4a.1	De kandidaat kan aangeven hoe hij het klanten- en polisdossier zodanig kan inrichten dat hij kan aantonen aan zijn zorgplichten tegenover de cliënt, waaronder het tijdig informeren, te hebben voldaan.	Tp
Eindterm	4b. De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen de polisdocumenten en overige informatie op juistheid te controleren, te verzenden aan de cliënt, en vast te leggen.	
4b.1	De kandidaat kan beoordelen of een concrete lijfrentevoorziening voldoet aan de fiscale wet- en regelgeving'.	Tp
Eindterm	4c. De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen het advies voor een bestaande (aanvullende) verzekering te wijzigen, om aan te sluiten bij de gewijzigde persoonlijke situatie van de cliënt en te komen tot een aanpassing van de verzekering.	
4c.1	De kandidaat kan de mogelijkheden schetsen voor de wijze waarop een polis van levensverzekering kan worden verdeeld bij echtscheiding of bij beëindiging van geregistreerd partnerschap.	Ti
4c.2	De kandidaat kan illustreren op welke wijze de rechten van een ex-echtgenoot/-partner ter zake van een levensverzekering zoveel mogelijk kunnen worden verzekerd.	Ti
4c.3	De kandidaat kan de formele vereisten en aspecten ten aanzien van acceptatie met	Tp

	betrekking tot overdracht en conversie van een bepaalde levensverzekering in een praktijksituatie toepassen.	
4c.4	De kandidaat kan uitleggen wat onder conversie van een levensverzekering wordt verstaan.	B
4c.5	De kandidaat kan uitleggen wat aanwijzing en wijziging van de begunstiging inhouden.	B
4c.6	De kandidaat kan een voorbeeld geven van een voor de verzekeraar niet uitvoerbare aanwijzing van begunstiging van een levensverzekering.	B
4c.7	De kandidaat kan uitleggen wat het recht op premievrijmaking in het huidig verzekeringsrecht inhoudt en waarom dat ook geldt voor tegen gelijkblijvende premie gesloten overlijdensrisicoverzekeringen.	B
4c.8	De kandidaat kan omschrijven hoe het recht op belening in het huidig verzekeringsrecht is geregeld.	K
4c.9	De kandidaat kan beargumenteren waarom de vrijstelling in box 1 een voorwaardelijke vrijstelling is.	Ti
4c.10	De kandidaat kan berekenen of en waarover in box 1 inkomstenbelasting is verschuldigd in het kader van het overgangsregime 2001.	Tp
4c.11	De kandidaat kan globaal het gevolg aangeven van handelingen in strijd met de voorwaarden van het overgangsregime 2001.	B
4c.12	De kandidaat kan herkennen of op een kapitaalverzekering het overgangsregime van 2001 van toepassing is.	K
4c.13	De kandidaat kan een verzekeringsconstructie adviseren waarbij in het voordeel van de consument optimaal is rekening gehouden met de bepalingen uit het huwelijksvermogen- en erfrecht.	Ti
4c.14	De kandidaat kan de relevante fiscale en juridische ontwikkelingen op het terrein van pensioenvoorzieningen combineren met een praktijksituatie.	B
4c.15	De kandidaat kan de relevante fiscale ontwikkelingen op het gebied van lijfrenteverzekeringen globaal omschrijven.	K
4c.16	De kandidaat is in staat de fiscale gevolgen van de belastingplannen in zijn advies uit te werken en aan de klant uit te leggen	Ti
Eindterm	4d. De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen de consument te informeren over wijzigingen, wijzigingsmogelijkheden en hun gevolgen voor een bestaande verzekering.	
4d.1	De kandidaat kan beargumenteren waarom niet alle levensverzekeringen met waarde zonder meer afkoopbaar zijn.	Ti
4d.2	De kandidaat kan globaal beoordelen of een bepaalde levensverzekering conversiewaarde heeft.	Tp
4d.3	De kandidaat kan beoordelen of een bepaalde levensverzekering voor conversie/overdracht in aanmerking komt.	Tp
4d.4	De kandidaat kan de regels ten aanzien van begunstigingaanvaarding in een praktijksituatie toepassen.	Tp
4d.5	De kandidaat kan verklaren waarom de premievrije waarde van een levensverzekering hoger is dan de afkoopwaarde.	B
4d.6	De kandidaat kan het verband aangeven tussen polissen met waarde en zonder waarde enerzijds en de rechten van verzekeringnemer op afkoop, premievrijmaking, belening en automatische voortzetting anderzijds.	B
4d.7	De kandidaat kan uitleggen waarom gezondheidswaarborgen worden verlangd bij afkoop van een kapitaalverzekering bij leven.	B
4d.8	De kandidaat kan uitleggen wat belening van een levensverzekering inhoudt.	B

4d.9	De kandidaat kan uitleggen welke voorwaarden aan belening van een levensverzekering worden gesteld.	B
4d.10	De kandidaat kan het verschil tussen premievrijmaking en automatische voortzetting van een levensverzekering uitleggen.	B
4d.11	De kandidaat kan uitleggen waarom belening van een polis slechts kan plaatsvinden tot maximaal de afkoopwaarde.	B
4d.12	De kandidaat kan uitleggen wat premievrijmaking van een levensverzekering inhoudt.	B
4d.13	De kandidaat kan het verband aangeven tussen het ontbreken van een premiebetalingsplicht en automatische premievrijmaking.	B
4d.14	De kandidaat kan beschrijven hoe overdracht van een levensverzekering kan plaatsvinden.	K
4d.15	De kandidaat kan uitleggen in welke gevallen van conversie van een levensverzekering gezondheidswaarborgen worden verlangd en in welke gevallen niet.	B
4d.16	De kandidaat kan globaal de oorzaken en vooral de gevolgen aangeven van relevante fiscale ontwikkelingen op het gebied van levensverzekeringen.	B
4d.17	De kandidaat kan de relevante fiscale ontwikkelingen op het gebied van levensverzekeringen globaal omschrijven.	K
4d.18	De kandidaat kan uitleggen welke wijzigingen de Wet VPL ten aanzien van ingangsdatum en vervroegde pensionering heeft gebracht.	B
4d.19	De kandidaat kan uitleggen voor welke categorieën personen o.g.v. overgangsrecht nog VUT/prepensioen in stand kan blijven.	B
4d.20	De kandidaat kan de relevante ontwikkelingen op het terrein van pensioenvoorzieningen globaal omschrijven.	K
4d.21	De kandidaat kan aangeven welke rechten verzekeringnemer en begunstigde hebben volgens het verzekeringsrecht bij verzwijging, wanbetaling, premievrijmaking of afkoop van de verzekering	Tp
Eindterm	4^e. De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen de gewenste wijzigingen op een bestaande (aanvullende) verzekering te verzenden aan de verzekeraar en na acceptatie en ontvangst te controleren en vast te leggen.	
4 ^e .1	De kandidaat kan beschrijven aan welke vormvereisten verzoeken tot wijziging van een overeenkomst van levensverzekering en de vastlegging daarvan in polissen moeten voldoen volgens het huidige verzekeringsrecht.	K
Eindterm	5a. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering de cliënt te adviseren en diens belangen te bewaken in de contacten met de verzekeraar.	
5a.1	De kandidaat kan ter zake van uitkeringen van levensverzekeringen de consument adviseren en diens belangen bewaken in de contacten met de verzekeraar	Ti
Eindterm	5b. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering de cliënt te informeren over de mogelijke aanspraak op vergoeding en de benodigde gegevens te verwerken.	
5b.1	De kandidaat kan uitleggen welke bescheiden moeten worden overgelegd wanneer een aanspraak op uitkering of premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid uit hoofde van een levensverzekering wordt ingediend bij de verzekeraar.	B
5b.2	De kandidaat kan uitleggen welke betrokkenen bij levensverzekeringen een rol spelen bij uitoefening van de verschillende rechten van de verzekeringnemer.	B
5b.3	De kandidaat kan uitleggen aan wie de verzekeraar, als een polis van levensverzekering tot	B

	uitkering komt, bevrijdend kan betalen.	
5b.4	De kandidaat kan beschrijven onder welke voorwaarden een periodieke uitkering op basis van units als een lijfrente kan worden aangemerkt.	K
5b.5	De kandidaat kan uitleggen wat de gevolgen zijn voor oude pensioenaanspraken als de pensioenregeling wordt aangepast op grond van nieuwe fiscale regelgeving.	B
5b.6	De kandidaat kan globaal aangeven welke inhoudingen een verzekeraar verplicht in mindering brengt op uit te keren pensioen en lijfrenten.	K
5b.7	De kandidaat kan opsommen wanneer afkoop van pensioenaanspraken mogelijk is	K
5b.8	De kandidaat kan globaal aangeven welke inhoudingen een verzekeraar verplicht in mindering brengt op uit te keren pensioenen.	K
5b.9	De kandidaat kan de consequenties aangeven van het (gedeeltelijk) aanmerken van een kapitaalverzekering als lijfrenteverzekering.	B
5b.10	De kandidaat kan uitleggen wat de gerichte lijfrente inhoudt.	B
5b.11	De kandidaat kan onderscheid maken tussen een zuivere en een gerichte lijfrente.	B
5b.12	De kandidaat kan de belangrijkste verschillen aangeven tussen de kapitaalverzekering met lijfrenteclausule en de gerichte lijfrente.	B
5b.13	De kandidaat kan de opnamemogelijkheden van levenslooploon omschrijven.	K
5b.14	De kandidaat kan de inhoudingsplichtigen benoemen.	K
5b.15	De kandidaat kan omschrijven welke consequentie(s) emigratie heeft voor een lijfrenteverzekering.	K
5b.16	De kandidaat kan globaal aangeven welke inhoudingen een verzekeraar verplicht in mindering brengt op uit te keren lijfrenten	K
Eindterm	5c. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering eventueel een onafhankelijke deskundige in te schakelen.	
5c.1	De kandidaat kan herkennen wanneer een deskundige moet worden ingeschakeld om te komen tot een onafhankelijk oordeel ter zake van geschillen met betrekking tot de uitkering van een levensverzekering.	K
Eindterm	5d. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering de gevolgen van niet-premiebetaling en eventuele niet-toegestane aanspraken te verduidelijken aan de cliënt.	
5d.1	De kandidaat kan uitleggen wat de consequenties zijn van wanbetaling voor de dekking van levensverzekeringen.	B
5d.2	De kandidaat kan omschrijven welke vormvereisten het huidige verzekeringsrecht aan de verzekeraar oplegt in geval van niet-tijdige premiebetaling.	K
5d.3	De kandidaat kan de consequenties uitleggen van het vervallen van de omkeerregel.	B
5d.4	De kandidaat kan uitleggen op welk moment een pensioenpremie betaald moet zijn en hoe deze kan worden ingevorderd.	B
5d.5	De kandidaat kan omschrijven wat de gevolgen zijn als een pensioenregeling als bovenmatig wordt beoordeeld.	B
5d.6	De kandidaat kan opsommen welke consequenties de Wet VPL verbindt aan het voortbestaan van VUT- en prepensioenregelingen.	K
5d.7	De kandidaat kan uitleggen wat de fiscale consequenties zijn als de wijze waarop door een	B

	DGA het pensioen in eigen beheer wordt uitgevoerd niet aan de gestelde eisen voldoet en/of bovenmatig is.	
5d.8	De kandidaat kan beoordelen of een ingegane lijfrente aan de fiscale eisen (IB) voldoet.	B
Eindterm	5^e. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering met de cliënt op correcte wijze een meldingsformulier in te vullen.	
5 ^e .1	De kandidaat kan in een gegeven situatie beoordelen of een meldingsformulier met het oog op het verkrijgen van een uitkering of het verkrijgen van premievrijstelling van een levensverzekering volledig (genoeg) is ingevuld.	Tp
5 ^e .2	De kandidaat kan een meldingsformulier met het oog op het verkrijgen van een uitkering of het verkrijgen van premievrijstelling van een levensverzekering volledig (genoeg) invullen.	K
Eindterm	5f. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering een ingevuld meldingsformulier op juistheid te controleren.	
5f.1	De kandidaat kan op correcte wijze een meldingsformulier gebruiken voor het verkrijgen van een uitkering uit hoofde van een levensverzekering..	Tp
Eindterm	5g. De personen zijn in staat bij een mogelijke aanspraak/vordering op een bestaande (aanvullende) levensverzekering op correcte wijze het meldingsformulier en overige informatie te verzenden.	
5g.1	De kandidaat kan uitleggen op welke wijze de bescheiden ter verkrijging van een uitkering uit hoofde van een levensverzekering op correcte wijze kunnen worden ingediend bij de verzekeraar.	B

Bijlage 3. Toetsmatrijs Wft-Module Levensverzekeringen

De toetsmatrijs van het onderdeel Wft-Module Leven Algemeen

Algemeen				
Inhoudscluster	Toetstermen behorend tot inhoudscluster	Aandeel inhoudscluster in examens als percentage	Taxonomiecode	Aandeel van taxonomiecode per inhoudscluster in percentage
Vormen van levensverzekering en levensverzekeringsovereenkomst	2c.1,2c.47	20	K	15
	t/m 2c.49, 2d.1 t/m 2d.6, 2e t/m 3a.4,		B	15
	3b.1 t/m 3b.4, 3c.1 t/m 3c.6, 3j.1 t/m 3j.3, 4c.1 t/m 4c.8,		Tp	35
	4d.1 t/m 4d.14, 4d.21, 4e.1 t/m 5b.4, 5c.1 t/m 5d.2, 5e.1 t/m 5g.1		Ti	35
Acceptatie van levensverzekeringen	2c.2 t/m 2c.4, 3a.5, 3b.5, 3d.1 t/m 3e.1, 3f.1 t/m 3i.1, 4a.1, 4d.15	5	K	10
			B	20
			Tp	40
			Ti	30
Inkomstenbelasting en kapitaalverzekering	2b.1 t/m 2b.6, 2c.5, 2c.6, 3b.6, 4c.9 t/m 4c.12, 4d.16, 4d.17	10	K	10
			B	20
			Tp	35
			Ti	35
Erfrecht,	2a.1 t/m 2a.4, 2b.7	5	K	30

successie- en schenkingsrecht	t/m 2b.11, 2c.7 t/m 2c.11, 3a.6, 3b.7		B	30
	t/m 3b.10, 4c.13		Tp	20
			Ti	20
AOW/ANW	2a.5 t/m 2a.13, 2b.12 t/m 2b.22	5	K	35
			B	35
			Tp	20
			Ti	10
Pensioen- voorzieningen	2a.14, 2a.15, 2a.18, 2a.20 t/m 2a.24, 2a.26 t/m 2a.29, 2a.31 t/m 2a.34, 2a.36, 2a.37, 2b.23, 2b.24, 2b.26, 2b.28, 2b.30, 3b.34, 2b.35, 2c.12, 2c.15, 2c.18 t/m 2c.20, 2c.22, 2c.23, 3a.9, 3a.12, 3a.13, 3a.17, 3a.19, 3a.21, 3b.11, 3b.12, 3b.16, 3b.19, 3b.21, 3b.23, 3b.27 t/m 3b.29, 3b.31 t/m 3b.34, 3b.36 t/m 3b.40, 3c.7 t/m 3c.9, 3j.4, 3j.5, 4b.1, 4d.18, 4d.19, 5b.7, 5b.8, 5d.3	20	K	20
			B	25
			Tp	30
			Ti	25
Pensioen voor de	2a.44, 2a.45, 2c.28	10	K	35

DGA	t/m 2c.30, 3c.34, 2c.35, 3a.23, 3a.24		B	35
			Tp	20
			Ti	10
Overige inkomens- voorzieningen	2a.46 t/m 2a.56, 2b.37 t/m 2b.41, 2b.44, 2c.37 t/m 2c.46, 3a.25, 3a.28, 3b.44 t/m 3b.51, 4c.15, 5b.9 t/m 5b.16, 5d.8	15	K	10
			B	20
			Tp	30
			Ti	40
De IB- ondernemer	2a.57 t/m 2a.62, 2b.42, 2b.43, 3a.29 t/m 3a.37, 3b.52, 3b.53	10	K	10
			B	20
			Tp	35
			Ti	35